

**Latvijas Republikas
Zemkopības ministrija**
*Ministry of Agriculture
Republic of Latvia*

Latvijas lauksaimniecība un lauki

Agriculture and Rural Area of Latvia

2004

Piezīmes un ierosinājumus lūdzam sūtīt:

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija
Republikas laukums 2
Rīga, LV-1981

Please address your comments and suggestions to:

*Ministry of Agriculture Republic of Latvia
Republikas laukums 2
Riga, LV-1981
Latvia*

Atbildīgā par izdevumu
Publisher in Chief

Maruta Grīnberga
Kopējās lauksaimniecības politikas departamenta Ekonomiskās
informācijas nodaļas vadītāja
*Head of Economic Information Division
Common Agricultural Policy Department*

Tulkojums
Tranlation

SIA "ANTERO"
"ANTERO" Ltd

© Latvijas republikas Zemkopības ministrija
Ministry of Agriculture Republic of Latvia

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta
Reproduction and quotations are permitted on condition that the source is stated

levads Introduction

2003.gads Latvijai un tai skaitā arī lauksaimniecības nozarei bija ļoti nozīmīgs kā pēdējais pirms iestāšanās Eiropas Savienībā un nācās pielikt visus spēkus, lai pabeigtu Latvijas likumdošanas saskaņošanu ar ES normatīvajiem aktiem, pārtikas aprites valsts uzraudzības pilnveidošanu atbilstoši ES prasībām un pamatnostādņēm, sagatavot likumdošanas bāzi, lai lauksaimnieki varētu saņemt lauksaimniecības un lauku attīstības sektoram paredzētos līdzekļus no ES.

Nozīmīgs solis, sagatavojoties lauksaimniecības politikas instrumentu maiņai ES vienotajā koptirgū, bija panākt maksimālu labumu Latvijas lauksaimniekiem, tāpēc ne mazums pūļu tika ieguldīts Lauku attīstības plāna un Vienotā programmdokumenta lauksaimniecības, lauku attīstības un zivsaimniecības sadaļas izstrādē, kas kalpos par pamatu ES Eiropas Lauksaimniecības vadības un garantiju fonda līdzekļu apguvei. Tika izdarīta izvēle 2004. gadā lauksaimniekiem tiešos atbalsta maksājumus veikt pēc vienotās platībmaksājumu shēmas.

Iepriekšējais gads raksturojās arī ar intensīvu SAPARD līdzekļu apguvi. Ministru kabinets apstiprināja Biodegvielas ražošanas un lietošanas programmu Latvijā 2003.-2010. gadam, tika izstrādāta Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības programma 2003.-2006. gadam.

Lauksaimniecībā kopumā vērojamas pozitīvas tendences – palielinās vidējā vienas saimniecības zemes platība, pateicoties SAPARD finansējumam un ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programmai saimniecību izdevumi tehnikas iegādei pieauguši 2 reizes, kas liecina par novecojušās tehnikas atjaunošanu. Strauji palielinās arī bioloģisko lauku saimniecību un to apsaimniekoto zemes platību skaits.

Cerams, ka arī turpmāk ciešā sadarbībā ar lauku ļaudīm spēsim izmantot dotās iespējas un finanšu resursus savas labklājības paaugstināšanai.

The year of 2003 was very important for Latvia and its agriculture as the last year before its accession to the European Union. All possible efforts were to be used in order to complete harmonisation of the Law of Latvia with EU standard acts, to improve state supervision over foodstuffs circulation pursuant to the EU requirements and directives, to prepare the legislative basis ensuring the opportunity for farmers to receive the EU funds meant for agricultural and rural development.

During preparation for the change of instruments of the agricultural policy in the united common market of the EU it was important to achieve maximum benefits for Latvian farmers, hence massive effort was made to work out the Rural Development Plan and the section on agricultural and rural development and fisheries of the United Agenda to serve as a basis in acquiring funds of the EU Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF). The decision was made on payment of direct subsidies to farmers according to the united schedule depending on the areas in 2004.

Last year may be characterised by intensive acquisition of SAPARD funds too. The Cabinet approved the Programme for Manufacturing and Use of Biological Fuel in 2003 - 2010, the Programme for Biological Agricultural Development for 2003 – 2006 was developed.

On the whole, positive trends take place in agriculture – the average land area per farm increases, expenses of farms for purchase of new machinery doubled due to SAPARD financing and the programme of long-term investment lending, indicating replacement of obsolete machinery. The number of farms engaged in biological agriculture and their land areas are growing fast too.

Hopefully, we will be able to continue taking the opportunity and using financial resources in close co-operation with farmers in order to promote our welfare.

Zemkopības ministrs
Minister of Agriculture

Mārtiņš Roze

Saturs

Table of Contents

Ievads	3
<i>Introduction</i>	3
1. Apraksts par Latviju	6
<i>Description of Latvia</i>	6
2. Lauksaimniecības vieta valsts tautsaimniecībā	6
<i>Role of Agriculture in the National Economy</i>	6
2.1. Iekšzemes kopprodukts (IKP)	6
<i>Gross domestic product (GDP)</i>	6
2.2. Nodarbinātība	8
<i>Employment</i>	8
2.3. Ienākumi	9
<i>Income</i>	9
3. Lauksaimniecības zemju izmantošana	13
<i>Use of Agricultural Lands</i>	13
3.1. Situācijas apraksts un problēmas	13
<i>Description of the situation and problems</i>	13
3.2. Augšnes auglības uzlabošana	14
<i>Improvement of soil fertility</i>	14
4. Lauksaimniecības valsts politika	16
<i>State Agricultural Policy</i>	16
4.1. Lauksaimniecības politikas izstrādes un īstenošanas institūcijas	16
<i>Institutions of working out and implementation of the Agricultural Policy</i>	16
4.2. Valsts atbalsta politika lauksaimniecībā - subsīdijas	17
<i>The Policy of state support in agriculture – subsidies</i>	17
4.3. Kredītpolitika	19
<i>Lending policy</i>	19
4.4. Nodokļi	24
<i>Taxes</i>	24
4.5. Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts	28
<i>Support for cooperative and non-governmental organisations</i>	28
4.6. Programma "Biodeģvielas ražošana un pielietošana Latvijā (2003-2010)"	31
<i>Programme "Bio Fuel Production and Use in Latvia (2003 - 2010)"</i>	31
5. Izglītība un zinātne lauksaimniecības nozarē	32
<i>Education and Science in Agricultural Sector</i>	32
5.1. Profesionālā izglītība	32
<i>Vocational Education</i>	32
5.2. Augstākā izglītība	32
<i>Higher Education</i>	32
5.3. Lauksaimniecības zinātne	34
<i>Agricultural Science</i>	34
5.4. Kultūras pasākumi	34
<i>Cultural Events</i>	34
5.5. Valsts subsīdijas zinātnes attīstībai	35
<i>State Subsidies for Development of Science</i>	35
6. Lauksaimnieciskā ražošana	35
<i>Agricultural Production</i>	35
6.1. Piens un piena produkti	35
<i>Milk and Milk-based Products</i>	35
6.2. Cūkgaļas ražošana	39
<i>Pigmeat Production</i>	39
6.3. Liellopu gaļas ražošana	42
<i>Production of Meat of Bovine Animals</i>	42
6.4. Olu un putnu gaļas ražošana	44
<i>Production of Eggs and Poultry Meat</i>	44

6.5. Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība.....	47
<i>Development of Sheep Farming and Goat Farming</i>	47
6.6. Zirgkopība.....	49
<i>Horse Farming</i>	49
6.7. Graudaugi.....	50
<i>Cereals</i>	50
6.8. Augļi un dārzeņi.....	54
<i>Fruits and Vegetables</i>	54
6.9. Cukurbietes un cukurs.....	58
<i>Sugar Beets and Sugar</i>	58
6.10. Kartupeļi.....	59
<i>Potatoes</i>	59
6.11. Eļļas augi.....	60
<i>Oil Plants</i>	60
6.12. Lini.....	61
<i>Flax</i>	61
6.13. Biškopība.....	63
<i>Apiculture</i>	61
6.14. Netradicionālās lauksaimniecības nozares.....	65
<i>Non-traditional Agricultural Sectors</i>	65
6.15. Bioloģiskā lauksaimniecība.....	70
<i>Organic Farming</i>	70
7. Pārtikas drošības un kvalitātes nodrošināšanas politika un to realizējošās institūcijas.....	71
<i>Food Safety and Quality Assurance Policy and Implementing Institutions thereof</i>	71
7.1. Valsts pārtikas aprites un veterinārās uzraudzības nodrošināšana.....	71
<i>Assurance of Food Circulation and Veterinary Surveillance</i>	71
7.2. Valsts pārtikas aprites uzraudzība.....	72
<i>State Food Chain Surveillance</i>	72
7.3. Valsts veterinārā uzraudzība.....	74
<i>Public Veterinary Surveillance</i>	74
8. Ārējās tirdzniecības politika.....	75
<i>External Trade Policy</i>	75
8.1. Starptautiskās tirdzniecības līgumi.....	75
<i>International Trade Agreements</i>	75
8.2. Tirdzniecības mehānismi.....	76
<i>Trade Mechanisms</i>	76
8.3. Tirgus aizsardzības likumdošana ES.....	78
<i>Market Protection Legislation in the EU</i>	78
8.4. Ārējās tirdzniecības analīze.....	79
<i>External Trade Analysis</i>	79
9. Lauku attīstība.....	83
<i>Rural Development</i>	83
10. Latvijas lauksaimniecība un lauku attīstība saistībā ar iestāšanās procesu Eiropas Savienībā.....	85
<i>Agriculture and Rural Development in Latvia in Relation to the Accession Process</i>	85
11. Zivsaimniecības nozare.....	88
<i>Fisheries Sector</i>	88
11.1. Zvejniecība.....	89
<i>Fishery</i>	89
11.2. Akvakultūra.....	90
<i>Aquaculture</i>	90
11.3. Zivju apstrāde.....	91
<i>Fish Processing</i>	91
11.4. Zivju produkcijas tirdzniecība.....	91
<i>Trade in Fishery Products</i>	91

1. Apraksts par Latviju

Description of Latvia

Latvija ir viena no valstīm kas atrodas pie Baltijas jūras. Valsts galvaspilsēta ir Rīga.

Latvijas kopējā platība ir 64589km² (no tās 38 % LIZ un 44% meži)

Latvijas kopējais robežas garums ir 1865 km:

- ar Lietuvu – 570 km
- ar Igauniju – 337 km
- ar Krieviju – 292 km
- ar Baltkrieviju – 171 km
- Baltijas jūras krasta līnijas garums – 495 km.

Teritorijas garums, km

- no ziemeļiem uz dienvidiem 210 km
- no rietumiem uz austrumiem 450 km

Mēneša vidējā gaisa temperatūra Rīgā (ilggad. novērojumi):

- janvārī -4,70C
- jūlijā +16,90C

Vidējais augstums virs jūras līmeņa 87 m. Augstākais punkts (Gaizinkalns) 312 m

Uz 2004.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 2'319 tūkst. iedzīvotāji. Apdzīvotības blīvums uz 1 km² 36,6

Nodarbināto iedzīvotāju skaits 2003.gadā bija 1'007 tūkst.

Iekšzemes kopprodukts 2003 gadā faktiskajās cenās sasniedza 6322483 tūkst. Ls.

Latvia is located by the Baltic Sea. The capital city of the country is Riga.

The total area of Latvia is 64589 km² (agricultural land takes up 38% and forests 44%).

The total length of Latvian borders is 1865 km:

- with Lithuania – 570 km
- with Estonia – 337 km
- with Russia – 292 km
- with Byelorussia – 171 km
- the length of the Baltic coast line – 495 km.

Length of the territory, km

- from North to South 210 km
- from West to East 450 km

The average monthly air temperature in Riga (observations of many years):

- in January -4,70C
- in July +16,90C

The average height above the sea level is 87 m. The highest point (Gaizinkalns) is 312 m.

As of 1 January 2004 the registered population of Latvia was 2'319 thous. The population density is 36.6/1 km².

In 2003 the number of employed population was 1'007 thous.

In 2003 the gross domestic product in actual prices achieved 6322483 thous. LVL.

2. Lauksaimniecības vieta valsts tautsaimniecībā

Role of Agriculture in the National Economy

2.1. Iekšzemes kopprodukts (IKP)

Gross domestic product (GDP)

Lauksaimniecība, kā viena no nacionālās ekonomikas pamatnozārēm, ir cieši saistīta ar visas valsts, īpaši lauku reģionu un arī pārtikas ražošanas attīstību un tādēļ tā uzlūkojama kā būtisks lauku attīstības un visas valsts ekonomikas stabilitātes faktors.

Agriculture as one of major industries of the national economy is closely connected with the development of the whole country, especially rural regions and food production. Therefore it should be viewed as an important factor of rural development and economic stability of the whole country.

2.1. tabula
Table 2.1

Iekšzemes kopprodukts lauksaimniecībā un tā īpatsvars kopējā iekšzemes kopprodukta struktūrā 2000. -2003. gadā

Gross domestic product in agriculture and its share in the structure of gross domestic product in 2000 - 2003

	2001.	2002.	2003.
IKP, faktiskajās cenās, tūkst. latu GDP, in actual prices, thous. lats	5 168 292	5 691 090	6 322 483
IKP pievienotā vērtība, faktiskajās cenās, tūkst. latu GDP added value, in actual prices, thous. lats	4 621 165	5 118 516	5 639 508
Lauksaimniecības pievienotā vērtība, faktiskajās cenās, tūkst. latu un tās struktūra, % Agricultural added value, in actual prices, thous. lats and its structure, %	126 509 2,7	132 646 2,6	133 742 2,4

	2001.	2002.	2003.
IKP, 2000.g. vidējās cenās, tūkst. latu un tā dinamika, % pret iepriekšējo gadu <i>GDP, in average 2000 prices, thous. lats and its dynamics, % against the previous year</i>	5 060 983 108,0	5 387 257 106,4	5 788 915 107,5
Lauksaimniecības pievienotā vērtība 2000.g. vidējās cenās, tūkst. latu un tās dinamika, % pret iepriekšējo gadu <i>Agricultural added value, in average 2000 prices, thous. lats and its dynamics, % against the previous year</i>	116 402 107,0	121 184 104,1	118 425 97,7

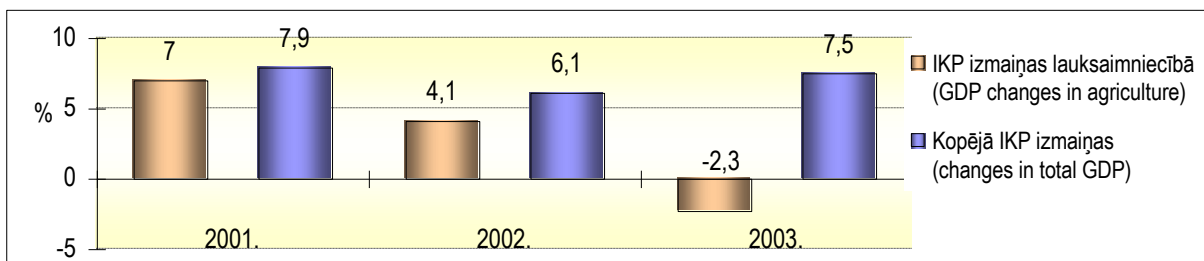
turpinājums
continued

Avots: CSP

Source: Central Statistical Bureau (CSB)

Pēc CSP datiem iekšzemes kopprodukta apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2003.gadā pieauga par 7,5%, bet lauksaimniecības nozarē samazinājās par 2,3%. Tā ir vienīgā nozare, kurā saruka IKP apjoms. To noteica lauksaimniecības produkcijas kritums gan augkopībā, gan lopkopībā.

According to the CSB data, in 2003 the volume of gross domestic product increased by 7.5% against the previous year, and decreased by 2.3% in agriculture. This is the only industry where GDP volume fell. That was due to decline of agricultural produce both in crop farming and cattle-breeding.

Avots: CSP

Source: CSB

2.1.attēls. IKP pievienotās vērtības izmaiņas 2001. – 2003. gadā

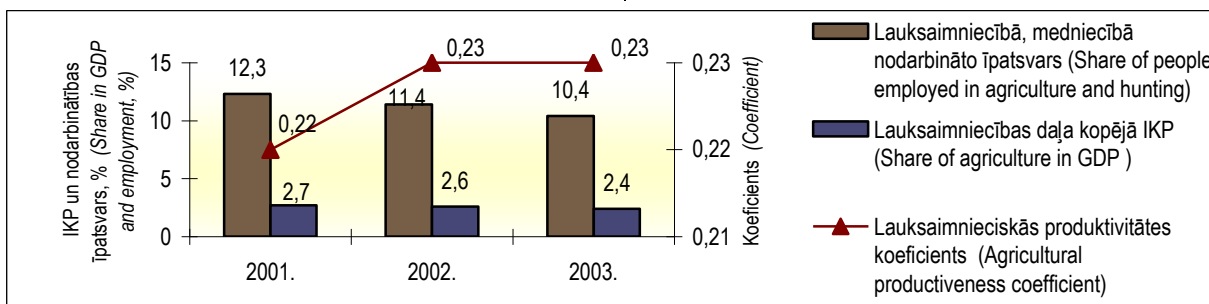
Figure 2.1. Changes of GDP added value in 2001 – 2003

Lauksaimniecības un medniecības daļa nacionālajā kopproduktā 2003.gadā ir 2,4%, kas joprojām ir vairāk kā vidēji ES (1,7%).

Lauksaimniecībā nodarbināto produktivitāte ir ļoti zema. Rēķinot pēc pievienotās vērtības uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto, tā bija mazāka kā 10% no ES valstu vidējā rādītāja. Neskatoties uz to, ka nodarbināto īpatsvars lauksaimniecībā un lauksaimniecības kopprodukta īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā samazinājušies, nozares produktivitātes koeficients palicis iepriekšējā gada līmenī. Tas liecina par to, ka pakāpeniski paaugstinās ražošanas efektivitāte, kas stabilizē nozari.

In 2003 the share of agriculture and hunting in the gross national product was 2.4%, which is higher still than in the EU on the average (1.7%).

Productiveness of people employed in agriculture is very low. The added value per person employed in agriculture was lower than the average indication of the EU countries by 10%. Despite the decrease of the share of people employed in agriculture and the share of agricultural gross product in the total added value, the productiveness coefficient of the industry remained at the level of the previous year. This indicates gradual rise of production effectiveness, which stabilises the industry.

Avots: CSP

Source: CSB

2.2.attēls. Lauksaimniecībā, medniecībā nodarbināto īpatsvars un lauksaimniecības daļa kopējā IKP 2001. – 2003. gadā

Figure 2.2. Share of persons employed in agriculture and hunting and share of agriculture in the total GDP in 2001 – 2003

2.2. Nodarbinātība Employment

Darbaspēka apsekojuma dati liecina, ka kopumā valstī 2003.gadā bija nodarbināti 1006,9 tūkst. cilvēki (55,4% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15 līdz 74 gadiem), savukārt lauksaimniecībā, medniecībā pamatdarbā bija nodarbināti 104,4 tūkst. cilvēki (7,4% no iedzīvotāju kopskaita vecumā 15-74 gadi), jeb 10,4% no kopējā nodarbināto iedzīvotāju skaita. Savā lauku saimniecībā, ar mērķi saražot produkciju personiskajam patēriņam, bija nodarbināti 9,2 tūkst. cilvēki (0,9% no nodarbināto kopskaita).

Neskatoties uz to, ka kopējam nodarbināto skaitam valstī ir tendence palielināties, kopš 2001.gada lauksaimniecībā pamatdarbā nodarbināto īpatsvars (15-74 gadu vecumā) sarucis no 12,3% līdz 10,4% jeb par 13,8 tūkst cilvēkiem. Samazinājies ir arī nepilnu darba laiku nodarbināto īpatsvars lauksaimniecībā no 32,6% 2001.gadā līdz 29,8% 2003.gadā. Taču joprojām tas ir augstāks kā vidēji valstī (10,3%).

Labour force research data indicate that in 2003 a total of 1006.9 thous. people (55.4% of the total number of population of the age from 15 to 74 years) were employed in this country, of them 104.4 thous. people (7.4% of the total number of population of the age of 15-74 years), or 10.4% of the total number of employed population were employed in agriculture. In their turn, 9.2 thous. people (0.9% of the total number of employed population) were employed in farming for the purpose of production for their personal consumption.

Despite the growing trend of the total number of employed population in this country, since 2001 the share of people employed in agriculture as their main work (of the age of 15-74 years) has decreased from 12.3% to 10.4% or by 13.8 thous. people. The share of people employed in agriculture part-time has decreased too from 32.6% in 2001 to 29.8% in 2003. However it continues to be higher than the average in this country (10.3%).

2.2. tabula
Table 2.2

Iedzīvotāju nodarbinātības dinamika 2001. – 2003. gadā Latvijā (tūkst. cilvēki)
Dynamics of employment of the population in 2001 – 2003 in Latvia (thous. people)

	2001.	2002.	2003.
Ekonomiski aktīvi iedzīvotāji vecumā 15-74 gadi <i>Economically active population of the age of 15-74 years</i>	1104,7	1123,5	1126,0
Nodarbinātie (<i>Employed</i>)	960,0	989,0	1006,9
Nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting</i>	118,2	112,3	104,4
Pilnu darba laiku nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting full-time</i>	79,7	75,6	73,4
Nepilnu darba laiku nodarbinātie lauksaimniecībā, medniecībā <i>Employed in agriculture and hunting part-time</i>	38,5	36,6	31,1

Avots: CSP
Source: CSB

56% no visiem nodarbinātajiem lauksaimniecībā (15-74 gadu vecumā) bija vīrieši. Salīdzinājumā ar citām nozarēm, lauksaimniecībā ir lielāks fiziskā darba apjoms, kas piesaista mazāk izglītotu darbaspēku. 2003.gadā vidēji valstī 14,6% nodarbināto bija pamata vai zemāka izglītība, bet lauksaimniecībā šo nodarbināto īpatsvars sasniedza 37,8% (40,3% - vīriešiem, 37% sievietēm).

Lauksaimniecībā turpina pieaugt gados vecāku nodarbināto īpatsvars. 2001.gadā 51,2% lauksaimniecības nozarē nodarbināto iedzīvotāju bija vecumā no 45 līdz 74 gadiem, bet 2003.gadā šīs vecuma grupas nodarbināto īpatsvars palielinājās līdz 53,4% (vidēji valstī - 37,4%). Lauksaimniecībā ir gandrīz divas reizes lielāks (27%) nodarbināto iedzīvotāju 55-74 gadu vecumā īpatsvars salīdzinājumā ar vidējo valstī (14,2%). Nelieli ienākumi no lauksaimnieciskās darbības nepiesaista gados jaunus cilvēkus.

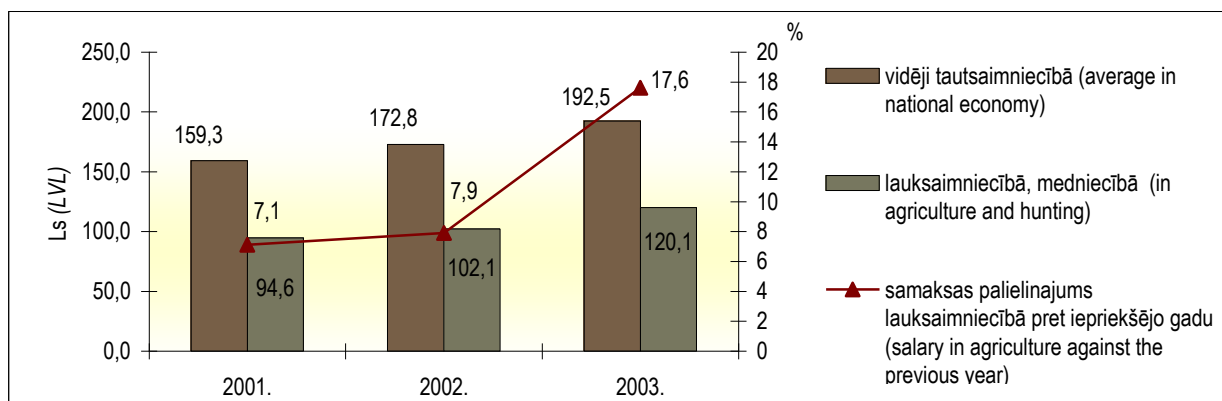
56% of all persons employed in agriculture (of the age of 15-74 years) were men. The scope of manual labour is higher in agriculture against other industries, which attracts less educated labour force. In 2003 on the average in this country 14.6% of employed had basic or lower education, and in agriculture the share of such employed population achieved 37.8% (40.3% - men, 37% - women).

In agriculture the share of older employed population continues to grow. In 2001 51.2% of the population employed in agriculture were of the age from 45 to 74 years, and in 2003 the share of employed of this age group increased up to 53.4% (on the average in this country – 37.4%). The share of population of the age of 55-74 years employed in agriculture (27%) is almost double against the average in this country (14.2%). Small income from agricultural activities fails to attract younger people.

2.3. Ienākumi Income

Lauksaimniecības nozarē strādājošo ienākumu līmenis ir zemāks kā vidēji valstī. Lauksaimniecībā, medniecībā strādājošo darbinieku bruto darba samaksa 2003. gadā bija Ls 120 mēnesī, kas ir tikai 62,4% no vidējās bruto darba samaksas valstī. Salīdzinājumā ar 2002.gadu, 2003.gadā tā pieauga straujāk kā iepriekšējos gados, palielinoties par 17,6%, un arī straujāk kā vidējā bruto darba samaksa strādājošajiem tautsaimniecībā, kas palielinājās par 11,4%.

The level of income of people working in agriculture is lower than the average in this country. In 2003 gross salary of employees working in agriculture and hunting amounted to LVL 120 per month, which makes only 62.4% of the average gross salary in this country. In 2003 it was growing faster than in previous years against 2002 and increased by 17.6%, and faster than the average gross salary of people working in agriculture too, which increased by 11.4%.

Avots: CSP
Source: CSB

2.3. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā un lauksaimniecībā, medniecībā 2000. – 2003. gadā (latos)

Figure 2.3. Average monthly gross salary of employees in Latvia and in agriculture and hunting in 2000 – 2003 (in lats)

Agrārās ekonomikas institūts ir izstrādājis lauksaimniecības ienākumu novērtējumu (iekļaujot nelauksaimnieciskās blakusdarbības) kopumā pa sektoru, apkopojot visa sektora datus par ražotās produkcijas apjomiem, tās izlietojumu, cenām, ražošanas izmaksām un ienākumu pārdali, izmantojot Lauksaimniecības ekonomisko kopaprēķinu (LEK).

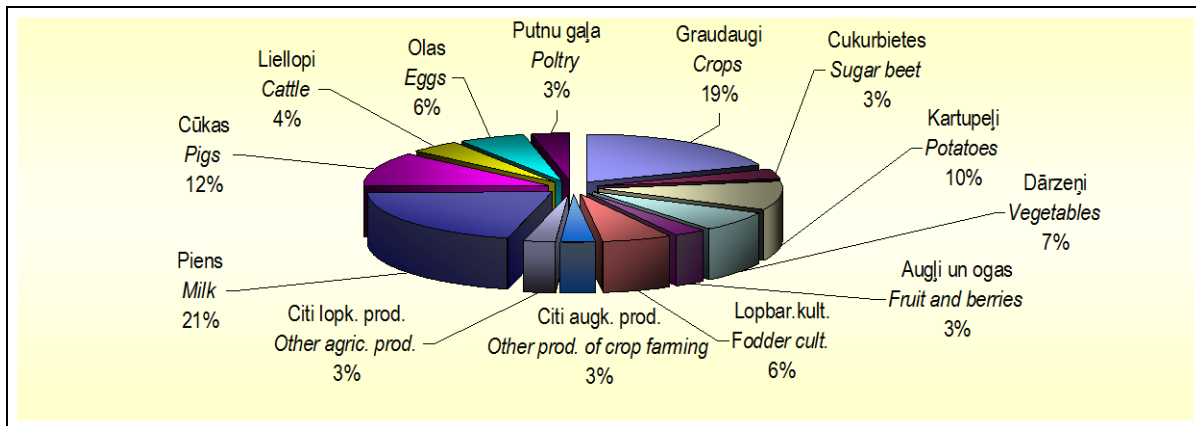
Analizējot atsevišķas lauksaimniecības nozares jāsecina, ka kopumā ienākumi no lauksaimnieciskās darbības samazinājušies, galvenokārt laika apstākļu dēļ, kas bija nelabvēlīgi lielākai daļai augkopības kultūru. Kopējais ražošanas fiziskais apjoms pret iepriekšējo gadu ir samazinājies par 4,3%, tajā skaitā augkopībā - par 5,7%, bet lopkopībā - par 0,6%.

2003.gadā **lauksaimniecības gala produkcijas** struktūrā bāzes cenās (ietverot arī produktu subsīdijas) vislielākais īpatsvars, tāpat kā iepriekšējos gados, ir pienam (21%), graudiem (19%) un cūkgaļai (12%). Salīdzinot ar 2002. gadu, būtiskāk ir samazinājies liellopu īpatsvars (par 3% punktiem), kā arī kartupeļu (par 2% punktiem), bet palielinājies dārzeņu un augļu īpatsvars (par 2% punktiem).

The Institute of Agrarian Economy of Latvia (IAEL) [Agrārās ekonomikas institūts (LVAEI)] has worked out evaluation of agricultural incomes (including non-agricultural side activities) of the sector as a whole, summarising data of the whole sector on volumes of products, their use, prices, production costs and distribution of income, using Economical Accounts of Agriculture (EAA) [Lauksaimniecības ekonomisko kopaprēķins (LEK)].

Analysis of individual agricultural branches leads to the conclusion that on the whole income from agricultural activities has decreased, mainly due to unfavourable weather conditions for most of crops. The total physical output against the previous year decreased by 4.3%, including by 5.7% in crop farming, and by 0.6% in cattle-breeding.

In 2003, as well as in earlier years, milk (21%), crops (19%) and pork (12%) had the largest shares in the structure of **final agricultural products** at basic prices (taking into account product subsidies too). The share of cattle and potatoes showed the most considerable decrease against 2002 (by 3% and 2% points respectively), and the share of vegetables and fruit increased (by 2% points).

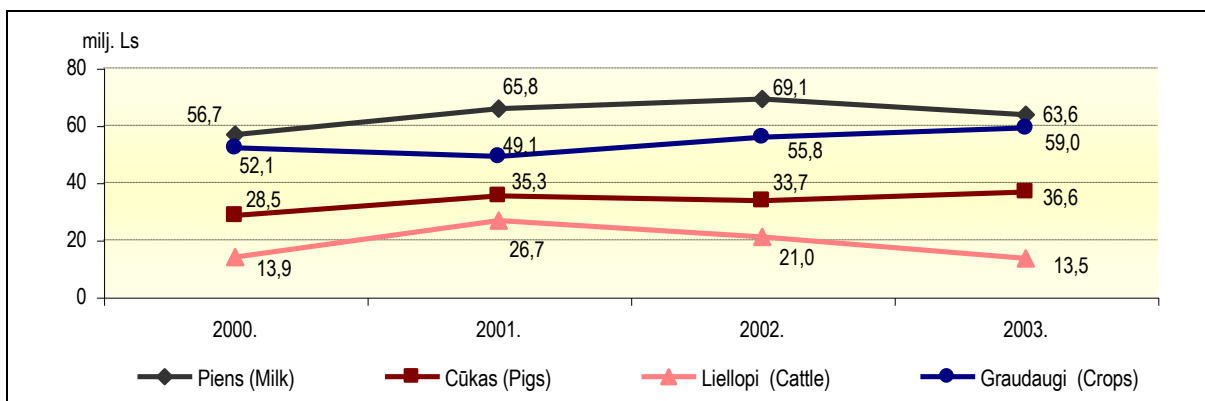
Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

2.4. attēls. Lauksaimniecības gala produkcijas struktūra 2003. gadā

Figure 2.4. Structure of final agricultural products in 2003

Aplūkojot nozīmīgāko lauksaimniecības produkcijas veidu vērtības izmaiņas redzams, ka 2003. gadā nelielu augšupeju piedzīvoja tikai graudkopība (pateicoties kompensācijām) un cūkkopība (pateicoties tirgus stabilizācijai un atbalsta maksājumiem), bet piena un liellopu nozarēs ir samazinājums. Piena nozarē samazinājums radies, ņemot vērā 2002.gadā izmaksātos kompensācijas maksājumus (5,8 milj.latu), kā arī to, ka ievērojamā slaucamo govju skaita samazinājuma dēļ 2003.gadā izslaukts mazāk piens.

A survey of changes of the value of key types of agricultural products shows that in 2003 it was only crop farming (owing to subsidies) and pig-growing (owing to the market stabilisation and support payments) that experienced a slight rise, whereas dairy and cattle branches decreased. The decline of dairy branch occurred due to indemnity payments made in 2002 (5.8 mln. lats), as well as due to reduction of the quantities of milk produced in 2003 because of considerable decrease of the number of dairy cows.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

2.5. attēls. Gala produkcijas vērtības dinamika 2000. - 2003.g. (bāzes cenās)

Figure 2.5. Dynamics of the value of final products in 2000 - 2003 (at basic prices)

Ienākumi ir atkarīgi ne tikai no ražotās produkcijas vērtības, bet arī no izmaksām, kas saistītas ar tās ražošanu. 2.6. attēls rāda galaprodukcijas izlietojumu – cik no nozares kopējās izlaides ir starppatēriņš¹, kapitāla un faktoru² izmaksas, un cik paliek lauksaimnieku rīcībā.

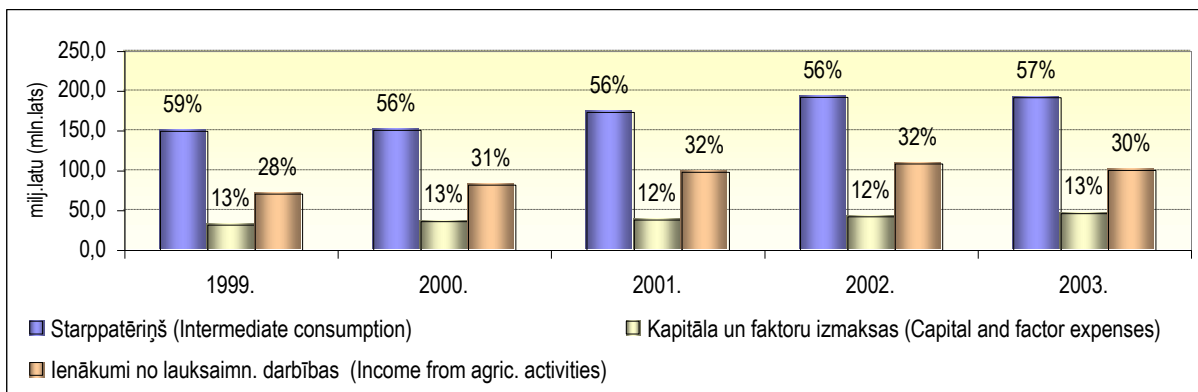
Income depends not only on the products value, but on related production expenses too. Figure 2.6. shows the use of final products – the share of intermediate consumption in the total output of the industry³, capital and factor⁴ expenses, and the part remaining at the disposal of farmers.

¹ Starppatēriņš ir visu pirktu resursu izmaksas, kā arī pašražoto resursu vērtība, kuri tika iekļauti gala produkcijā.

² Kapitāla un faktoru izmaksas – ražošanas nodokļi minus subsīdijas (izņemot produktu), pamatlīdzekļu patēriņš, samaksātā noma un kredītu procenti.

³ Intermediate consumption is expenses of all bought resources, as well as the value of self-made resources included in final products.

⁴ Capital and factor expenses – production taxes less subsidies (except products), consumption of fixed assets, rent paid and credit interest.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEI (EAA)

2.6. attēls. Izmaksas un ienākumi gala produkcijā 1999.-2003.gados

Figure 2.6. Expenses and income in final products in 1999 - 2003

Ja laikā no 1995. līdz 1999.gadam ienākumu īpatsvars produkcijas vērtībā strauji samazinājās, tad kopš 2000.gada tas ir nedaudz pieaudzis, bet 2002.gadā stabilizējās. 2003.gadā nedaudz pieaudzis gan starppatēriņa, gan kapitāla un faktoru izmaksu īpatsvars. Tā rezultātā ienākumu daļa veido 30% no produkcijas vērtības.

Kaut arī starppatēriņa kopējā vērtība 2003.gadā ir līdzīga kā 2002.gadā, 2003.gadā pieauguši tieši to resursu apjomi un cenas, kuri tiek iepirkti no citiem sektoriem, kas liecina par reālu izmaksu pieaugumu. Šādu pieaugumu izraisīja cenu pieaugums degvielai, kā arī no eirozonas importētajām precēm sakarā ar eiro valūtas kursa pieaugumu. Jūtami palielinājies arī ķīmisko līdzekļu patēriņš. Lai saimniecības sakārtotu saskaņā ar ES prasībām, tām bija nepieciešamas papildus izmaksas. Turklāt izmaksas palielināja arī nelabvēlīgie klimatiskie apstākļi ražas novākšanas laikā.

2003.gadā vērojams nozīmīgs pavērsiens faktiski veiktajos kapitālieguldījumos: ja līdz šim katru gadu tika ieguldīts apmēram 2 reizes mazāk līdzekļu, kā vajadzīgs pamatlīdzekļu atjaunošanai, tad 2003.gadā, saskaņā ar CSP datiem, individuālajās saimniecībās izdevumi tehnikas iegādei pieauguši 2 reizes, bet kapitālajam remontam un jaunai celtniecībai – par gandrīz 20%. Tas lielā mērā panākts, izmantojot SAPARD finansējumu. Tomēr, kopējā summa vēl neliecina par lauku saimniecību kapitāla atjaunošanos kopumā, jo pastāv iespēja, ka lieli līdzekļi var tikt koncentrēti tikai pavisam nedaudzās saimniecībās.

Sakarā ar to, ka 2003.gadā produkcijas vērtība ir samazinājusies par 4 milj.Ls vai par 1%, bet starppatēriņš saglabājies iepriekšējā līmenī, lauksaimniecības sektora bruto pievienotā vērtība (BPV) faktiskajās bāzes cenās 2003. gadā ir samazinājusies par 2,5% sasniedzot 147,0 milj.Ls. Laikā no 2000. līdz 2002.gadam bija novērojams BPV pieaugums vidēji par 14% gadā.

2003.gadā cenu izmaiņas nebija iemesls ienākumu samazinājumam: vidēji cenas lauksaimniecības produkcijai pieaugušas par 3,3%, starppatēriņam par 2,8%, bet ienākumi cenu ietekmē pieauguši par 3,7%. Ienākumi ir samazinājušies lauksaimniecības produktu apjomu izmaiņu dēļ.

Tā kā ir pieauguši ražošanas nodokļi un pamatlīdzekļu patēriņš, neto pievienotā vērtība (ņemot vērā

Whereas over the period from 1995 to 1999 the share of income in the products value decreased fast, since 2000 it has increased slightly, and stabilised in 2002. In 2003 the share of both intermediate consumption and capital and factor expenses grew a little. As a result the share of income amounts to 30% of the products value.

Although the total value of intermediate consumption in 2003 is similar to that in 2002, in 2003 volumes and prices of resources bought from other sectors increased, which indicates growing actual expenses. Such growth was due to the rise of fuel prices, as well as of goods imported from euro zone caused by the rise of euro Exchange rate. Consumption of chemicals considerably increased too. Compliance of farms with the EU requirements required additional costs. Moreover, expenses increased due to unfavourable climatic conditions during the harvesting period.

2003 witnessed a turning point in actually made capital investments - whereas earlier approximately twice fewer funds were invested annually than required for renovation of fixed assets, in 2003, according to the CSB data, in individual farms expenses for purchase of machinery doubled, and those for capital repairs and new construction – by nearly 20%. This has been achieved to a great extent by means of using SAPARD financing. However, the total amount does not indicate capital renewal of farms by itself, because considerable funds may be concentrated in very few farms only.

As in 2003 products value decreased by 4 mln. LVL or 1%, and intermediate consumption remained at the same level, gross value added (GVA) of the agricultural sector at actual basic prices of 2003 decreased by 2.5%, achieving 147.0 mln. LVL. Over the period from 2000 to 2002 GVA increased by 14% per year on the average.

In 2003 the change of prices did not cause decrease of income: prices of agricultural products grew by 3.3% on the average, intermediate consumption – by 2.8%, and income grew by 3.7% under the impact of prices. Income decreased due to the changed output of agricultural products.

As production taxes and consumption of fixed assets increased, net added value (taking into account

faktorizmaksas) ir samazinājusies par 7% jeb par 8 milj.Ls. Līdz ar pievienotās vērtības samazinājumu 2003.gadā ir kritušies arī kopējie sektora ienākumi – par 7,4% pret 2002.gadu, sasniedzot 100,6 milj.Ls. Iepriekšējos divos gados ienākumi pieauga, bet pirms tam – kritās, tādēļ 2003.gadā tie bijuši zemāki kā 1995.-1997. gados, bet pārsniedz 1998.-2001.g.līmeni.

factor expenses) decreased by 7% or 8 mln. LVL. Due to decrease of added value in 2003 total income of the sector fell too – by 7.4% against 2002, achieving 100.6 mln. LVL. Income increased over two previous years, and decreased earlier, therefore in 2003 it was lower than in 1995 - 1997 and exceeded the level of 1998 - 2001.

2.2. tabula
Table 2.2

Lauksaimniecības nozares ienākumu veidošanās svarīgākās pozīcijas 2001. – 2003. g. (milj. Ls)
Key items of income formation in agricultural industry in 2001 - 2003 (mln. LVL)

Rādītāji Indications	Vērtība bāzes cenās, milj.Ls Value at basic prices, mln. LVL			Izmaiņas (+/-) Changes (+/-)	
	2001.	2002.	2003.(p)	2002./2001.	2003./2002.
Augkopība (Crop farming)	125,9	154,8	157,4	23,0%	1,7%
Graudaugi (Crops)	49,1	55,8	59,0	13,6%	5,8%
Rapsis (Rape)	1,7	4,1	5,1	150,3%	22,8%
Cukurbietes (Sugar beet)	9,6	12,0	10,4	25,2%	-13,0%
Lopbarības kultūras (Fodder cultures)	19,3	21,8	19,1	13,1%	-12,4%
Dārzeni (Vegetables)	10,6	16,3	21,7	54,1%	33,0%
Kartupeļi (Potatoes)	25,3	35,6	29,8	40,7%	-16,2%
Augļi un ogas (Fruit and berries)	5,5	4,3	8,1	-21,3%	88,1%
Citi augu produkti (Other vegetable products)	5,0	4,9	4,1	-0,6%	-15,9%
Lopkopība (Cattle-breeding)	161,2	152,5	148,0	-5,4%	-3,0%
Piens (Milk)	65,8	69,1	63,6	5,1%	-8,0%
Liellopi (Cattle)	26,7	21,0	13,5	-21,4%	-35,8%
Cūkas (Pigs)	35,3	33,7	36,6	-4,7%	8,7%
Mājputni (Poultry)	7,2	5,8	9,9	-19,5%	71,2%
Olas (Eggs)	17,2	14,8	16,7	-14,1%	13,2%
Citi dzīvnieku produkti (Other animal products)	9,0	8,1	7,6	-9,8%	-6,2%
Lauksaimniecības preču izlaide Output of agricultural goods	287,1	307,3	305,4	7,0%	-0,6%
Pakalpojumi (Services)	3,2	3,3	3,2	2,1%	-2,7%
Neatdalāmās blakusdarbības (Indivisible side activities)	19,9	32,5	30,6	63,6%	-6,0%
Lauks. "nozares" izlaide (Output of agricult. Industry)	310,3	343,2	339,2	10,6%	-1,2%
Starppatēriņš (Intermediate consumption)	173,6	192,3	192,2	10,8%	-0,1%
Bruto pievienotā vērtība (Gross value added)	136,6	150,8	147,0	10,4%	-2,5%
Subsīdijas, nesadalītas pa produktiem Subsidies not divided into products	6,9	5,9	6,3	-14,2%	6,4%
Ar ražošanu saistītie nodokļi (Production-related taxes)	14,1	16,3	18,4	15,5%	13,3%
Pamatlīdzekļu patēriņš (Consumption of fixed assets)	26,3	27,2	29,6	3,6%	8,7%
Neto pievienotā vērtība (faktorizmaksās) Net value added (factor expenses)	103,1	113,2	105,2	9,8%	-7,0%
Noma (Rental)	1,1	1,0	0,9	-8,4%	-5,0%
Kredītprocenti (Credit interest)	3,8	3,7	3,7	-2,7%	2,0%
Ienākumi no lauksaimn. darbības Income from agricult. activities	98,3	108,6	100,6	10,5%	-7,4%
Nodokļi no ienākuma (Income tax)	7,3	7,4	7,2	1,7%	-2,5%
Algoto darbinieku ienākumi (Income of hired employees)	9,4	10,4	10,8	10,5%	3,7%
Ģimenes darbaspēka ienākumi Income of family labour force	81,6	90,7	82,5	11,3%	-9,0%
Nodarbināto skaits lauksaimniecībā, tūkst. cilvēku Number of people employed in agriculture, thous. People	120,0	112,3	105,6	-6,4%	-6,0%

turpinājums
continued

Rādītāji Indications	Vērtība bāzes cenās, milj.Ls Value at basic prices, mln. LVL			Izmaiņas (+/-) Changes (+/-)	
	2001.	2002.	2003.(p)	2002./2001.	2003./2002.
Ienākumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto, Ls gadā Income per person employed in agriculture, LVL per year	758	901	884	18,8%	-1,8%

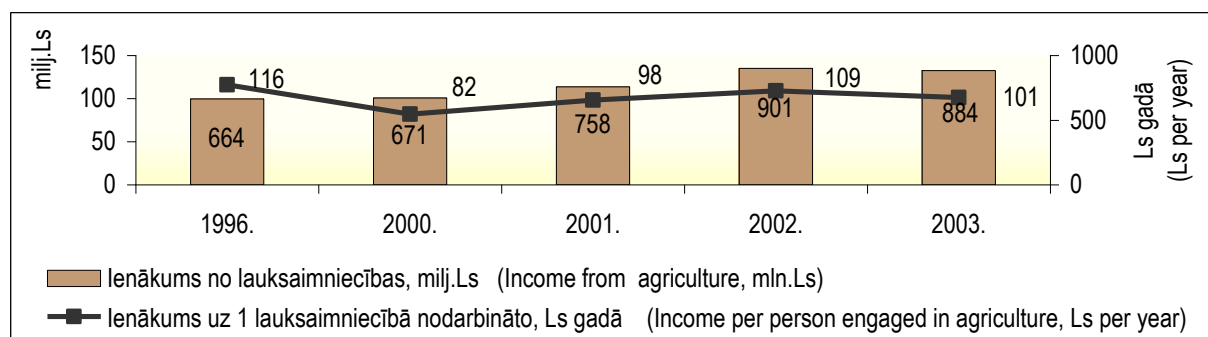
Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EEA)

2003. gadā tīrie ienākumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto bija Ls 884, kas ir par 2% mazāk kā 2002. gadā.

Vidējais ienākumu līmenis joprojām ir zems – Ls 73,65 mēnesī. Pēc CSP datiem vidējā neto darba samaksa valstī 2003.gadā bija 138 Ls mēnesī. Lauksaimnieku ienākumu līmenis ir tikai nedaudz vairāk par pusi no tā: ~53,4%.

In 2003 net income per person engaged in agriculture amounted to LVL 884, being less than in 2002 by 2%.

The average level of income continues to be low – LVL 73.65 per month. According to the CSB data, in 2003 the average net salary in this country was 138 LVL per month. The level of farmers' income is only a little higher than its half: ~53.4%.

Avots: LVAEI (LEK)
Source: IAEL (EAA)

2.7. attēls. Ienākumi lauksaimniecībā 1996., 2000.-2003. g.

Figure 2.7. Income in agriculture in 1996, 2000 – 2003

Daļu no faktoriem, kas noteica ienākumu samazinājumu (ražības samazinājums) var uzskatīt par gadījuma rakstura, tomēr citi bija vai nu objektīvi pie esošās lauksaimniecības stratēģijas un nosacījumiem (izmaksu pieaugums) vai arī tirgus diktēti (samazinājās liellopu dzīvsvara pieauguma vērtība, kartupeļu cena, cukurbiešu ražošanas apjoms).

Saskaņā ar valstu iesniegtajiem datiem Eurostat, Latvijā ir viens no mazākajiem lauksaimniecības ienākumu samazinājumiem starp jaunajām Savienības dalībvalstīm (mazāks tas ir tikai Lietuvā, Čehijā un Maltā), kurās 2003.gadā ienākumi (priekšnovērtējums) vidēji samazinājušies par 14% (Latvijā par 7%).

Some factors determining decreased income (lower yield capacity) may be considered accidental, however others were either objective with the current agricultural strategy and conditions (higher expenses) or else determined by the market (lower value of cattle live weight growth, potatoes price, the volume of sugar beet production).

According to data supplied by the countries to Eurostat, Latvia encountered one of the lowest reductions of agricultural income among new member states of the Union (only Lithuania, Czech Republic and Malta have lower figures), where income decreased by 14% on the average in 2003 (preliminary evaluation) (in Latvia by 7%).

3. Lauksaimniecības zemju izmantošana Use of Agricultural Lands

3.1. Situācijas apraksts un problēmas Description of the situation and problems

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju (LIZ) svarīgākā īpašība ir auglība - spēja nodrošināt augu augšanai un attīstībai nepieciešamos apstākļus. Augsnes auglība veidojas dabisko procesu un īpašību ietekmē, kā arī cilvēku iedarbības rezultātā. Šo procesu mijiedarbības rezultātā izveidotas augsnes ar izmainītām agrofizikālām,

The most important feature of agricultural land (AL) is fertility – the ability to ensure conditions required for growing and development of plants. Land fertility appears under the impact of natural processes and peculiarities, as well as a result of human influence. Mutual progress of such processes results in soils with

bioloģiskām un ķīmiskām īpašībām. Lai nodrošinātu vairāku paaudžu radīto lauksaimniecībā izmantojamo zemju saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību, valstī līdz 2002. gadam tika veikta lauksaimniecībā izmantojamās zemes pārraudzība pagastos.

2003.gadā Valsts zemes dienests lauksaimniecībā izmantojamās zemes pārraudzību neveica, kas liedz sekot, kā zemes īpašnieki, lietotāji vai nomnieki pilda normatīvajos aktos noteiktos pienākumus zemes izmantošanā, aizsardzībā un saglabāšanā.

Lai veiktu situācijas analīzi un attiecīgu prognožu izstrādāšanu, uz kuru pamata varētu sagatavot praktiskus ieteikumus augšņu degradācijas procesu samazināšanai un zemes stāvokļa uzlabošanai, LIZ izmantošanai un ilgtspējīgai attīstībai, jāatjauno lauksaimniecībā izmantojamās zemes pārraudzība pagastos.

Prognozējams, ka ES un valsts atbalsts uzlabos situāciju lauksaimniecībā izmantojamās zemes uzturēšanai labā lauksaimniecības un vides stāvoklī.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kredīšanas programmas īstenošana sekmēs zemes tirgus attīstību un zemju apsaimniekošanu valstī.

Pēc Lauku atbalsta dienesta provizoriskiem priekšreģistrācijas datiem var secināt, ka patlaban uz VPM (Vienotais platību maksājums) atbalstu deklarēta platība 1,55 milj. ha (Ministrija Eiropas Komisijā apstiprināšanai iesniedza attaisnoto platību apjomu 1,47 milj. ha).

Ņemot vērā to, ka lauksaimniecībā izmantojamā zeme valstī sastāda 2,47 milj. ha, veidojot valsts zemes politiku, jārisina pārējās aptuveni 0,92 milj. ha LIZ izmantošana un tās ilgtspējīga attīstība.

varied agrophysical, biological and chemical features. In order to preserve agricultural land created by more than one generation and to ensure sustainable development, the state supervised agricultural land in areas in this country before 2002.

In 2003 the State Land Service did not supervise agricultural lands, thus failing to control fulfilment of statutory obligations in use, protection and preservation of land by land owners, users or lessees.

Analysis of the situation and working out respective forecasts underlying practical recommendations to be prepared for prevention of processes of soil degrading and improvement of the land condition, and effective use and sustainable development of agricultural land require resumed supervision over agricultural land in areas.

The forecast is that the support of the EU and the government will improve the situation for maintenance of agricultural land in a good agricultural and environmental condition.

Implementation of the lending programme for purchase of agricultural land will promote development of the land market and land management in this country.

One may conclude on the basis of provisional pre-registration data of the Rural Support Service (RSS) that currently the area of 1.55 mln. ha has been declared for SAP (Single Area payment) support (The Ministry submitted the substantiated area volume of 1.47 mln. ha to the European Commission for approval).

Taking into account that this country has 2.47 mln. ha of land used in agriculture, the state land policy should provide for the use of approximately 0.92 mln. ha of the other agricultural land and its sustainable development.

3.2. Augsnes auglības uzlabošana

Improvement of soil fertility

Viens no rādītājiem augsnes auglībai ir optimālas ūdens un gaisa attiecības augsnes aktīvajā slānī. Ūdens augsnē nepieciešams ne tikai augu augšanai, bet arī mikroorganismu darbībai. Latvijā, lai sekmīgi regulētu augsnes ūdens režīmu, 63% lauksaimniecībā izmantojamās zemēs veikta hidromelioratīvā būvniecība.

Ar valsts investīcijām meliorācijā, kā arī ar *Meliorācijas likumā* noteikto meliorācijas darbu finansēšanu, radīti priekšnoteikumi, lai paaugstinātu lauksaimnieciskās ražošanas efektivitāti un nodarbinātības nodrošināšanu lauku apvidos. Veikts valsts ūdensnoteku remonts (pārtīrīšana), valsts meliorācijas sistēmu un upju hidrotehnisko būvju regulāra uzturēšana, polderu sūkņu staciju modernizācija, skābo augšņu kalķošana un augšņu agroķīmiskā izpēte. Valstij noteikto valsts meliorācijas sistēmu uzturēšanu raksturojošie rādītāji apkopoti 3.1. tabulā.

Latvijas lauksaimniecībā intensīvi izmantojamo zemju (23,5%) ir liels augsnes skābums $\text{pH}_{\text{KCl}} < 5,5$ kurām obligāti jāveic pamatkalķošana, kas uzlabo augsnes reakciju līdz optimālajai visā aramkārtas dziļumā.

The optimal relations between water and air in the active soil layer is one of the indications of soil fertility. Water is required in soil not only for growing of plants, but for living of micro-organisms too. In Latvia hydroamelioration construction has been carried on at 63% of agricultural land in order to succeed in regulation of the soil water regime.

State investments in amelioration, as well as funding of amelioration works under *the Amelioration Law* established pre-requisites for higher effectiveness of agricultural production and improvement of rural employment. State water drains have been repaired (cleaned), state amelioration systems and river hydrotechnical edifices are maintained on a regular basis, polder pumping stations have been modernised, acid soils are limed and agrochemical research of soils is carried on. Characteristics of maintenance of state amelioration systems specified by the state are summarised in Table 3.1.

In Latvia lands intensively used in agriculture (23.5%) have high soil acidity $\text{pH}_{\text{KCl}} < 5.5$, and require basic liming in all cases, in order to improve soil reaction up to the optimum throughout the arable layer depth.

3.1. tabula
Table 3.1

Meliorācijas sistēmu uzturēšanas raksturojošie rādītāji 2001. – 2003. gadā
Characteristics of maintenance of state amelioration systems in 2001 – 2003

Pasākums <i>Measure</i>	Gada nepieciešamais apjoms, km <i>Annual volume required, km</i>	Veiktais apjoms, km <i>Volume performed, km</i>		
		2001.	2002.	2003.
Valsts ūdensnoteku kopšana <i>Cleaning state amelioration systems</i>	9000	3923	3923	3689
Valsts ūdensnoteku remonts <i>Repairs of state amelioration systems</i>	1600	129	124	126
Nosusināšanas režīma nodrošināšana polderētajās platībās <i>Ensuring drainage regime in poldered areas</i>	46 sūkņu staciju darbināšana <i>establishing 46 pumping stations</i>	Tiek nodrošināts nosusināšanas režīms 37,5 tūkst. ha lauksaimniecībā izmantojamās zemēs <i>Drainage regime is ensured in 37.5 thous. ha of agricultural land</i>		

Avots: LAD
Source: RSS

2003.gadā meliorēto zemju un meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un sakārtošanai un skābo augšņu kalķošanai, augšņu agroķīmiskai izpētei kopumā no valsts subsīdiju apmēra tika izlietoti vairāk kā Ls 1,2 milj. Valsts atbalsta programmas rādītāju dinamiku augsnes auglības uzlabošanai pēdējos 3 gados raksturo tabula.

In 2003 a total of over LVL 1.2 mln. was used from the amount of state subsidies for reconstruction and appropriate arrangement of ameliorated lands and amelioration systems, and liming of acid soils, as well as for agrochemical research of soils. The following Table shows dynamics of indications of the State Support Programme for improvement of the soil fertility over the last 3 years.

3.2. tabula
Table 3.2

Atbalsts meliorēto zemju sakārtošanai un augsnes kalķošanai un agroķīmiskai izpētei 2001. – 2003. gadā
Support of appropriate arrangement of ameliorated lands, liming and agrochemical research of soils in 2001 – 2003

Pasākuma nosaukums <i>Name of the measure</i>	Gads <i>Year</i>	Tūkst.Ls <i>Thous.LVL</i>	Tūkst.ha <i>Thous.ha</i>	Saimniecību skaits <i>Number of farms</i>
Meliorēto zemju un esošo meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un sakārtošana. <i>Reconstruction and appropriate arrangement of ameliorated lands and amelioration systems.</i>	2001.	569	6,7	258
	2002.	673	6,9	265
	2003.	684	5,8	219
Skābo augšņu kalķošana <i>Liming of acid soils</i>	2001.*			
	2002.	432	5,0	239
	2003.	460	5,1	167
Augšņu agroķīmiskā izpēte <i>Agrochemical research of soils</i>	2003.	80	26	373

Avots: LAD
Source: RSS

*- skābo augšņu kalķošanas pasākuma nebija
*- acid soils were not limed

Salīdzinot ar iepriekšējo 2 gadu vidējiem rādītājiem, meliorācijas sistēmu sakārtošana 2003.gadā ir samazinājusies vidēji par 15%, bet skābo augšņu kalķošana ir palielinājusies par 2% salīdzinot ar iepriekšējā gada līmeni.

Augšņu agroķīmiskā izpēte veikta 373 saimniecībās, aptverot 26 000 ha lielu platību.

In 2003 appropriate arrangement of amelioration systems declined by 15% on the average against average indications of 2 previous years, and liming of acid soils increased by 2% against the level of the previous year.

Agrochemical research of soils was carried on in 373 farms, covering the area of 26 000 ha.

4. Lauksaimniecības valsts politika State Agricultural Policy

4.1. Lauksaimniecības politikas izstrādes un īstenošanas institūcijas *Institutions of working out and implementation of the Agricultural Policy*

Galvenā politikas izstrādes organizācija lauksaimniecības nozarē ir **Zemkopības ministrija** www.zm.gov.lv. Ministrija struktūra:

- ministrs
- valsts sekretāre
- valsts sekretāres vietnieki
- departamenti
- nodaļas

Nozīmīgu lomu politisko dokumentu izstrādē ieņem **Lauksaimnieku organizācijas sadarbības padome (LOSP)** - www.losp.lv, kura apvieno ievērojamu skaitu nacionāla mēroga lauksaimniecību pārstāvošas sabiedriskas organizācijas. Viens no LOSP mērķiem ir nodrošināt lauksaimniecības produkcijas ražotāju un pārstrādātāju interešu pārstāvēšanu un prasību izpildi Zemkopības ministrijā, kā arī palīdzēt organizācijām veidot sadarbību ar valsts institūcijām un ārvalstu partneriem.

Pārtikas un veterinārais dienests - www.pvd.gov.lv.

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kura veic pārtikas aprites un veterinārmedicīnas nozares valsts uzraudzību un kontroli.

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts -

<http://www.lvaei.lv>

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts ir neatkarīga valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija, kura veic pētījumus un sniedz konsultācijas par ekonomiskajiem procesiem lauksaimnieciskajā ražošanā un lauku attīstībā, lai veicinātu lauku ekonomisko un sociālo izaugsmi.

Lauku atbalsta dienests - <http://www.lad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas atbild par vienotu valsts atbalsta un Eiropas Savienības atbalsta politikas realizāciju valstī, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas.

BO SIA Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs - <http://www.llkc.lv>

LLKC piedāvā šādus pakalpojumus:

- Lauksaimniecībā
- Grāmatvedībā un likumdošanā
- Ekonomikā un lauku attīstībā: SAPARD plānu biznesa plānu izstrādē
- Izdevējdarbībā
- Tālākizglītībā

The Ministry of Agriculture - www.zm.gov.lv.

It is the organisation for development of the Policy in agricultural industry. Structure of the Ministry:

- the Minister
- the State Secretary
- the Deputy State Secretaries
- departments
- divisions

Latvian Agricultural Joint Consultative Council (LAJCC) - www.losp.lv.

The LAJCC unites national agricultural public organisations. One of the purposes of the LAJCC is to ensure representation of the interests and fulfilment of claims of persons engaged in agricultural production and processing in the Ministry of Agriculture, as well as to assist the organisations in establishing co-operation with government institutions and foreign partners.

The Food and Veterinary Service - www.pvd.gov.lv.

The Food and Veterinary Service (FVS) is a state administrative institution supervised by the Ministry of Agriculture and carrying on state surveillance and control over the food circulation and the sector of veterinary medicine.

The Institute of Agrarian Economy of Latvia (IAEL) - <http://www.lvaei.lv>.

The Institute of Agrarian Economy of Latvia is an independent state scientific non-profit organisation that makes research and renders consulting in economic processes in agricultural production and rural development in order to promote economic and social growth of the countryside.

Rural Support Service - <http://www.lad.gov.lv>

Direct Administration Body, subordinated to Ministry of Agriculture, which is responsible for the uniform implementation of state support and the EU support policy in the whole country. RSS performs surveillance over the observation of regulatory enactments in the field of agriculture and carries out other functions related to implementation of support policy in agriculture and rural areas.

The Non-Profit Organisation Latvian Agricultural Advisory and Training Centre Ltd. - <http://www.llkc.lv>.

The LAAC offers the following services:

- Agriculture
- Accounting and law
- Economy and rural development: working out SAPARD plans, business plans
- Publishing
- Further Education

Zivsaimniecības pārvalde - <http://www.vzp.gov.lv>

Valsts zivsaimniecības pārvalde ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša civiltiestāde, kas realizē valsts politiku zivsaimniecības nozarē un pārvalda Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursus.

Valsts mežu dienests - <http://www.vmd.gov.lv>

Valsts meža dienests (turpmāk - Dienests) ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas atbild par meža politikas realizāciju visā Latvijas teritorijā, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai.

Valsts SIA "Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrs"(VCIDAC) - <http://www.vcidac.lv>

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts sabiedrība, kas nodibināta 1997.gadā, lai veiktu zootehniska, veterināra un lauksaimnieciska rakstura informācijas apkopošanu, apstrādi un analīzi Latvijas Republikā ar mērķi ieviest vienotu dzīvnieku un ganāmpulku reģistru, ciltsdarba informācijas sistēmu saskaņā ar starptautiskām prasībām.

Valsts augu aizsardzības dienests <http://www.vaad.gov.lv>

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts iestāde, kas veic valsts kontroli un uzraudzību augu aizsardzības līdzekļu, mēslošanas līdzekļu, augu un augu produktu, augu šķirņu, sēkļu un stādāmo materiālu aprites jomā, kā arī sadarbojas ar starptautiskām organizācijām un nodrošina informācijas apmaiņu ar citām valstīm par augu aizsardzības, augu karantīnas, sēkļu aprites un selekcionāra tiesību aizsardzības jautājumiem.

The State Fisheries Administration - <http://www.vzp.gov.lv>.

The State Fisheries Administration is a civil institution supervised by the Ministry of Agriculture implementing the state policy in the fisheries sector and managing fish resources of internal waters, territorial waters and waters of the economic zone of the Republic of Latvia.

The State Forest Service - <http://www.vmd.gov.lv>.

The State Forest Service (hereinafter referred to as – the Service) is a state administration institution supervised by the Ministry of Agriculture, which is responsible for pursuing a unified forest policy throughout the territory of Latvia, controlling observance of statutory acts, and implementing support programmes in order to ensure sustainable forest management.

State "State domestic animal pedigree information data processing centre" Ltd. - <http://www.vcidac.lv>

A state company supervised by the Ministry of Agriculture and founded in 1997 in order to summarise, process and analyse information of zootechnical, veterinary and agricultural nature in the Republic of Latvia for the purpose of implementing a wholestate register of animals and herds, and a pedigree information system according to international requirements.

The State Plant Protection Service -

<http://www.vaad.gov.lv>

A state institution supervised by the Ministry of Agriculture and carrying on state surveillance and control over plant protection means, fertilisers, circulation of plants and vegetable products, plant species, seeds and planting materials, as well as co-operating with international organisations and ensuring exchange of information on issues of plant protection, plants quarantine, seeds circulation and protection of selectionist rights.

4.2. Valsts atbalsta politika lauksaimniecībā - subsīdijas

The Policy of state support in agriculture – subsidies

Lauksaimniecības valsts subsīdiju programma 2003.gadam bija paredzēta lai veicinātu Latvijā ražoto lauksaimniecības produktu konkurētspēju iekšējā un ārējā tirgū, stimulētu lauksaimniecības nozaru stabilizāciju (cūkkopības, piensaimniecības, liellopu gaļas ražošanas, cukura), zemnieku saimniecību tehnoloģisko modernizāciju, un tiktu izlietota kā līdzfinansējums SAPARD programmai u.c.

Kopumā, 12 subsīdiju programmu realizēšanai, tika izlietoti Ls 39 278 455,82.

Salīdzinot ar 2002.gadu subsīdiju saņēmēju skaits 2003.gadā ir samazinājies aptuveni trīs reizes (2002.gadā subsīdiju saņēmēju skaits bija 67 248, bet 2003.gada tikai 24165 kopējais subsīdiju gadījumu skaits atbilstoši 109398 un 104344).

The Programme of agricultural state subsidies for 2003 was meant to promote competitiveness of agricultural products produced in Latvia in the domestic and foreign markets, to stabilise agricultural industry (pig-breeding, dairy farming, beef production, sugar production), to encourage production modernisation of peasant farms and co-funding for SAPARD programme, etc.

A total of Ls 39 278 455.82 was used for implementation of 12 programmes of subsidies.

In 2003 the number of subsidies beneficiaries was approximately three times less than in 2002 (in 2002 the number of subsidies beneficiaries was 67 248, and in 2003 only 24165, the total number of subsidised cases being 109398 and 104344 accordingly).

Programmu finansējums 2001.-2003.gads (Ls tūkst.)
Funding of Programmes in 2001 – 2003 (LVL thous.)

Programmas Programmes	2001.	2002.	2003.	% pret iepriekšējo gadu % against the previous year
Lauksaimniecības zemes ielabošana <i>Amelioration of agricultural land</i>	569,6	1105,8	1225,0	113
Lopkopības attīstība <i>Development of cattle-breeding</i>	6172,8	9369,9	8137,5	87
Augkopības attīstība <i>Development of crop farming</i>	7987,0	6680,9	7747,1	116
Izglītība, zinātne un informācijas izplatīšana <i>Education, science and distribution of information</i>	447,7	1051,4	787,0	75
Latvijas ārvalstu kopprojektu līdzfinansējums <i>Co-funding of joint projects of Latvia with foreign countries</i>	190,0	251,8	216,8	86
Zivsaimniecības attīstība (Development of fisheries)	408,9	590,4	550,0	93
Lauksaimnieciskās ražošanas tehniskā modernizācija <i>Technical modernisation of agricultural production</i>	4280,2	2909,6	2115,0	72,6
Lauksaimniecības nevalstisko organizāciju un ražotāju grupu atbalsts <i>Support for agricultural non-governmental organisations and producers</i>	245,2	295,0	452,0	73
Lauksaimniecības pārstrukturizācijas atbalsts <i>Support for re-structuring of agriculture</i>	84,6	334,1	558,4	167
Tirgus veicināšana <i>Promotion of the market</i>	240,0	424,9	497,9	117
Līdzfinansējums SAPARD (SAPARD co-funding)		885,8	5202,4	5,8 reizes
Agroklimatisko apstākļu sausuma – izraisītās lauksaimniecības krīzes situācijas stabilizācija <i>Stabilisation of the situation of agricultural crisis caused by agroclimatic circumstances – drought</i>		5922,9	5000,0	84
Lauksaimniecības nozaru stabilizācija <i>Stabilisation of agricultural branches</i>	0	0	6480,6	0
Pārējās (Other)	254,2	307,8	308,9	100
Kopā (Total)	20880,2	30130,2	39278,5	130

Avots: LAD
Source: RSS

Salīdzinot ar 2002.gadu, izmaksāto subsīdiju pieaugums minams lauksaimniecības zemes ielabošanai par 113% vai 1,2 milj.latu, augkopības attīstībai par 116% vai 1,1 milj.latu. Lielākai daļai programmu salīdzinot ar 2002.gadu, subsīdiju izmaksas ir samazinājušās vidēji par 20%.

Saskaņā ar Zemkopības ministrijas 2003.gada Lauksaimniecības attīstības programmu tiek saglabātas noteiktās prioritātes t.i piensaimniecībā, cūkkopībā, augkopībā, augļkopībā un dārzenkopībā, paredzot procentuāli lielāku atbalstu nekā pārējām nozarēm.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu 2003.gada subsīdiju nolikumi un kritēriji nav būtiski mainīti. Kā izņēmumu var minēt nolikumu "Lauksaimniecības nozaru stabilizācija", ar mērķi stabilizēt situāciju cukura ražošanas un biškopības

Against 2002, subsidies increased by 113% or 1.2 mln. lats for amelioration of agricultural land, by 116% or 1.1 mln. lats for development of crop farming. In most programmes expenses decreased by 20% on the average against 2002.

According to the Agricultural Development Programme of the Ministry of Agriculture of 2003, specific priorities are continued, i.e. dairy farming, pig-breeding, crop farming, fruit-growing and vegetable-growing, where more support is envisaged in percentage than for the other branches.

Regulations and criteria of subsidies in 2003 did not change considerably against the previous year. The exception was the Regulations "Stabilisation of Agricultural Branches" aimed at stabilisation of the situation in sugar

nozārē, cūkgaļas un liellopu gaļas ražotājiem, piena preču produkcijas ražošanas saimniecībām un pārstrādes uzņēmumiem.

Apkopojot informāciju reģionu griezumā, var secināt, ka subsīdijas aizplūst tieši uz ekonomiski aktīvajiem reģioniem lauksaimniecības skatījumā:

production and apiculture, for producers of pork and beef, dairy farms and processing enterprises.

Information summarised according to regions leads to the conclusion that it is active regions in terms of agriculture where subsidies flow to:

4.2.t
abula
Table
4.2.
20

03.gadā izmaksātās subsīdijas reģionu griezumā
Subsidies granted in 2003 according to regions

Reģioni <i>Regions</i>	Subsīdiju saņēmēju skaits <i>Number of subsidies beneficiaries</i>	Subsīdiju gadījumu skaits <i>Number of subsidised cases</i>	Kopējā summa(milj.Ls) <i>Total amount (mln. LVL)</i>
Zemgale <i>Zemgale</i>	2062	9634	4,81
Ziemeļvidzeme <i>Northern Vidzeme</i>	3934	19935	4,62
Dienvidkurzeme <i>Southern Kurzeme</i>	3155	16242	3,92
Lielrīga <i>Greater Riga</i>	1376	5316	3,32
Ziemeļkurzeme <i>Northern Kurzeme</i>	1747	9119	2,83
Dienvidlatgale <i>Southern Latgale</i>	5663	19472	2,82
Viduslatvija <i>Middle Latvia</i>	2280	10157	2,09
Ziemeļaustrumi <i>Northern East</i>	1743	6959	1,50
Austrumlatgale <i>Eastern Latgale</i>	1645	5536	1,29

Avots:LAD
Source: RSS

Subsīdijas lauksaimniecībā tiek izmantotas konkrētu programmu realizācijai, un ir tikai daļa no Lauksaimniecības attīstības programmas realizēšanas instrumenta. Pārējo daļu sedz subsīdiju saņēmējs. Subsīdiju izlietojumā būtiskākais ir mērķtiecība un rezultativisms, ilglaicīgums un sistemātiskums, atklātums un publicitāte.

Subsidies in agriculture are used for implementation of specific programmes and constitute only a part of the instrument of implementation of the Agricultural Development Programme. The subsidies beneficiary covers the outstanding part. In using the subsidies the crucial criteria are purpose and results, sustainability and systemic character, transparency and openness.

4.3. Kredītpolitika
Lending policy

Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kredīvēšanas programma (turpmāk - Kredīvēšanas programma)
The programme for long-term investment lending (hereinafter referred to as – the Lending Programme)

Kredīvēšanas programma tika izveidota ar mērķi veicināt finanšu resursu piesaisti ilgtermiņa investīcijām lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas saimniecībām. Kredīvēšanas programma savu darbību uzsāka 2002.gada aprīlī.

Izmaiņas programmā. Kredīvēšanas programmas ietvaros lauksaimniekiem tika dota iespēja valsts akciju sabiedrībā "Latvijas Hipotēku un zemes banka" (turpmāk – Hipotēku banka) saņemt aizdevumus ilgtermiņa investīcijām ar aizdevuma termiņu līdz 20 gadiem un 7% gada likmi. Tomēr jau 2002.gada 2.pusē programmā tika uzsākta grozījumu izstrāde, lai uzlabotu programmas darbību un paplašinātu aizņēmēju loku. Grozījumi tika apstiprināti 2003.gada 29.aprīlī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.253.

The Lending Programme has been initiated in order to promote attraction of financial resources in long-term investments in farms engaged in agricultural production. The Lending Programme was commenced in April 2002.

Revision of the Programme. Under Lending Programme the State Joint Stock Company "Latvian Mortgage and Land Bank" (hereinafter referred to as - the Mortgage Bank) ["Latvijas Hipotēku un zemes banka"] offered long-term loans to farmers for investments with the loan period up to 20 years and the interest rate of 7% per annum. However in the second half of 2002 working out amendments to the Programme started in order to improve operation of the Programme and to extend the

Apstiprinātie grozījumi paredzēja veikt izmaiņas programmā (4.3.tabula).

scope of the borrowers. The amendments were approved on 29 April 2003 by the Cabinet Order No 253. Approved amendments provide for revision of the Programme (Table 4.3).

4.3. tabula
Table 4.3.

Nosacījumi atbalsta saņēmējiem kredītēšanas programmas ietvaros
Requirements for receivers of the support under the Lending Programme

Pirms grozījumiem (<i>Before revision</i>)	Pēc grozījumiem (<i>After revision</i>)
Pretendentu loks (<i>The scope of applicants</i>)	
Latvijas lauksaimnieciskās preču produkcijas ražotāji <i>Latvian producers of agricultural products</i>	Latvijas lauksaimnieciskās preču produkcijas ražotāji un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (kooperatīvā sabiedrība, kura sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet nedarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu) <i>Latvian producers of agricultural commodity products and cooperative companies rendering agricultural services (a cooperative company rendering services to producers of agricultural products and not engaged in production of agricultural products)</i>
Finanšu pieejamība (<i>Availability of funds</i>)	
Maksimālais uz atvieglotiem nosacījumiem izsniedzamā kredīta lielums nedrīkst pārsniegt: - piensaimniecības, cūkkopības nozarē Ls 100 000 - augkopības (laukaugu, kartupeļu, dārzeņi slēgtās platībās) nozarei un zivkopībai Ls 50 000 - citām lauksaimniecības nozarēm Ls 20 000 <i>The maximum loan amount on beneficial conditions shall not exceed:</i> - LVL 100 000 in dairy farming and pig-breeding - LVL 50 000 in crop farming (field crops, potatoes, vegetable in covered areas) and fisheries - LVL 20 000 in other agricultural branches	Maksimālais, uz atvieglotiem nosacījumiem izsniedzamā kredīta lielums nedrīkst pārsniegt Ls 200 000. <i>The maximum loan amount on beneficial conditions shall not exceed LVL 200 000.</i>
Kredītlinijas apjoms (<i>The credit line amount</i>)	
Kopējā kredītlinija 24 milj. Latu <i>Total credit line 24 mln. Lats</i>	Kopējā kredītlinija 15 milj. latu. Ls 9 milj tiek novirzīti Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kredītēšanas programmas II etapa uzsākšanai. <i>Total credit line 15 mln. lats. LVL 9 mln. assigned for commencement of II stage of the Lending Programme for Purchase of Agricultural Land.</i>
Procentu likme (<i>Interest rate</i>)	
7%	6,8%

Avots: ZM

Source: Ministry of Agriculture (MoA)

2003.gada rudenī Valsts zivsaimniecības pārvalde lūdza rast iespēju Kredītēšanas programmas ietvaros izsniegt aizdevumus zivju apstrādes uzņēmumiem, lai varētu izpildīt nepieciešamās pārtikas drošuma un nekaitīguma prasības. Šis variants tika izskatīts arī Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes sēdē un tika atbalstīts. Papildus tika ierosinātas un atbalstītas normas, kas paredz atbalsta pretendentes iekļaut arī ar bioloģiskās

In autumn of 2003 the State Fisheries Administration requested that the opportunity should be found for granting loans to fish processing enterprises under the Lending Programme, so that they would be able to comply with necessary requirements for foodstuffs safety and harmlessness. Such option was considered and supported by the session of the Farmers' Organisation Co-operation Council too. Apart from that, norms were proposed

lauksaimniecības produkcijas apriti saistītos uzņēmumos un liellopu ražotājiem samazināt minimālo ganāmpulka kritēriju uz 20 liellopiem. Minētie grozījumi decembrī tika iesniegti Valsts kancelejā tālākai virzībai izskatīšanai Ministru kabinetā¹.

Programmas īstenošanas gaita. 2003.gadā tika piešķirti 103 aizdevumi par Ls 3 642 957. Vislielāko aizdevumu īpatsvaru aizņē ar piensaimniecības attīstību saistītie projekti – 52, no kuriem 36 īstenoti Vidzemes reģionā. Kā otra lielākā aizdevumu grupa ir graudkopības attīstības (kaltes, glabātavas) projekti – 19, no kuriem 13 īstenoti Zemgales reģionā (4.4.tabula, 4.1.attēls). Būtiski palielinājies ir vidējā aizdevuma lielums - Ls 35 369, kas norāda uz aizvien lielāku projektu īstenošanu.

and supported which provided for enterprises related to circulation of products of biological agriculture to be included in applicants for the support too, and for lowering the minimum herd criterion for beef producers to 20 heads of cattle. In December such amendments were submitted to the State Chancellery to be further lodged with the Cabinet for consideration¹.

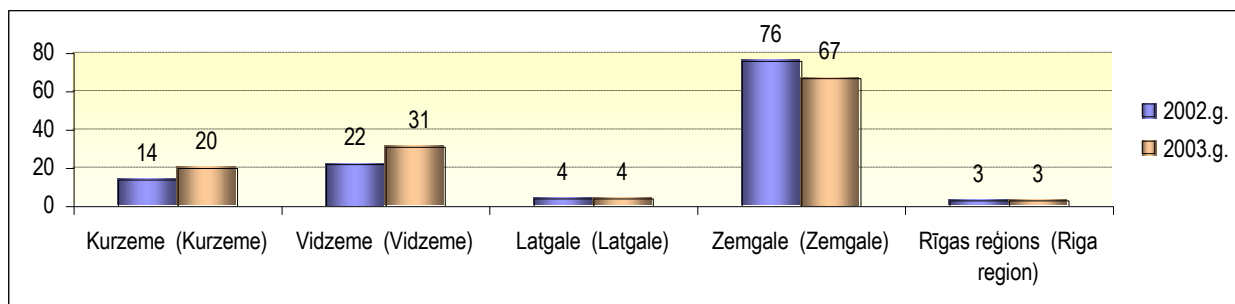
Progress of the Programme implementation. In 2003 103 loans were granted to the amount of LVL 3 642 957. Projects related to development of dairy farming account for the highest share of loans – 52, 36 of them were implemented in Vidzeme Region. The second largest group of loans is projects for development of crop farming (driers, warehouses) – 19, 13 of them are implemented in Zemgale Region (Table 4.4, Figure 4.1). The average loan amount has increased considerably - LVL 35 369, which indicates implementation of larger projects.

4.4. tabula
Table 4.4.

Piešķirto ilgtermiņa investīciju aizdevumu raksturojums 2003.gadā
Characteristics of long-term investment loans granted in 2003

	Kurzeme <i>Kurzeme</i>	Vidzeme <i>Vidzeme</i>	Zemgale <i>Zemgale</i>	Latgale <i>Latgale</i>	Rīgas reģions <i>Riga Region</i>	Kopā <i>Total</i>
Aizdevumu summa, Ls <i>Loan amount, LVL</i>	449 100	1 835 972	929 980	136 900	291 005	3 642 957
Aizņēmēju skaits, gab. <i>Number of loans</i>	12	50	30	5	6	103
Vidējais aizdevuma lielums, Ls <i>Average loan amount, LVL</i>	37 425	36 719	30 999	27 380	48 501	35 369

Avots: Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka"
Source: State Joint Stock Company "Latvian Mortgage and Land Bank"

Avots: Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka"
Source: State Joint Stock Company "Latvian Mortgage and Land Bank"

4.1. attēls. Aizdevumu struktūras izmaiņu salīdzinājums pa nozarēm, skaits

Figure 4.1. Comparison of changes in the loans structure according to branches, number

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programma (turpmāk - Zemes programma) *Lending Programme for Purchase of Agricultural Land (hereinafter referred to as – the Land Programme)*

Šī programma tika izveidota ar mērķi, lai veicinātu konkurētspējīgu, racionālu ražošanas platību attīstību, zemju konsolidāciju, efektīvu lauksaimniecībā izmantojamās zemes apsaimniekošanu un nodrošināt lauksaimniekiem ilgtermiņa

The Programme has been worked out for the purpose of promotion of competitive and effective development of production areas, consolidation of lands, effective management of agricultural land and ensuring

¹ Grozījumi apstiprināti ar 2004.gada 25.februāra MK rīkojumu Nr.117

¹ Amendments were approved by the Cabinet Order No 117 of 25 February 2004.

finansējuma pieejamību.

Hipotēku banka šīs programmas realizācijai 2002.gadā atvēra kredītlīniju Ls 2,5 milj. ar gada likmi 4% un termiņu līdz 20 gadiem, tomēr šī summa izrādījās nepietiekama.

Izmaiņas programmā. Zemkopības ministrija izstrādāja grozījumus zemes kreditēšanas programmas turpinājumam un efektīvākam līdzekļu izlietojumam. Grozījumi tika apstiprināti ar 2003.gada 31.jūlija Ministru kabineta rīkojumu Nr. 478 un tie paredzēja būtiskas izmaiņas (4.5.tabula).

access of farmers to long-term funding.

In 2002 the Mortgage Bank opened a credit line of LVL 2.5 mln. with the interest rate of 4% per annum and the period up to 20 years for implementation of the Programme, however such amount turned out insufficient.

Revision of the Programme. The Ministry of Agriculture worked out amendments for the continued Land Lending Programme and more effective use of the funds. Amendments were approved by the Cabinet Order No 478 of 31 July 2003 and provided for considerable changes (Table 4.5).

4.5.tabula
Table 4.5.

Grozījumi zemes kreditēšanas programmā
Revision of the Land Lending Programme

Pirms grozījumiem (<i>Before revision</i>)	Pēc grozījumiem (<i>After revision</i>)
Naudas resursi (<i>Funds</i>)	
Banka atver kredītlīniju 2,5 milj. latu apmērā <i>The bank opens a credit line amounting to 2.5 mln. lats</i>	Valsts piešķir programmas realizācijai 3 milj. Latu <i>The state assigns 3 mln. Lats for implementation of the programme</i>
Kopējā kredītlīnija 2,5 milj latu <i>Total credit line 2.5 mln. lats</i>	Kopējā kredītlīnija 9 – 2,5 = 6,5 milj latu, jo šajā kredītlīnijā ietilpst arī sākotnējā bankas kredītlīnija. <i>Total credit line 9 – 2.5 = 6.5 mln. lats, because this credit lines comprises the initial bank credit line too.</i>
Kreditēšanas nosacījumi (<i>Loan conditions</i>)	
Programmas ietvaros viens aizņēmējs vai savstarpēji saistīta aizņēmēju grupa var saņemt aizdevumus ne vairāk kā 500 ha iegādei <i>Under the Programme one borrower or a mutually related group of borrowers may receive loans for purchase of up to 500 ha</i>	Programmas ietvaros viens aizņēmējs vai savstarpēji saistīta aizņēmēju grupa var saņemt aizdevumus ne vairāk kā <u>250 ha</u> iegādei. <i>Under the Programme one borrower or a mutually related group of borrowers may receive loans for purchase of up to 250 ha.</i>
-	Maksimālā aizdevuma summa vienam aizņēmējam ir <u>40 000 Ls</u> . <i>The maximum loan amount per borrower is 40 000 LVL.</i>
-	<u>30 %</u> no kopējā finansējuma apjoma tiek novirzīti īpaši atbalstāmajiem reģioniem <i>30% of the total funding volume is assigned to especially supported regions</i>
-	<u>30 %</u> no kopējā finansējuma apjoma tiek novirzīti piensaimniecību (5.govis un pienu nodod piena pārstrādes uzņēmumiem) atbalstam <i>30% of the total funding volume is assigned to support for dairy farms (5 cows, milk supplied to dairy enterprises)</i>

Avots: ZM
Source: MoA

Programmas īstenošanas gaita. Programmas darbības pusgada laikā Hipotēku banka piešķīra aizdevumus par Ls 1 484,9 tūkst. Šīs summas ietvaros tika veikti darījumi par 6496,8 ha zemes, kur vidējā zemes cena bija 230 Ls/ha. Raksturojot aizdevumu saņēmējus (5.6.tabula, 5.1.attēls), jāatzīmē, ka vislielākais aizņēmēju īpatsvars bija Zemgales reģionā – 67 pieteikumi par 3060 ha iegādi. Tas izskaidrojams ar aktīvāku un rentablāku lauksaimniecisko ražošanu šajā reģionā. Kā kredītprocentu starpības kompensācija no Zemkopības ministrijas lauksaimniecības subsīdiju līdzekļiem Hipotēku bankai tika samaksāti Ls 78,7 tūkst.

Progress of the Programme implementation. Over six months of implementation of the Programme the Mortgage Bank granted loans to the amount of LVL 1 484.9 thous. Transactions for 6496.8 ha of land were concluded within such amount, the average price of land amounting to 230 LVL/ha. Describing beneficiaries of the loans (Table 5.6, Figure 5.1), it should be noted that borrowers from Zemgale Region account for the highest share – 67 applications for purchase of 3060 ha. This is due to more active and more effective agricultural production in the region. The Mortgage Bank was paid LVL 78.7 thous. from funds of agricultural subsidies of the Ministry of Agriculture as reimbursement for the credit rate difference.

Piešķirto aizdevumu zemes iegādei raksturojums 2003.gadā
Characteristics of loans assigned for purchase of land in 2003

Reģions <i>Region</i>	Izsniegti aizdevumi, tūkst.Ls <i>Loans issued, thous. LVL</i>	Aizdevumu saņēmēji, Skaitis <i>Beneficiaries of the loans, Number</i>	Iegādātā zemes platība, ha <i>Area of land purchased, ha</i>	Vidējais aizdevuma lielums, tūkst. Ls <i>Average loan amount, thous. LVL</i>	Vidējā zemes cena, Ls/ha <i>Average price of land, LVL/ha</i>
Kurzeme (<i>Kurzeme</i>)	330,10	20	1625,7	16,5	203
Zemgale (<i>Zemgale</i>)	759,6	67	3060,0	11,3	248
Vidzeme (<i>Vidzeme</i>)	308,6	31	1446,3	10,0	213
Latgale (<i>Latgale</i>)	32,6	4	259,4	8,1	126
Rīgas reģions <i>Riga Region</i>	54,0	3	105,4	18,0	512
Kopā (Total)	1484,9	125	6496,8	11,9	230

Avots: Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka"
Source: State Joint Stock Company "Latvian Mortgage and Land Bank"

Kreditu garantijas lauku uzņēmējiem
Credit guarantees for rural entrepreneurs

VAS "Lauku attīstības fonds" (turpmāk – LAF) 2003.gadā paplašināja garantējamo pasākumu klāstu. Tika uzsākta Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības atbalsta programmas (NUAP) ietvaros ņemto kredītu garantēšana. LAF turpināja arī SAPARD programmas un Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programmas ietvaros ņemto kredītu garantēšanu.

Lai palielinātu LAF garantiju pieejamību lauku uzņēmējiem, 2003.gadā LAF noslēdza sadarbības līgumus vēl ar 3 bankām un patlaban LAF garantē kredītus, kuri tiek ņemti Hipotēku bankā, Unibankā, Latvijas Krājbankā, Hansabankā, Baltijas tranzītu bankā, Parekss bankā, Rietumu bankā un Vereinsbankā. Daļai no LAF garantējamajiem pasākumiem tika palielināti garantiju apjomi.

2003.gadā LAF piešķīra 619 kredītu garantijas (tajā skaitā 244 – SAPARD projektu realizācijai un 96 – NUAP projektu realizācijai) par Ls 15,25 milj. Piešķirto garantiju skaits 2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, pieauga apmēram divas reizes, bet naudas izteiksmē apmēram 2,6 reizes.

Kopš 1997.gada, kad LAF sāka garantēt lauku uzņēmēju kredītus, līdz 2004. gada 1.janvārim bija piešķirtas 1390 kredītu garantijas par Ls 26,03 milj. Uz šo garantiju pamata lauku uzņēmēji varēja saņemt kredītus kopsummā par Ls 64,15 milj.

Lai nodrošinātu krasi pieaugošo pieprasījumu pēc LAF garantijām, LAF ir panākusi vienošanos ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, kas atļauj LAF izsniegt kredītu garantijas piecas reizes lielākā apjomā kā pašu kapitāls.

In 2003 the State stock company "Lauku attīstības fonds" (hereinafter referred to as "LAF") increased the number of guaranteed measures. Guaranteeing of credits received within Non-agricultural Entrepreneurship Support Program (NUAP). The LAF continued also to guarantee the credits obtained under SAPARD Program and Agricultural Long-term Investment Crediting Program.

To increase availability of the LAF guarantees to rural entrepreneurs, in 2003, the LAF concluded cooperation agreement with 3 banks more and currently the LAF guarantees credits, which are obtained in Hipotēku banka, Unibanka, Latvijas Krājbanka, Hansabanka, Baltijas tranzītu banka, Parekss banka, Rietumu banka and Vereinsbanka. For the part of the measures guaranteed by the LAF, the guaranteed sums were increased.

In 2003, the LAF issued 619 credit guarantees (including 244 – for implementation of SAPARD projects and 96 – for implementation of NUAP projects) for LVL 15,25 millions. The number of issued guarantees in 2003, as compared with 2002, increased for about two times, but in monetary expression – for about 2,6 times.

Since 1997, when the LAF started providing guarantees to rural entrepreneurs, until 1 January 2004 there were 1390 credit guarantees issued for LVL 26,03 millions. On the basis of these guarantees, rural entrepreneurs could receive credits for the total sum of LVL 64,25 million.

To ensure a rapidly growing demand for the LAF guarantees, the LAF has achieved an agreement with the Commission of Finances and Capital, which allows the LAF to issue credit guarantees in the volume five times exceeding its capital.

LAF izsniegto garantiju skaits, kopsumma un saņemto kredītu apjoms 2001. – 2003.gadā

The number of guarantees issued by the LAF, total sum and volume of the received credits in 2001-2003

	2001.	2002.	2003.	2003.g./2002.g reizes (times)
Izsniegto garantiju skaits Number of issued guarantees	156	305	619	2,03
Garantētā summa (tūkst.Ls) Guaranteed sum (LVL thsd.)	1968	5942	15249	2,57
Kredītu apjoms, kas saņemts ar LAF garantijām (tūkst.Ls) Credit volume received with LAF guarantees (LVL thsd.)	5011	14621	33339	2,28

Avots:LAF
Source: LAF

2004.gada sākumā pieprasījums pēc LAF garantijām ir nedaudz samazinājies, tomēr tas pārsniedz 2002.gada līmeni. Sagaidāms, ka sākoties ES strukturālo fondu apguvei, pieprasījums pēc LAF garantijām pieaugs.

At the beginning of 2004, the demand for the LAF guarantees slightly reduced, nevertheless it still exceeds the level of 2002. It is expected that starting utilization of the EU Structural Funds, the demand for the LAF guarantees will increase.

4.4. Nodokļi

Taxes

Pēc Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošās informācijas Nodokļu maksātāju reģistrā uz 2004.gada 1.janvāri reģistrētas 28527 zemnieku saimniecības, tajā skaitā ar PVN apliekamās personas – 3996. Uzņēmumu atlase veikta pēc īpašuma un uzņēmējdarbības klasifikatora (IUFIK) uzņēmējdarbības formas koda 72 "Zemnieku saimniecība".

According to information available to the State Revenues Service (SRS), as of 1 January 2004, 28527 peasant farms were registered with the Tax Payers' Register, including 3996 persons liable to VAT. The enterprises were chosen according to code 72 of the form of business activities „Peasant farm” of the Business Classifier (IUFIK).

2003.gadā kopējie ieņēmumi valsts budžetā no zemnieku saimniecībām pēc nodokļu veidiem bija Ls 3673,1 tūkst., kas salīdzinājumā ar 2002.gadu pieauguši par 37%.

In 2003 total state budget receipts from peasant farms according to tax types amounted to LVL 3673.1 thous., i.e. more by 37% than in 2002.

4.6.tabula
Table 4.6.

Valsts budžeta ieņēmumi no zemnieku saimniecībām 2002.-2003.gadā, tūkst.Ls

State budget receipts from peasant farms in 2002 - 2003, thous. LVL

	2002.	2003.	2003./2002.%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis Individual income tax	969,0	1287,1	132,8
Uzņēmumu ienākuma nodoklis Corporate revenue tax	433,1	459,8	106,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas Social insurance payments	2459,3	2963,2	120,5
Pievienotās vērtības nodoklis Value added tax	- 1266,0	- 1098,8	86,7
Dabas resursu nodoklis Natural resources tax	31,5	48,3	153,3
Akcīzes nodoklis Excise tax	8,8	-	-
			turpinājums continued
	2002.	2003.	2003./2002.%
Muitas nodoklis Customs tax	40,8	13,5	33,1
Ieņēmumi kopā: Total receipts	2676,5	3673,1	137,0

Avots: VID
Source: SRS

Lauksaimniecības produktu ražotājiem 2003.gadā izmaksātās pievienotās vērtības nodokļa 12% kompensācijas 3264,8 tūkst.latu, vai 95,1% salīdzinājumā ar 2002.gadu.

Nodokļu maksātāju reģistrā reģistrēto lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu skaits pavisam 387 uzņēmumi, tajā skaitā 257 gaļas pārstrādes, 77 piena pārstrādes, 53 graudu pārstrādes uzņēmumi. Uzņēmumu atlase veikta pēc vispārējās ekonomiskās klasifikācijas (NACE 1.1. red.) pamatdarbības veidiem. Atlasei izmantota informācija par pamatdarbības veidiem, kurus VID saņēmis no Centrālās statistikas pārvaldes.

Ieņēmumi lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumos 2002.gadā pēc nodokļu veidiem veido Ls18552,2 tūkst.

In 2003 producers of agricultural products were paid indemnity for the value added tax 12% to the amount of 3264.8 thous. lats, or 95.1% against 2002.

387 enterprises engaged in agricultural processing are registered with the Tax Payers' Register, including 257 enterprises engaged in meat processing, 77 dairy enterprises, and 53 enterprises engaged in crop processing. The enterprises were chosen according to main types of activities under the general economic classification (NACE ed. 1.1). Selection was based on information on main types of activities received by the SRS from the Central Statistical Bureau.

In 2002 income of agricultural processing enterprises after taxes amounted to LVL 18552.2 thous.

4.7..tabula
Table 4.7.

2003.gada valsts budžeta ieņēmumi no lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumiem, tūkst.Ls
State budget receipts from agricultural processing enterprises in 2003, thous. LVL

Nozares <i>Branches</i>	Pavisam ieņēmumi <i>Total receipts</i>	tai skaitā (including):						
		Iedzīvot. ienākuma nodoklis <i>Individ. income tax</i>	Uzņēmumu ienākuma nodoklis <i>Corporate revenue tax</i>	Sociālās apdrošin. lēmaksas <i>Social insur. payments</i>	PVN <i>VAT</i>	Akcīzes nodoklis <i>Excise tax</i>	Dabas resursu nodoklis <i>Natural resources tax</i>	Muitas nodoklis <i>Customs tax</i>
Gaļas, gaļas izstrādājumu un konservu ražošana <i>Production of meat, meat products and canned meat</i>	8198,1	1560,6	155,8	2834,1	2613,8	0	51,7	858,0
Piena pārstrāde, siera un saldējuma ražošana <i>Milk processing, production of cheese and ice-cream</i>	7706,8	1937,8	726,8	3135,8	1650,5	0	158,8	13,9
Graudu malšanas, cietes un cietes produktu ražošana <i>Production of products of grain milling, starch and starch products</i>	2604,9	604,4	105,9	921,7	860,0	0	21,1	72,9
Kopā:	18509,8	4102,8	988,5	6891,6	5124,3	0	231,6	944,8
<i>Total:</i>								

Avots: VID
Source: SRS

Pēc (4.6,4.7.tabulās) apkopotās informācijas 2003.gadā valsts budžeta ieņēmumi no zemnieku saimniecībām un pārstrādes uzņēmumiem kopumā bija Ls 22 641,8 tūkst. Valsts sociālās apdrošināšanas maksājumos samaksāti Ls 9,8 milj. jeb 43,3 % no visu samaksāto nodokļu īpatsvara. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis atbilstoši Ls 5,4 milj. jeb 23,8 %.

According to the information summarised in Tables 4.6 and 4.7, in 2003 state budget receipts from peasant farms and processing enterprises totalled LVL 22 641.8 thous. State social insurance payments account for LVL 9.8 mln. or 43.3% of the share of all taxes paid. Individual income tax amounted to LVL 5.4 mln. or 23.8% accordingly.

Dīzeļdegvielas atmaksa lauksaimniecības produktu ražotājiem

Refund for diesel fuel to producers of agricultural products

Lauksaimniecības produktu ražošanai faktiski izmantotā zemes platība, par kuru 2003.gadā pieprasīta akcīzes nodokļa atmaksa par iegādāto dīzeļdegvielu, bija 476169 ha un saņemtā nodokļa kompensācija Ls 5,50 milj., no tiem Ls 0,74 milj. par 2002.gadā iegādāto dīzeļdegvielu.

Pēc pašvaldību informācijas no 182811 personām, kuru īpašumā vai lietošanā ir zeme, 2003.gadā atmaksu par izlietoto dīzeļdegvielu pieprasīja pavisam 10633 personas jeb 5,8 % no kopējā skaita. Turpretim 2002.gadā to pieprasīja 6666 zemnieki.

In 2003 refund of excise tax for purchased diesel fuel was requested for the land actually used in agricultural production of the area 476169 ha, tax refund was received to the amount of LVL 5.50 mln., LVL 074 mln. of them for diesel fuel bought in 2002.

According to information of the municipalities, in 2003 of 182811 persons, who owned or used land, only 10633 persons or 5.8% requested refund for diesel fuel used. On the other hand, in 2002 it was requested by 6666 peasants.

4.8..tabula

Table 4.8.

Atmaksātais akcīzes nodoklis par izlietoto dīzeļdegvielu 2001.-2003.gadā

Refunded excise tax for diesel fuel used in 2001 - 2003

	Mērvienības	2001.	2002.	2003.
	<i>Measurement units</i>			
Pavisam izmaksāts akcīzes nodoklis, <i>Total excise tax paid out,</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	6,50	5,40	5,50
t.sk: par kārtējā gadā iegādāto <i>incl.: for what was purchased in the current year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,30	4,90	4,80
par iepriekšējā gadā iegādāto <i>for what was purchased in the previous year</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	1,2	0,50	0,70
Izmantojamā zemes platība, <i>Land area used,</i>	milj.ha <i>mln. ha</i>	2,00	2,03	2,10
no tās: pieprasīta atmaksa <i>incl.: refund requested</i>	milj.ha <i>mln. ha</i>	0,56	0,48	0,48
% no kopējās zemes platības <i>% of the total land area</i>	%	30,1	23,6	22,9
Saņemti iesniegumi atmaksai <i>Applications for refund received</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	5,73	5,60	5,76
no tiem: atzīti par nederīgiem <i>incl.: acknowledged invalid</i>	milj.Ls <i>mln. LVL</i>	0,14	0,14	0,15
% no kopējo iesniegumu skaita <i>% of the total number of applications</i>	%	2,4	2,5	2,5
Pašvaldību informācija par personu skaitu, kuru īpašumā vai lietošanā ir zeme <i>Information of the municipalities on the number of persons who own or use land</i>	skaitis <i>number</i>	191218	189693	182811
no tām: kas pieprasa atmaksu <i>incl.: requested refund</i>	skaitis <i>number</i>	15377	6666	10633
% no kopējo personu skaita <i>% of the total number of persons</i>	%	8,0	3,5	5,82

Avots: VID

Source: SRS

Ņemot vērā lauksaimniecības produktu ražotāju neparedzēti lielo aktivitāti 2003.gada decembra beigās, iesniedzot VID teritoriālo iestāžu nodaļās akcīzes nodokļa atmaksas pieteikumus, finanšu līdzekļu deficīts uz 2004.gada 1.janvāri veidojas Ls 129 000, kas tika segti 2004.g. janvārī.

Due to unpredictably high activity of producers of agricultural products at in late December of 2003, who submitted applications for refund of the excise tax to the SRS territorial institution departments, the deficit as of 1 January 2004 amounted to LVL 129 000, which was covered in January of 2004.

4.9..tabula

Table 4.9.

Kopsavilkums "Personu skaits struktūrā", kuras par 2003.gadā iegādāto dīzeļdegvielu pieprasīja akcīzes nodokļa atmaksu uz 2004.gada 1.janvāri

Summary "Number of persons in the structure" who requested refund of the excise tax on diesel fuel purchased in 2003, as of 1 January 2004

Nr. p.k. No	Struktūra Structure	Kopējais skaits Total number			Faktiski pieprasījuši atmaksu Actually requested refund			
		Pašvaldību sniegtā informācija par personu skaitu kuru lietošanā ir zeme Information on the number of persons who had land in use, supplied by municipalities	Personu skaits, kuras registr.NMR (VID) un nodarbojas ar saimniecisko darbību Number of persons registered with the Tax Payers' Register (SRS) and engaged in business activities		Personu skaits, kuras pieprasa akcīzes nodokļa atmaksu (no gada sākuma) Number of person requesting refund of the excise tax (from the beginning of the year)	No kopējā skaita (%) atmaksu pieprasa Requested refund, of the total number (%)		No kopējā reģistrētā PVN maksātāju skaita (%) atmaksu pieprasa Requested refund, of the total registered number of VAT payers (%)
			Kopā Total	t.sk.reģistrētas kā PVN maksātāji incl. registered as VAT payers		Kopā Total	t.sk.reģistrētas kā PVN maksātāji incl. registered VAT payers	
1	Zemnieku saimniecības Peasant farms	25951	25953	3873	7032	27,10	1970	50,86
2	SIA,(ar lauksaimniecības novirzienu) Ltd., (with agricultural orientation)	385	386	378	261	67,79	250	66,14
3	A/s,(ar lauksaimniecības novirzienu) JSC, (with agricultural orientation)	31	30	30	12	38,71	11	36,67
4	Individuālie uzņēmumi Individual enterprises	30	29	17	14	46,67	9	52,94
5	Kooperatīvās saimniecības Cooperative farms	128	128	109	86	67,19	82	75,23
6	Paju sabiedrības Share companies	53	53	52	33	62,26	32	61,54
7	Fiziskas personas Individuals	156087	32716	50	3170	2,03	75	150,0
8	Pārējās (Others)	146	139	46	25	17,12	15	32,61
	Kopā (Total):	182811	59434	4555	10633	5,82	2444	53,66

Avots: VID
Source: SRS

2003.gadā no saņemtajiem iesniegumiem dīzeļdegvielas atmaksai par nederīgiem atzīti (iesniegto dokumentu neatbilstība faktiskajiem dīzeļdegvielas iegādes izdevumiem un faktiski apstrādātajām zemes platībām) 2,5% no kopējo iesniegumu skaita jeb kopsummā par Ls 145979.

Pēc Finanšu ministrijas informācijas akcīzes nodokļa atmaksu lauksaimniecības produktu ražotājiem tiks saglabāta arī turpmāk.

Kļūstot par ES dalībvalsti, Latvijai no 2004.gada 1.maija būs jāpiemēro ES noteiktās minimālās akcīzes

In 2003 2.5% of the total number of applications received for refund of diesel fuel were acknowledged invalid (failure of documents submitted to correspond to the actual expenses for purchase of diesel fuel and actually farmed land areas) to the total amount of LVL 145979.

According to the Ministry of Finance, refund of the excise tax for producers of agricultural products will be continued.

Upon accession to the EU, minimum rates of excise tax on oil products stated by the EU will be applied to

nodokļa likmes naftas produktiem. Akcīzes nodokļa likme dīzeļdegvielai (gāzeļļai) no š.g.1.maija no tagadējiem 100 latiem palielināsies līdz 148 latiem par 1000 litriem jeb 47-48 santīmi par litru.

Līdz ar to no 2004.gada 1.maija jāpalielinās arī akcīzes nodokļa kompensācijai lauksaimniecības produktu ražotājiem par izlietoto dīzeļdegvielu zemes apstrādei, un tam papildus no valsts budžeta būs nepieciešami Ls 3,5 milj.

Latvia from 1 May 2004. From 1 May of this year the rate of excise tax on diesel fuel (gas oil) will increase from the current 100 lats to 148 lats per 1000 litres or 47-48 santims per litre.

Thus from 1 May 2004 reimbursement to producers of 1 agricultural products for the excise tax on diesel fuel used for land farming will have to be raised, and another LVL 3.5 mln. will be required from the state budget for the purpose.

4.5. Kooperatīvu un nevalstisko organizāciju atbalsts Support for cooperative and non-governmental organisations

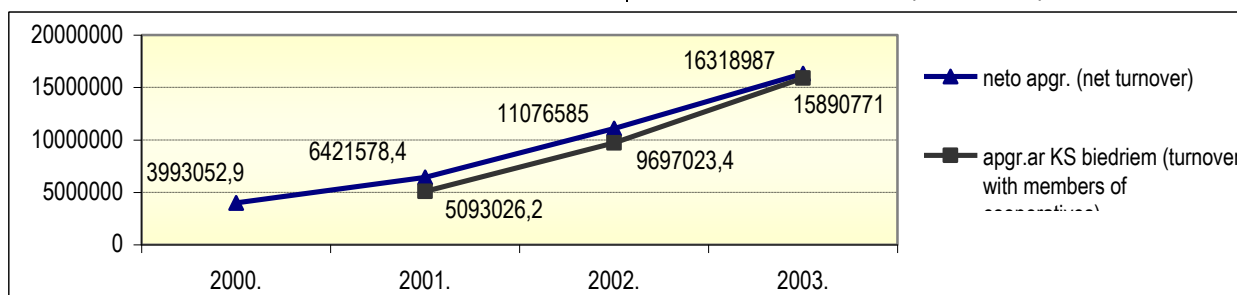
Kooperācijas veicināšana Encouragement of cooperation

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS) tika dibinātas ar mērķi noteikt stratēģiju un veicināt lauksaimniecības produktu ražošanu un realizāciju par biedriem izdevīgām cenām gan vietējā gan arī ES tirgū. Tās saviem biedriem sniedz iespējami lētākus pakalpojumus. Tādēļ tiek runāts par kooperatīvo sabiedrību pārpalikumu, kuru atstāj sabiedrību attīstībai, to neapliekot ar nodokli. 4.1.attēlā ir redzami Zemkopības ministrijas labvēlīgas likumdošanas vides veidošanas rezultāti. Aptuveni 60 kooperatīvo sabiedrību neto apgrozījums no Ls 3,99 milj. 2000.gadā ir pieaudzis līdz Ls 16,38 milj. 2003.gadā. Kooperatīvo sabiedrību un to biedru savstarpējais apgrozījums palielinājies no Ls 5,09 milj. 2001. gadā līdz Ls 15,89 milj. 2003.gadā.

Vērtējot kooperatīvās sabiedrības, tiek ņemti vērā pakalpojumu apgrozījuma rādītāji.

Cooperative companies of agricultural services (CCAS) were founded for the purpose of determining the strategy and encouraging production of agricultural products and their sale at prices beneficial for the members both in the domestic and the EU market. They render as cheap services as possible to their members. Therefore there is a discussion about the surplus of cooperative companies retained for development of the companies without taxation. Figure 4.1. show results of establishing the beneficial legislation environment by the Ministry of Agriculture. The net turnover of nearly 60 cooperative companies increased from LVL 3.99 mln. in 2000 up to LVL 16.38 mln. in 2003. Mutual turnover of cooperative companies and their members increased from LVL 5.09 mln. in 2001 up to LVL 15.89 mln. in 2003.

Indications of the services turnover are taken into account in evaluation of cooperative companies.

Avots: ZM
Source: MoA

4.1.attēls. KPKS neto apgrozījums un apgrozījums starp biedriem 2000 - 2003.gadā

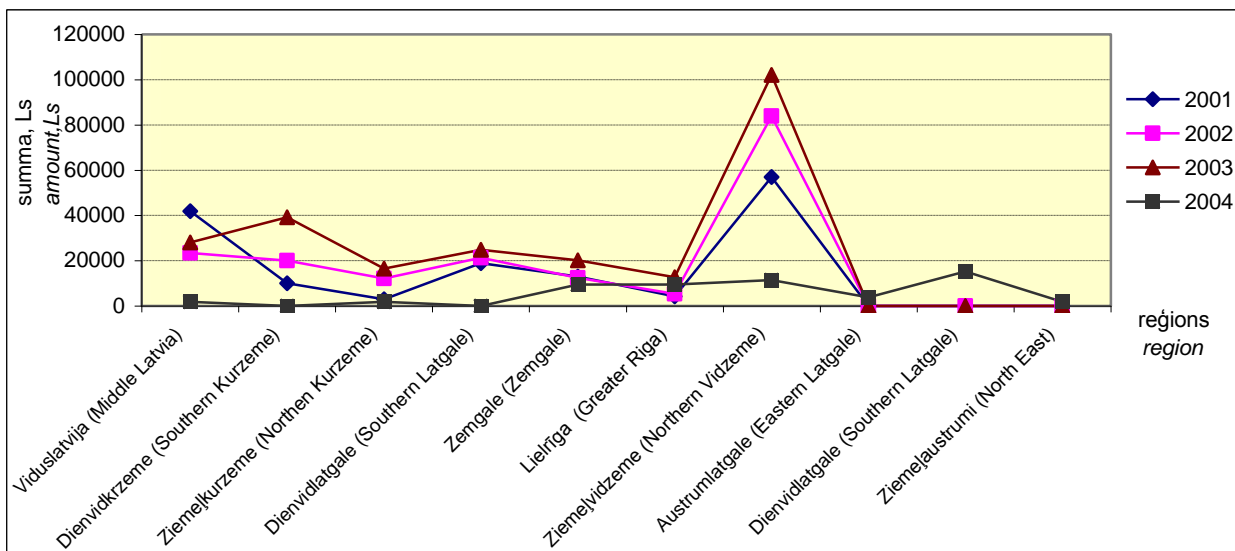
Figure 4.1. Net turnover of CCAS and turnover among members in 2000 - 2003

Zemkopības ministrija, saskaņā ar 2003.gada 17.jūnijā pieņemtajiem Ministru kabineta "Noteikumiem par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atzīšanas kārtību" 2004.gada 14.aprīlī izvērtēja kooperatīvo sabiedrību darbību pēc 2003.gada rezultātiem un deva pozitīvu vērtējumu 29 kooperatīvajām sabiedrībām.

4.2.attēla redzama labvēlīgās valsts atbalsta (subsīdiju) politikas realizācijas rezultāti laika posmā no 2001. līdz 2003.gadam reģionu griezumā. Kooperācijas sabiedrību attīstība visos trijos gados Ziemeļvidzemē ir bijusi vislielākā.

On 14 April 2004 the Ministry of Agriculture evaluated activities of cooperative companies according to the results of 2003 pursuant to „Regulations Documents Required for Registration of a Cooperative Company of Agricultural Services and Procedures of Acknowledgement of Such Company” adopted by the Cabinet on 17 June 2003, and gave positive evaluation of 29 cooperative companies.

Figure 4.2. shows the results of implementation of the favourable policy of state support (subsidies) over the period from 2001 to 2003 according to regions. In Northern Vidzeme cooperative companies developed most over three years.

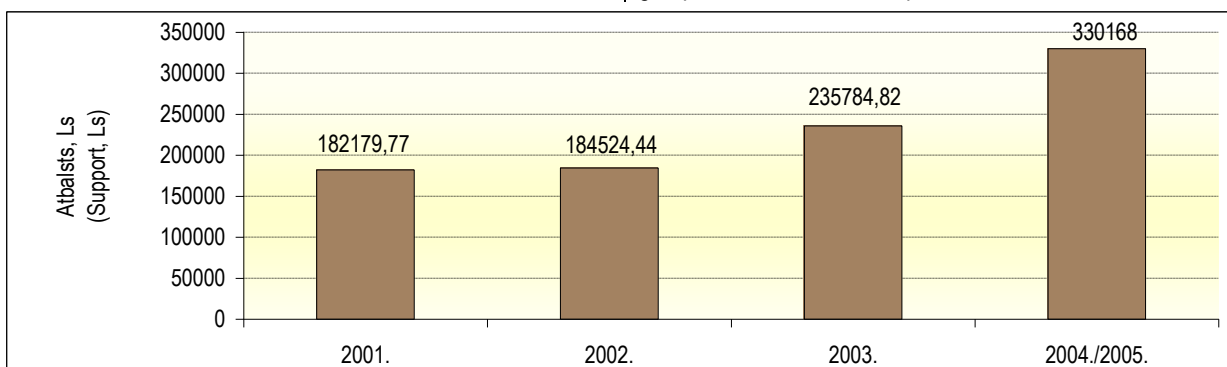
Avots: ZM
 Source: MoA
 * 2004.g. Atbalsts tiek izmaksāts jaunajiem kooperatīviem
 * 2004 Support paid out to new cooperatives

4.2.attēls. Valsts atbalsts kooperācijas attīstībai sadale pa reģioniem

Figure 4.2. State support for development of cooperation – distribution according to regions

Kooperatīvo sabiedrību nozīme ES arvien pieaug. Kooperācija ir arī veids, kā organizēt mazo lauksaimnieku darbību un radīt jaunas darba vietas laukos, veicinot jauno zemnieku darbību. Kooperatīvo sabiedrību līdzekļi tiek ieguldīti, lai palīdzētu jaunajam zemniekam uzsākt savu darbību, tādēļ Latvijā ar 2004.gadu prognozējama vēl straujāka kooperācijas attīstība (4.3.att.), jo papildus esošajam atbalstam paredzēts ES atbalsts Lauku attīstības plāna 9.4.pasākumā "Atbalsts ražotāju grupām".

The meaning of cooperative companies in the EU grows continuously. Cooperation is also a means of organisation of activities of small-scale farms and establishing new work places in the countryside, encouraging activities of new farmers. Funds of cooperative companies are invested for assistance to the new farmer in commencing his activities, therefore even faster development of cooperation is forecast in Latvia from 2004 (Figure 4.3.) because, apart from the current support, the EU support is envisaged for measure 9.4 „Support for Producers groups“ of the Rural Development Plan.

Avots: ZM
 Source: MoA

4.3.attēls. Valsts atbalsts kooperācijas attīstībai 2001.- 2005. gads

Figure 4.3. State support for development of cooperation in 2001 - 2005

Lauksaimnieku pašpārvalde Farmers self-government

2003.gadā lauksaimniecības subsīdiu valsts programmā lauksaimnieku nevalstisko organizāciju atbalstam tika izlietoti Ls 61,7 tūkst. ar mērķi plašāk iesaistīt lauku iedzīvotājus lēmumu pieņemšanas procesos, nodrošinot sadarbību starp valstiskām institūcijām un

In 2003 LVL 61.7 thous. were used for support of agricultural non-governmental farmers organisations under the state programme of agricultural subsidies for the purpose of wider involvement of rural population in decision-making processes, ensuring co-operation between state

nevalstiskajām organizācijām, kā arī veicināt lauku iedzīvotāju informētību un izglītošanu par Latvijas integrāciju ES un aktivizēt lauku ekonomikas dažādošanu, tādējādi paaugstinot lauku iedzīvotāju dzīves līmeni.

2003.gadā valsts atbalsts tika piešķirts Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomei Ls 25,8 tūkst. apmērā lauksaimnieku nevalstisko organizāciju savstarpējās sadarbības veicināšanai, Latvijas zemnieku pārstāvim Briselē Ls 35,0 tūkst. un Ls 74,6 tūkst. lauksaimnieku centru izveidei.

Latvijā darbojas 6 daudznozaru lauksaimnieku pašpārvaldes organizācijas - Zemnieku saeima, Latvijas zemnieku federācija, Latvijas Lauku atbalsta asociācija, Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācija, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija un Latvijas Jauno zemnieku klubs, kā arī aptuveni 60 nozaru asociācijas un citas nevalstiskās lauksaimnieku organizācijas. Šīs lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas aptver visu Latvijas teritoriju, nodrošinot vispārēju informācijas apmaiņu.

Lai nodrošinātu diskusijas ar visām ieinteresētajām lauksaimnieku organizācijām, Zemkopības ministrija sadarbojas ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi (LOSP). Tā izveidota 2000.gada aprīlī kā konsultatīva padome, kas nodrošina atgriezenisko saikni starp Zemkopības ministriju un nevalstiskajām organizācijām lauksaimniecības politikas ieviešanas jautājumos, kā arī mērķsabiedrības problēmu noskaidrošanai. Katru gadu ar to tiek slēgts sadarbības līgums, kurā nosaka abu pušu galvenos pamatprincipus un reglamentē sadarbības virzienus. Regulāri vienu reizi mēnesī Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes sēdēs piedalās ministrs, ziņojot par nozares aktualitātēm un atbildot uz Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes locekļu jautājumiem.

2003.gadā LOSP apvienoja 52 organizācijas, aptverot visu Latvijas teritoriju un pārstāvot visas ražošanas nozares. LOSP dalīborganizācijas pārstāv gan lauksaimnieciskās produkcijas ražotājus, gan pārstrādātājus. LOSP pārstāv 6 daudznozaru sabiedriskās organizācijas, 37 nozaru organizācijas un biedrības un 9 asociētos biedrus. 2003.gadā LOSP pievienojušās piecas dalīborganizācijas.

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome sadarbībā ar Zemkopības ministriju ir panākusi kompensāciju izmaksāšanu zemniekiem par vasaras lietau izraisītajiem zaudējumiem. Gada laikā papildus tika piešķirti maksājumi piena, liellopu gaļas, cūkgaļas un cukura ražošanas nozaru stabilizācijai, kā arī tika ieviesti cūkgaļas iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi. LOSP piedalījies vienoto platības maksājumu sistēmas un sektoru atbalsta izstrādāšanā. Tā līdzdarbojusies Attīstības plāna (Vienotā programmdokumenta) un Programmas papildinājuma izstrādē, sekojusi SAPARD Latvijas Lauku attīstības programmas ieviešanas procesam, kā arī veicinājusi integrāciju Eiropas Savienībā, nodrošinot Latvijas lauksaimnieku pārstāvniecības Briselē darbību un izplatot informāciju par tirgu, cenām un subsīdiju principiem ES. LOSP pārstāvji piedalījušies Zemkopības ministrijas izveidotajās darba grupās, snieguši atzinumus par aktuāliem un stratēģiskiem jautājumiem.

institutions and non-governmental organisations, as well as promotion of public awareness of and education concerning integration of Latvia into the EU and encouragement of diversity of rural economy, thus raising living standards of the rural population.

In 2003 LVL 25.8 thous. of state support was assigned to the Farmers' Organisation Co-operation Council for promotion of mutual co-operation of agricultural non-governmental organisations, LVL 35.0 thous. to the representative of Latvian peasants in Brussels and LVL 74.6 thous. for establishment of farmers centres.

In Latvia there are 6 multiprofile organisations of farmers' self-government – the Farmers Parliament, the Latvian Farmers Federation, the Latvian Rural Support Association, the Association of Latvian Statutory Societies, the Latvian Agricultural Cooperatives Association and the Latvian Young Farmers Club, as well as nearly 60 branch associations and other farmers' non-governmental organisations. Such farmers' non-governmental organisations cover the entire territory of Latvia and ensure general Exchange of information.

In order to ensure discussions with all farmers' organisations concerned, the Ministry of Agriculture co-operates with the Latvian Agricultural Joint Consultative Council (LAJCC). It was established in April 2000 as an advisory council to ensure feedback between the Ministry of Agriculture and non-governmental organisations in issues implementation of agricultural policy, as well as elucidation of problems of the target society. A co-operation agreement is concluded with the same on an annual basis, setting main principles of both parties and regulating lines of their co-operation. The Minister participates in sessions of the Farmers' Organisation Co-operation Council once a month on a regular basis, reporting on topical issues of the industry and replying questions of members of the Farmers' Organisation Co-operation Council.

In 2003 the FOCC united 52 organisations and covered the entire territory of Latvia, representing all branches of production. Member organisations of the FOCC represent both producers and processing entities of agricultural products. The FOCC represents 6 multiprofile public organisations, 37 branch organisations and unisons and 9 associated members. In 2003 five member organisations joined the FOCC.

In co-operation with the Ministry of Agriculture, the Farmers' Organisation Co-operation Council managed to pay out indemnity to peasants for losses caused by incessant summer rains. During the year additional payments were made for stabilisation of dairy, beef, pork and sugar production branches, as well as measures were taken for protection of the domestic pork market. The FOCC participated in working out the united area payment system and sector support. It participated in development of the Development Plan (United Agenda) and supplements to the Programme, monitored the process of implementation of SAPARD Latvian Rural Development Programme, as well as contributed to integration into the European Union, ensuring operation of the representation office of Latvian farmers in Brussels and distributing information on the market, prices and principles of subsidies in the EU. The FOCC representatives participated in work groups established by

Lai tiktu nodrošināta tieša informācijas apmaiņa starp lauku iedzīvotājiem, ministriju un LOSP, kā arī rajona, valsts, pašvaldību institūcijām, 2003.gadā darbojās 15 rajonu lauksaimnieku apvienības - Talsu, Preiļu, Jelgavas, Valmieras, Cēsu, Aizkraukles, Alūksnes, Bauskas, Daugavpils, Dobeles, Liepājas, Limbažu, Ludzas, Madonas un Valkas rajonā. Tas veicinājis arvien lielākas lauku iedzīvotāju daļas iesaistīšanos dažādu jautājumu risināšanā un paaugstinājis to informētības līmeni par Eiropas Savienības lauksaimniecības politiku un Latvijas integrāciju tajā. 2004.gadā plānots aptvert visus Latvijas rajonus, izveidojot vēl 10 jaunus rajonu lauksaimnieku centrus.

Lai nodrošinātu diskusijas ar pārtikas ražotājiem un atsevišķām to organizācijām, Zemkopības ministrija sadarbojas ar Pārtikas nozaru sadarbības padomi. Galvenie sadarbības virzieni:

ar pārtikas nozari saistīto normatīvo aktu projektu, saskaņošana atzinuma veidā;

informācijas sniegšana par darba grupām, kas izveidotas Zemkopības ministrijā un kurās izskata ar pārtikas apriti saistītos jautājumus;

PNSP pārstāvju darbība Zemkopības ministrijas darba grupās atsevišķu normatīvo aktu izstrādei;

sistemātiskas tikšanās starp PNSP un zemkopības ministru par aktuāliem jautājumiem pārtikas nozarē, kurās ministrs un attiecīgie ZM speciālisti atbild uz izvirzītajiem jautājumiem.

Pašreizējā brīdī ļoti svarīgs savstarpējās sadarbības virziens ir Eiropas Savienības dokumentu prasību skaidrojumi par to piemērošanu (vīna sektorā, augļu un dārzeņu sektorā, higiēnas jomā pārtikas aprītē u.c.)

the Ministry of Agriculture, delivered reports on topical and strategic issues.

In order to arrange direct exchange of information among the rural population, the Ministry and the FOCC, as well as district, state, municipal institutions, 15 district farmers' unions operated in 2003 – in Talsi, Preiļi, Jelgava, Valmiera, Cēsis, Aizkraukle, Alūksne, Bauska, Daugavpils, Dobeles, Liepāja, Limbazi, Ludza, Madona and Valka Districts. It encouraged involvement of even more rural inhabitants in settlement of different issues and raised the level of their awareness of the agricultural policy of the European Union and integration of Latvia therein. In 2004 it is planned to cover all districts of Latvia and to establish another 10 new district farmers' centres.

In order to ensure discussions with food producers and their individual organisations, the Ministry of Agriculture co-operates with the Food Branches Co-operation Council. Main lines of co-operation:

approval of draft standard acts related to food industry in the form of references;

supplying information on work groups that are established at the Ministry of Agriculture and consider issues related to food circulation;

activities of PNSP representatives in work groups of the Ministry of Agriculture for development of individual standard acts;

regular meetings between the PNSP and the Minister of Agriculture concerning topical issues of food industry, where the Minister and respective specialists of the MoA reply questions.

Currently commenting on requirements of the European Union documents concerning their application (in wine sector, fruit and vegetables sector, hygiene, food circulation, etc.) is a very important line of mutual co-operation.

4.6. Programma "Biodegvielas ražošana un pielietošana Latvijā (2003. - 2010.)"

Programme "Bio Fuel Production and Use in Latvia (2003 - 2010)"

Biodegvielas ražošanai nepieciešamo izejvielu iegūšana un pārstrādes process pamatā notiek tikai lauku apvidos, bet kaitīgo izmešu samazinājums, ko emitē transportlīdzekļu dzinēji, lietojot biodegvielu būs novērojams blīvāk apdzīvotajās vietās un pilsētās, līdz ar to šīs jaunās agrorūpnieciskās nozares attīstības rezultātā būtiski uzlabosies kā sociāli ekonomiskā tā arī vides situācija Latvijā.

2003.gada nogalē Ministru kabinets apstiprināja Programmu "Biodegvielas ražošana un lietošana Latvijā (2003-2010)".

Akceptējot šo Programmu, valdība kā izdevīgāko risinājumu Latvijai, ir noteicis - ražot biodegvielu no Latvijā audzētām izejvielām (pārsvārā no eļļas augiem un graudaugiem) un izmantot to Latvijas teritorijā, bet pēc nepieciešamo platību un jaudu apgūšanas arī eksportēt.

Pašlaik tiek precizēts jauns dokuments - Rīcības plāns programmas „Biodegvielas ražošana un lietošana Latvijā” īstenošanai. Šis plāns kalpos par nākamo ķēdes posmu biodegvielas nozares likumdošanas sakārtošanas jomā. Tiek plānots, ka tas tiks apstiprināts tuvākajā laikā. Pēc plāna apstiprināšanas tiks strādāts pie likumprojekta

Raw materials required for bio fuel production are obtained and processed mainly in rural areas only, however lower hazardous emissions from vehicle engines due to use of bio fuel will be observed in more densely inhabited locations and towns. Development of this new agroindustrial branch will result in considerable improvement of both social, economic and environmental situation in Latvia.

At the end of 2003 the Cabinet approved the Programme "Bio Fuel Production and Use in Latvia (2003 - 2010)".

Accepting the Programme, the government determined production of bio fuel from raw materials grown in Latvia (mainly oil plants and crops) and their use in the territory of Latvia as the best solution for Latvia, as well as its exporting upon acquiring the necessary areas and capacities.

Currently another document – the Agenda for implementation of Programme "Bio Fuel Production and Use in Latvia (2003 - 2010) is finalised. The Agenda will become a new link in the sphere of harmonisation of bio fuel related legislation. It is planned to be approved in the nearest future. After the Agenda is approved, the draft Law „On Bio Fuels”

“Par biodevielām” un pie valsts atbalsta pasākumu izstrādes biodevielas nozares straujai attīstībai.

and measures of the state support will be worked out for faster development of bio fuel branch.

5. Izglītība un zinātne lauksaimniecības nozarē *Education and Science in Agricultural Sector*

5.1. Profesionālā izglītība *Vocational Education*

2003.gadā Zemkopības ministrijas padotībā bija trīs augstākā izglītības iestādes – Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Jēkabpils Agrobiznesa koledža un Malnavas koledža, 31 profesionālās izglītības iestāde, kā arī līgumattiecības ar BO SIA “Rūjienas arodģimnāzija” un divām pašvaldību profesionālās izglītības iestādēm. Izglītības un zinātnes ministrijā dokumentus par darbības uzsākšanu koledžas statusā ir iesnieguši Valsts Priekuli lauksaimniecības tehnikums, Smiltenes tehnikums un BO valsts SIA “Bulduru dārzkopības vidusskola”. Pieaugušo un mācību metodisko darbu veica BO SIA “Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs”.

2003.gadā Zemkopības ministrijas finansētajās profesionālās izglītības iestādēs strādāja 23 direktori ar augstākās profesionālās kvalifikācijas kategoriju un deviņi ar vidējās profesionālās kvalifikācijas kategoriju, bet pieci direktori nebija atestēti, jo amatā atradās mazāk par gadu. 2003.gadā turpinājās izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas process. Kopumā katru gadu tiek īstenotas ap 90 profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas, kas aptver dažādus kvalifikācijas līmeņus un tādā veidā uzlabo izglītības pieejamību atkarībā no izglītojamā iepriekšējās izglītības un spējām. 2003.gadā profesionālo vidējo izglītību un arodizglītību ieguva 3052 jaunieši.

In 2003, the Ministry of Agriculture had three higher educational establishments subordinated thereto – the Latvia University of Agriculture, Jekabpils Agrobusiness College and Malnava College, 31 vocational education and training institutions, as well as contractual relations with the non-profit-making body “Rūjienas arodģimnāzija” Ltd [Rujiena Trade Gymnasium] and two municipal vocational education and training institutions. Priekuli State Technical School of Agriculture, Smiltene Technical School and the non-profit-making body State limited liability company “Bulduru dārzkopības vidusskola” [Bulduri Horticulture Secondary School] have submitted documents to the Ministry of Education and Science regarding commencing activities in the status of a college. The adult and teaching methodological work was performed by the non-profit-making body “Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs” Ltd [Latvian Agricultural Advisory and Training Centre].

In 2003, 23 principals with the higher professional qualification category and nine principals with the secondary qualification professional qualification category worked at vocational education and training institutions, but five principals were not certified because they had held the position for a period of less than a year. In 2003, the process of certifying educational establishments and educational programmes continued. Every year, about 90 vocational secondary education and professional education programmes are implemented in total which cover various qualification levels and thus enhance the availability of education depending on the previous education and abilities of the person to be educated. In 2003, 3052 youngsters acquired the vocational secondary education and professional education.

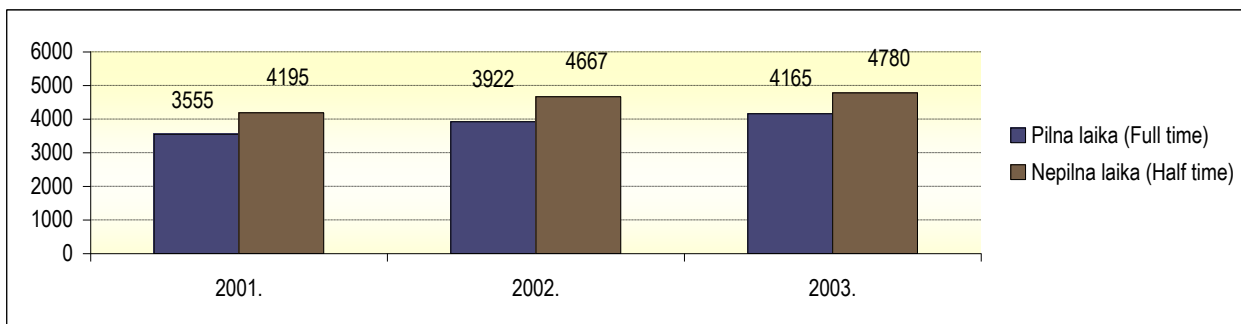
5.2. Augstākā izglītība *Higher Education*

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (turpmāk – LLU) nodrošina augstāko akadēmisko un profesionālo izglītību lauksaimniecībā, mežzinātnē, veterinārmedicīnā, pārtikas zinātnē, lauku sociāli ekonomiskajā attīstībā, inženierzinātnēs, informācijas tehnoloģijā un vides apsaimniekošanā.

Universitātes akadēmisko personālu pārstāv 118 zinātnju doktori un 22 habilitētie doktori. LLU akadēmiskā personāla vecuma struktūra parāda, ka universitātei vēl lielāka uzmanība jāvelta profesūras sastāva atjaunošanai.

The Latvia University of Agriculture (hereinafter – LAU) provides the higher academic and vocational education in agriculture, forestry science, veterinary medicine, food science, rural socio-economic development, engineering sciences, information technology and environmental management.

The academic staff of the University is represented by 118 Doctors of Sciences and 22 Doctors Habilitus. The age structure of the academic personnel of the LAU demonstrates that the University should pay even more attention to the renewal of the composition of the professorship.

Avots: LLU
Source: LAU

5.1.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits pamatstudijās 2001. – 2003.gadā

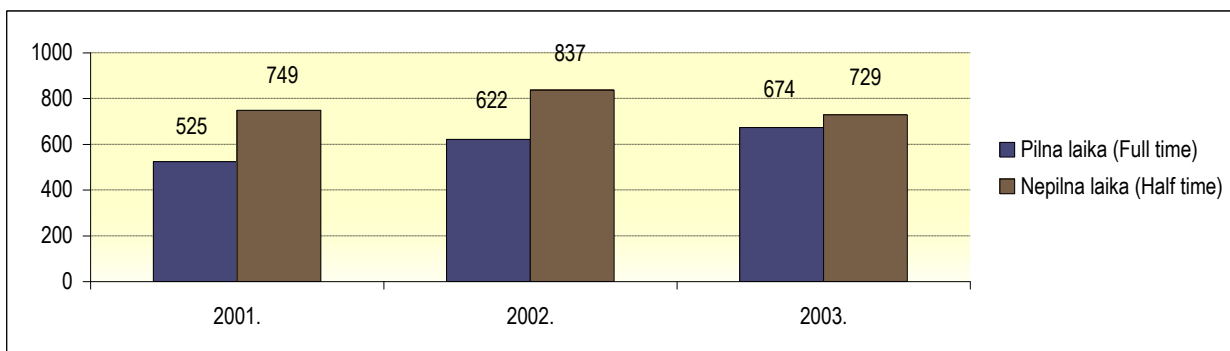
Figure 5.1. The number of LAU students engaged in full-time and half-time basic academic studies 2001-2003.

2003.gadā budžeta un maksas studentu skaits bija par 2,8 % lielāks (10 486) nekā 2002. gadā (10 198). Pilna laika studentu skaits pamatstudijās pēdējos gados ir stabilizējies. Nepilna laika studējošo skaits pārsniedz pilna laika studentu skaitu. Pamatstudiju un maģistrantu absolventu skaits par 9,9 % pārsniedza plānoto.

Studējošo skaits maģistra grāda iegūšanai nepilna laika studijās ir lielāks par studējošo skaitu pilna laika studijās.

In 2003, the number of students with the State budget and personal financing exceeded the number in 2002 (10 198) by 2.8 % (10 486). In recent years the number of full-time students engaged in basic academic studies has stabilised. The number of students studying part-time exceeds the number of full-time students. The number of graduates of basic academic studies and master studies increased the envisaged number by 9.9%.

The number of people in half-time studies studying for the acquisition of the Master's degree exceeds the number of students in full-time studies.

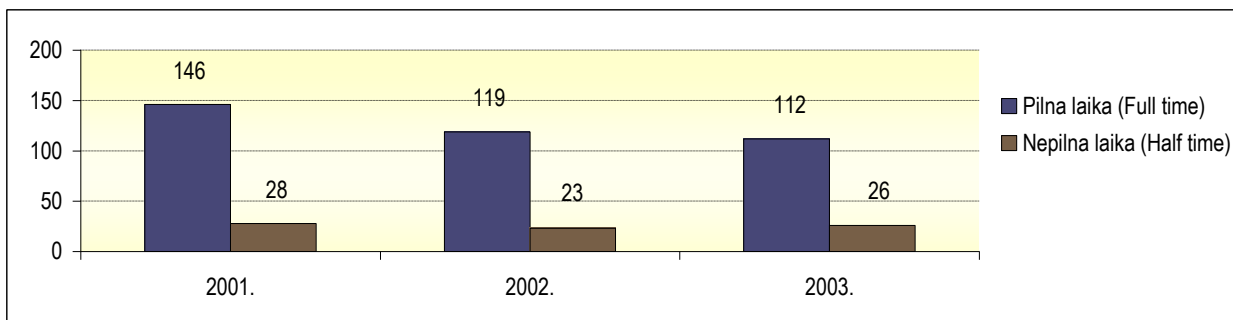
Avots:LLU
Source:LAU

5.2.attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits maģistra grāda iegūšanai 2001. – 2003.gadā

Figure 5.2. The number of LAU full-time and half-time students studying for the acquisition of the Master's degree 2001 – 2003.

Lai nodrošinātu zinātniskā un akadēmiskā personāla atjaunošanu, augstskolai īpaši svarīgas ir zinātniskās studijas – doktorantūra. Pēdējos gados pilna laika un nepilna laika doktorantūrā studējošo skaits ir bijis mainīgs. LLU ir akreditētas desmit un licencētas trīs doktora studiju programmas. Tika aizstāvēti deviņi promocijas darbi jeb par 50 % vairāk nekā 2002.gadā.

In order to ensure the renewal of the scientific and academic staff, the scientific studies, namely, the doctoral programme, are of a particular importance for this institution of higher education. The number of students in the full-time and half-time studies in the doctoral programme has varied in recent years. Ten doctoral programmes in scientific and academic LAU have been certified and three have been licensed. Nine promotion works were defended or by 50 % more than in 2002.

Avots: LLU
Source: LAU

5.3. attēls. LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits doktorantūrā

Figure 5.3. The number of LAU full-time and half-time students studying in the doctoral programme

Pēdējos piecos gados vērojama tendence LLU doktorantu skaitam samazināties. Tas saistīts ar virkni neatrisinātu jautājumu. Kā iemeslu var minēt, ka Latvijā doktorantūrā valsts mērogā ir par īsu pilna laika studiju programma, ļoti augstas prasības uz nepieciešamajām publikācijām un konferencēm, mazs valsts atbalsts doktorantūrai (stipendijas lielums tikai Ls 58,00), kas ir vāja motivācija doktora grāda iegūšanā.

Within the period of the last five years it has been observed that the number of students of the LAU doctoral programme tends to reduce. It is related to a number of questions in suspense. As one of the reasons for it one may mention the fact that the full-time study programme in the national doctoral programme in Latvia is too short, the requirements for the required publications and conferences are too high, the State aid for the doctoral programme is little (the amount of the grant is only 58,00 lats) which poorly motivates for the acquisition of the Doctor's degree.

5.3. Lauksaimniecības zinātne Agricultural Science

2003.gadā Zemkopības ministrijai valsts pārvaldes institūciju pasūtītajiem pētījumiem tika iedalīts finansējums Ls 24 300, kas ir 6,3 reizes mazāk nekā 2002.gadā. Tika pasūtīti seši pētījumi - Eiropas Savienības un starptautiskajām prasībām atbilstošas pārtikas preču (produktu) marķēšanas sistēmas izstrāde; Dzīvnieku infekcijas slimību (Visna-Maedi slimības, cūku RRS, govju IRPV un putnu salmonellozes) diagnostikas, profilakses un apkarošanas pasākumu izstrāde; Dzīvnieku pārraudzības un ciltsvērtības novērtēšanas programma saskaņā ar starptautiski noteiktiem standartiem (ICAR – Starptautiskā dzīvnieku pārraudzības organizācija, INTERBULL – Starptautiskā vaislas buļļu novērtēšanas organizācija "Latvijas zvejas ekonomiskais novērtējums; Zinātniskais pamatojums reģionālās programmas "Baltija-21" realizācijai Latvijas iekšējos ūdeņos; Meža nozares lomas izvērtējums lauku ekonomikas veidošanā.

In 2003, the Ministry of Agriculture was allocated 24 300 lats for the research commissioned by State administrative bodies which is by 6,3 times less than in 2002. Six researches were commissioned – Development of Labelling System for Food Commodities (Products) Conforming to the Requirements of the European Union and International Requirements; Development of Measures for Diagnosis, Prophylaxis and Combating of Infectious Animal Diseases (Maedi-Visna Diseases, Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome, Infectious Bovine Rhinotracheitis and Avian Salmonellosis); Programme for the Recording of Animals and Evaluation of Genetic Value in Conformity with Specified International Standards (ICAR – International Committee for Animal Recording, INTERBULL – International Bull Evaluation Service); Economic Evaluation of Latvian Fishing; Scientific Substantiation for the Implementation of the Regional Programme "Baltija-2" in the Inland Waters of Latvia; Evaluation of the Role of the Forestry Sector in Developing Rural Economy.

5.4. Kultūras pasākumi Cultural Events

2003.gadā Zemkopības ministrija sadarbībā ar Vides ministriju organizēja ikgadējo konkursu "Sējējs" (desmito reizi) ar mērķi noteikt labāko ieguldījumu Latvijas lauku attīstībā, saistot to ar gatavību realizēt Eiropas Savienības pirmsiestāšanās fondu iespējas. Konkursa dalībnieki sacentās 7 konkursa grupās: lauksaimnieciskajā ražošanā, kas tika sadalīta pa nozarēm (augkopība, lopkopība, netradicionālā lauksaimniecība, lauksaimnieku kooperācijā, zinātnē lauksaimniecībai (Zemkopības

In 2003, the Ministry of Agriculture, in co-operation with the Ministry of Environment, organised the annual competition "Sējējs" [Sower] (for the tenth time) for the purpose of determining the best contribution to Latvian rural development, relating it to the readiness to implement the opportunities provided by the European Union's pre-accession funds. The participants of the competition competed in 7 competition groups: in the agricultural production, which was divided into fields (cropping, stock

ministrijas organizētās konkursa grupas, videi draudzīgā saimniecībā, ekotūrismā, videi draudzīgā attīstībā un dabas saimniecībā (Vides ministrijas organizētās konkursa grupas). Pavisam konkursa otrajai kārtai grupā "Lauksaimnieciskā ražošana" augkopības nozarē tika izvirzīti 18 dalībnieki, lopkopības nozarē - 13 dalībnieki, netradicionālās lauksaimniecības nozarē - trīs un lauksaimnieku kooperācijā - divi dalībnieki. Savukārt konkursa grupā "Zinātne - lauksaimniecībai" tika izvērtēti 12 zinātniskie darbi. Par konkursa "Sējējs-2003" laureātiem tika atzīti deviņi dalībnieki, kas tika apbalvoti ar konkursa laureāta medaļu, diplomu un naudas balvu Ls 1,0 tūkst. apmērā. Diplomi un veicināšanas balvas tika piešķirtas 26 dalībniekiem un 25 dalībniekiem izteikta pateicība, kā arī izsniegti diplomi un dāvanu kartes par piedalīšanos.

farming, non-traditional agricultural production, co-operation of farmers, science for agriculture (competition groups organised by the Ministry of Agriculture), in environmentally friendly management, ecotourism, environmentally friendly development and nature management (competition groups organised by the Ministry of Environment). For the second round of the competition in the group "Agricultural Production" 18 participants were set forward in total in the cropping field, in the stock farming field - 13 participants, in the field of the non-traditional agriculture - three participants and in the co-operation of farmers - two participants. But in the competition group "Science for Agriculture" 12 scientific works were evaluated. Nine participants were declared as having won the competition "Sējējs-2003" who were awarded the medal of the laureate of the competition, diploma and prize-money amounting to 1,0 thousand lats. Diplomas and consolation prizes were allocated to 26 participants and 25 participants received appreciation, as well as diplomas and gift certificates were issued thereto for participation.

5.5. Valsts subsīdijas zinātnes attīstībai

State Subsidies for Development of Science

2003.gadā no subsīdijām lauksaimniecības nozares zinātnes projektiem tika piešķirti Ls 356,5 tūkst. Bez tam tika subsidēta lauksaimniecības speciālistu, studentu kvalifikācijas paaugstināšana ārzemēs, starptautisku zinātnisku konferenču rīkošana Latvijā lauksaimniecības, veterinārmedicīnas, pārtikas, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, kā arī minēto nozaru zinātnieku, konsultantu un valsts zinātnisko uzņēmējdarbību sagatavoto informatīvo un izglītojošo materiālu izdošana.

In 2003, 356,5 thousand lats from the subsidies were allocated for scientific projects of the agricultural sector. Besides, the subsidies were provided for upgrading of qualifications of agricultural specialists, for the students abroad, the organisation of scientific conferences in Latvia in agricultural, veterinary medicine, food, forestry and fisheries sectors, as well as for the publication of informative and educational materials prepared by the scientists and consultants of the sectors referred to and by the scientific companies.

6. Lauksaimnieciskā ražošana

Agricultural Production

6.1. Piens un piena produkti

Milk and Milk-based Products

Piensaimecība ir viena no lauksaimniecības pamatnozārēm Latvijā. 2003.gadā saražotas 785,7 tūkst. tonnas piena, kas ir par 25,8 tūkst. tonnām mazāk nekā 2002.gadā. Kopējais piena ražošanas apjoma samazinājums lielākoties ir saistīts ar nelabvēlīgiem laika apstākļiem.

Dairy-farming is one of the basic agricultural sectors in Latvia. In 2003, 785,7 thousand tons of milk were produced which is by 25,8 thousand tons less than in 2002. The total reduction in the amount is mostly related to adverse weather conditions.

6.1.tabula
Table 6.1

Piena bilances 2001.-2003.gads (tūkst.t)
Milk Balances 2001-2003 (thousand tons)

	2001.	2002.	2003.
Atlikums gada sākumā, pārrēķināts pienā <i>Stocks at the beginning of the year, converting to milk</i>	40,2	34,7	16,48
Resursi (Resources)			
Saražots piens un piena produkti, pārrēķinot pienā <i>Produced milk and milk-based products, converting to milk</i>	848,0	813,7	785,7
Piena produktu imports, pārrēķinot pienā <i>Import of milk-based products, converting to milk</i>	69,5	75,9	88,2

	2001.	2002.	turpinājums continued 2003.
Resursi kopā <i>Resources in total</i>	957,7	924,3	890,3
Patēriņš (Consumption)			
Piena un piena produktu patēriņš, pārrēķināts pienā <i>Consumption of milk and milk-based products, converting to milk</i>	828,1	816,1	767,7
- t. sk. patēriņš iedzīvotāju uzturā <i>- of which the consumption in people's food</i>	657,2	640,4	606,2
- t. sk. patēriņš lopbarībā <i>- of which the consumption in animal feed</i>	170,9	175,7	161,5
Piena produktu eksports, pārrēķinot pienā <i>Export of milk-based products, converting to milk</i>	94,9	91,8	100,6
Kopā patērēts piens un piena produkti, pārrēķināti pienā <i>Total amount of consumed milk and milk-based products, converting to milk</i>	923,0	907,8	868,2
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	34,7	16,5	22,1

Avots: CSP, LAD
Source: CSB, RSS

6.2.tabula
Table 6.2

Piena ražošana saimniecībās 2001. - 2003.gadā (tūkst. tonnas)*
*Production of Milk in Farms 2001 - 2003 (thousand tons)**

Saimniecību veids <i>Type of farms</i>	2001.	2002.	2003.	2003./2002. %
Zemnieku saimniecībās, piemājas un personiskajās palīgsaimniecībās <i>In farms, household plots and private subsidiary holdings</i>	751,7	713,6	681,2	95,5
Valsts saimniecībās un statūtsabiedrībās <i>In State farms and incorporated companies</i>	96,3	100,1	104,4	104,3

Avots: CSP
Source: CSB

* ieskaitot kazu pienu (including goat's milk)

Kopējie piena ražošanas apjomi 2003.gadā samazinājās par 3,5 %, salīdzinot ar 2002.gadā sarazoto 811,5 tūkst. tonnu apjomu. Zemnieku saimniecībās, piemājas un personiskajās palīgsaimniecībās piena ražošanas apjomi 2003.gadā samazinājās par 4,5 %, salīdzinot ar 2002.gadu. Taču piena ražošana palielinājusies par 4,3 % valsts saimniecību un statūtsabiedrību sektorā.

The total milk production volumes in 2003 reduced by 3.5 % comparing to the volume of 811.5 thousand tons produced in 2002. The volumes of milk production in household plots and private subsidiary holdings reduced by 4.5%, as compared with 2002. However, the milk production has increased in the sector of State farms and incorporated companies by 4.5%.

Govju skaits un vidējā produktivitāte

Number of Cows and Average Productivity

Slaucamo govju ganāmpulks Latvijā pēdējo triju gadu laikā ir stabilizējies. Kopējais govju skaits 2003.gada laikā (6.3.tabula) ir samazinājies par 8,3 %, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Samazinājies govju skaits individuālajās vai iedzīvotāju saimniecībās (zemnieku, piemājas saimniecībās un personiskajās palīgsaimniecībās) – par 2,3 %, savukārt valsts saimniecību un statūtsabiedrību sektorā govju skaits ir par 1,7 % palielinājies, jo bieži vien saimniecībās esošās novietnes netiek pilnībā izmantotas un ir brīvas govju stāvvietas, tāpēc šajās saimniecībās netiek pārdoti izaudzētie jaunlopi un teles.

The herd of dairy cows in Latvia has stabilised during the last three years. The total amount of cows during the period of 2003 (Table 6.3.) has reduced by 8.3 %, as compared with the preceding year. The amount of cows in individual farms or residents' farms (farms, household plots and private subsidiary holdings) has reduced by 2.3 %, but the number of cows in the sector of incorporated companies has increased by 1.7 %, because rather often the holdings in farms are not fully utilised and there are unoccupied stalls for cows, therefore the raised young bovine animals and heifers are not sold in these farms.

6.3. tabula
Table 6.3

Liellopu skaits 2001.-2003. gadā (tūkst.)
Number of Bovine Animals 2001-2003 (thousand heads)

	2001.	2002.	2003.	2003./2002. %
Visu veidu saimniecībās In all types of farms				
Liellopi (Bovine cattle)	384,7	388,1	378,6	97,6
t.sk. govīs of which cows	209,1	204,6	186,3	91,1
t.sk. valsts saimniecībās un statūtsabiedrībās including State farms and incorporated companies				
Liellopi (Bovine cattle)	50,6	53,8	54,4	101,1
t.sk. govīs of which cows	24,2	24,6	24,4	99,2
iedzīvotāju (zemnieku, piemājas un personiskajās) saimniecībās in residents' farms (farms, household plots and private farms)				
Liellopi (Bovine cattle)	334,1	334,3	324,2	97,0
t.sk. govīs of which cows	184,9	180,7	161,9	89,6

Avots: CSP
Source: CSB

Pēdējo trīs gadu laikā govju ganāmpulka samazināšanās tiek daļēji kompensēta ar izslaukumu pieaugumu, ganāmpulkos uzturot augstražīgākas govīs. Vidējais izslaukums no govīs 2003.gadā bija 4261 kg/gadā (2002.gadā atbilstoši 3958 kg/gadā).

During the last three years the reduction of the herd of cows is partly compensated by the increase in the milk-yield, by keeping more highly productive cows in herds. In 2003, the average milk-yield from a cow was 4261 kg per year (correspondingly, in 2002 – 3958 kg per year).

6.4. tabula
Table 6.4

Govju ganāmpulku kvalitāte 2001.-2003.gadā
Quality of Herds of Cows 2001-2003

	2001.	2002.	2003.
Govju skaits tūkst. Number of cows (thousand)	209,1	204,6	186,3
Govju skaits pārraudzībā tūkst. Number of recorded cows (thousand)	74,5	75,8	76,3
Vidējais izslaukums no govīs kg/gadā Average milk-yield from a cow (kg per year)	4055	3958	4261
Vidējais izslaukums no govīs pārraudzībā kg/gadā Average milk-yield from a recorded cow (kg per year)	4763	4833	4791
Piena tauki govīm pārraudzībā % Milk fats from recorded cows (%)	4,38	4,37	4,43
Piena olbaltums govīm pārraudzībā % Milk Proteins from recorded cows (%)	3,27	3,25	3,24

Avots: VCI DAC
Source: VCI DAC

Pēc VCI DAC datiem dzīvnieku reģistrā uz 2004.gada 1.janvāri Latvijā reģistrēti 389639 liellopi, t.sk. 218008 slaucamās govīs. Govju skaits pārraudzībā, salīdzinot ar 2002.gadu, pieaudzis par vairāk nekā 22 tūkstošiem, bet, ņemot vērā 2002.gada nelabvēlīgos laika apstākļus, to izslaukums ir samazinājies par 42 kg, vidēji no govīs izslaucot 4791 kg piena. Pārraudzībā atrodas dažādu šķirņu govīs, un to vidējais izslaukums, olbaltumvielu, tauku saturs ir atšķirīgs.

According to the data of the Latvian State Domestic Animal Pedigree Information Data Processing Centre (SPDPC), until 1 January 2004, there were 389639 bovine animals registered in Latvia, of which 218008 were dairy cows. By 2002 the number of the recorded cows has increased by more than 22 thousand but, taking into account the adverse weather conditions in 2002, the milk-yield thereof has reduced by 42 kg, obtaining 4791 kg of milk on average from a cow. There are various breeds of cows recorded and the average milk-yield, protein and fat content thereof differ.

Pārraudzībā esošo dažādo šķirņu govju produktivitāte 2002.-2003.gadā
Productivity of Various Breeds of Recorded Cows 2002-2003

Govju šķirne <i>Breed of cows</i>	Dzīvnieku skaits <i>Number of animals</i>		Izslaukums no govīm <i>kg/gadā</i> <i>Milk-yield from a cow,</i> <i>kg per year</i>		Piena olbaltums % <i>Milk proteins, %</i>		Piena tauki % <i>Milk fats, %</i>	
	2002.	2003.	2002.	2003.	2002.	2003.	2002.	2003.
	Latvijas brūnā <i>Latvian Brown breed</i>	50741	68524	4550	4550	3,31	3,22	4,46
Angleras <i>Angler breed</i>	380	376	5242	5515	3,38	3,23	4,45	4,67
Zviedrijas sarkanbrūnās <i>Swedish Red breed</i>	-	233	-	5204	-	3,17	-	4,32
Holšteinas melnraibā <i>Black and white Holstein breed</i>	18679	29139	5220	5296	3,14	3,09	4,21	4,21
Latvijas zilā <i>Latvian Blue breed</i>	61	128	4671	4364	3,28	3,19	4,35	4,35

Avots: VCI DAC
Source: VCI DAC

Latvijas slaucamo govju ganāmpulku pārsvarā veido Latvijas brūnās šķirnes govīs – 70 % no kopējā pārraudzībā esošo govju skaita ar vidējo izslaukumu 4550 kg no govīm gadā. To skaits pārraudzībā 2003.gadā attiecībā pret 2002.gadu ir pieaudzis par 17783 govīm (6.6.tabula). Holšteinas melnraibās šķirnes govīs ir 15,6 % no visām pārraudzībā esošajām govīm. Salīdzinot ar 2002.gadu, arī šo govju skaits ir pieaudzis par 10460 govīm, pieaugusi arī to produktivitāte par 76 kg no govīm gadā. Analizējot datus par 2003.gada pārraudzības rezultātiem pa šķirnēm griezumā pēc VCI DAC datiem, vislabākie rādītāji sarkano šķirņu govju grupā ir Angleras šķirnei ar vidējo izslaukumu 5515 kg, piena tauku saturu 4,67 % un olbaltumu 3,23 %. Šīs šķirnes govīs veido niecīgu daļu no kopējā pārraudzības ganāmpulka valstī.

The herd of dairy cows in Latvia is mostly constituted of the Latvian brown breed cows – 70 % of the total amount from the number of the recorded cows with the average milk-yield of 4550 kg from a cow per year. Concerning 2002, the number of the registered cows has increased by 17783 cows (Table 6.6) in 2003. The Black and white Holstein breed cows constitute 15.6 % of the total number of the recorded cows. Comparing to 2002, the number of these cows has also increased by 10460 cows, productivity thereof has also increased by 76 kg of milk from a cow per year. Analysing the data regarding the supervision results of 2003 by breed cross-section, according to the SPDPC data, in the group of red breed cows the Angler breed has had the best indices with the average milk-yield of 5515 kg, content of milk fats 3,23 %. Cows of this breed constitute a negligible amount of the total recorded herd in the State.

Vidējie produktivitātes rādītāji reģionu griezumā 01.10.2002. -30.09.2003.
Average Productivity Indices by Regions for the Period from 01.10.2002 to 30.09.2003

Reģioni <i>Regions</i>	Ganāmpulku skaits <i>Number of herds</i>	Govju skaits <i>Number of cows</i>		Izslaukums kg <i>milk-yield, kg</i> <i>(vidējais reģionā)</i> <i>(the average in the region)</i>	Piena tauki % <i>(vidējais reģionā)</i> <i>Milk fats, % (the average in the region)</i>	Piena olbaltumvielas % <i>(vidējais reģionā)</i> <i>Milk proteins, % (the average in the region)</i>
		uz 30.09. 2003. <i>until 30.09. 2003</i>	gadā (vidēji) per year (on average)			
		Ziemeļvidzemes <i>North Vidzeme</i>	1434			
Zemgales <i>Zemgale</i>	330	10153	9901,7	4982	4,28	3,20

turpinājums
continued

Reģioni Regions	Ganāmpulku skaits Number of herds	Govju skaits Number of cows		Izslaukums kg milk-yield, kg (vidējais reģionā) (the average in the region)	Piena tauki % (vidējais reģionā) Milk fats, % (the average in the region)	Piena olbaltumvielas % (vidējais reģionā) Milk proteins, % (the average in the region)
		uz 30.09. 2003. until 30.09. 2003	gadā (vidēji) per year (on average)			
Austrumvidzemes East Vidzeme	362	4685	4544,5	4663	4,46	3,26
Austrumlatgales East Latgale	148	2500	2408,6	4334	4,53	3,27
Dienvidlatgales South Latgale	751	6096	5889,0	4579	4,40	3,30
Viduslatvijas Middle Latvia	455	5777	5577,7	4607	4,51	3,29
Lielrīgas Greater Riga	428	10330	10180,3	4900	4,46	3,20
Ziemeļkurzemes North Kurzeme	476	11040	10901,0	4555	4,42	3,23
Dienvidkurzemes South Kurzeme	704	11039	10805,5	4749	4,41	3,24

Avots: VCIDAC
Source: VCIDAC

Salīdzinot pa reģioniem, labākie vidējie produktivitātes rādītāji ganāmpulkos sasniegti Zemgales reģionā, vidējais izslaukums no govīm 4982 kg piena ar tauku saturu 4,28 un olbaltumu saturu 3,20%, t.sk. Dobeles rajonā vidējais izslaukums no govīm 5204 kg piena ar tauku saturu 4,18 un olbaltumu saturu 3,17%.

Piensaimniecības attīstībai 2003.gadā subsīdijās tika izmaksāti 3,82 milj.latu. Subsīdiju mērķis bija atbalstīt govju ganāmpulku īpašniekus, kuru ganāmpulks atrodas pārraudzībā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kuri nodarbojas ar piena ražošanu, sekmējot augstākā līmeņa ganāmpulku veidošanu, konkurētspējas un kvalitatīvas piena produkcijas ražošanu.

As compared among regions, the best productivity indices in herds have been attained in Zemgale region, the average milk-yield from a cow is 4982 kg of milk whose fat content is 4.28 and protein content – 3.20 %, of which the average milk-yield from a cow in Dobele region has been 5204 kg of milk whose fat content is 4.18 % and protein content – 3.17%.

In 2003, 3.82 million lats were disbursed for the development of dairy-farming. The aim of the subsidies was to support those owners of the cow herds registered in accordance with the procedures specified in regulatory enactments and who are engaged in the milk production, facilitating the formation of highly productive herds, competition and production of qualitative dairy products.

6.2. Cūkgaļas ražošana Pigmeat Production

Cūkkopības nozares mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus vajadzības pēc kvalitatīvas cūkgaļas un ražot konkurētspējīgu produkciju. Lai to sasniegtu, ir nepieciešams palielināt cūkgaļas ražošanu vietējā tirgus piesātināšanai līdz pašapgādei, kā arī radīt apstākļus cūkkopības produkcijas eksportam, uzceļot un modernizējot kautuves, kuras būtu atbilstošas ES prasībām.

The aim of the pigmeat sector is to satisfy the needs of the internal market for qualitative pigmeat and to produce competitive products. In order to reach the aim, it is necessary to increase the production of pigmeat for the saturation of the domestic market to ensure self-supply, as well as to create conditions for the export of pigmeat products by building and modernising slaughterhouses which would conform to the EU requirements.

6.7. tabula
Table 6.7

Cūkgaļas bilance 2001.-2003.gadā (tūkst.tonnas)
Pigmeat Balance (Thousand Tons) 2001 – 2003

	2001.	2002.	2003.
Atlikums uz gada sākumu <i>Stocks at the beginning of the year</i>	0,50	0,70	2,70
Resursi <i>Resources</i>			
Saražotās gaļa dzīvsvarā <i>Produced meat, live weight</i>	40,58	46,01	47,30
Saražotā gaļa kautsvārā <i>Produced meat, carcass weight</i>	31,65	35,89	36,90
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu) kautsvārā <i>Meat import (including live livestock), carcass weight</i>	17,24	25,83	28,52
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā) <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	1,49	2,40	2,93
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā) <i>Total resources (converting to meat)</i>	50,88	64,82	71,05
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērētā gaļa un gaļas produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	49,36	60,92	66,16
Gaļas eksports (t.sk. dzīvo lopu) kautsvārā <i>Meat export (including live livestock), carcass weight</i>	0,03	0,04	0,05
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports kautsvārā <i>Export of meat products (converting to meat), carcass weight</i>	0,79	1,16	1,84
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Total meat and meat products consumed (converting to meat)</i>	50,18	62,12	68,05
Atlikums uz gada beigām <i>Stocks at the end of the year</i>	0,70	2,70	3,00

Avots: LAD
Source: RSS

Pēc bilances datiem saražotās un patērētās cūkgaļas apjoms 2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, ir palielinājies: saražotās gaļas apjoms pieaudzis par 2,8 %, patērētais gaļas un gaļas produktu apjoms pieaudzis par 8,6 %.

According to the balance data, the amount of the produced and consumed pigmeat in 2003 has increased, as compared with the year 2002: the amount of the produced meat has increased by 2,8 %, the amount of the consumed meat and meat products has increased by 8,6 %.

6.8. tabula
Table 6.8

Cūkgaļas ražošana pa saimniecību veidiem 2001.-2003.gadu (tūkst.tonnas kautmasā)
Pigmeat Production by Farm Types 2001 – 2003 (thousand tons in slaughterweight)

	2001.		2002.		2003.	
	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%
Visu veidu saimniecības <i>All types of farms</i>	31,6	100	35,9	100	36,9	100
Valsts saimniecības un statūtsabiedrībās <i>In State farms and incorporated companies</i>	11,8	37,3	17,5	48,7	18,9	51,2
Zemnieku, piemājas un personīgās saimniecības <i>In farms, household plots and private subsidiary holdings</i>	19,8	62,7	18,4	51,3	18,0	48,8

Avots: CSP
Source: CSB

Kopējais saražotās gaļas apjoms Latvijā 2003.gadā bija 71,08 tūkst. tonnas, cūkgaļa 36,91 tūkst. tonnas, kas no kopējā gaļas īpatsvara ir 51,9 %. SARAŽOTĀS CŪKGAĻAS APJOMS 2003.GADĀ, SALĪDZINOT AR 2002.GADU, IR PALIEĻINĀJIES PAR 2,8 % UZ VALSTS SAIMNIECĪBĀS UN STATŪTSABIEDRĪBĀS RAŽOTĀ RĒĶINA, BET ZEMNIEKU, PIEMĀJAS UN PERSONĪGAJĀS SAMAZINĀJIES PAR 2,2 %.

Cūku pārraudzības darbu republikā saskaņā ar apstiprināto ciltsdarba programmu cūkkopībā organizē cūku audzētāju asociācijas.

Ciltsdarba programma paredz Latvijas baltās šķirnes populāciju saglabāt nākotnē kā gēnu rezervi. Saglabājot daļu no Latvijas baltās šķirnes bez citu šķirņu iekrustošanas nākošajās paaudzēs palielinās cūku šķirņu daudzveidība.

Lai turpinātu cūkkopības nozares tālāku attīstību, subsīdijas tika paredzētas ciltsdarba programmas realizēšanai, izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus. Pasākums paplašina konkurētspējīgas cūkgaļas ražošanas ganāmpulku izveidošanu un palielina ražošanas efektivitāti, kā arī saglabā cūku populācijas genofondu. Šiem mērķiem 2003.gadā tika izmaksāti Ls 1,1 milj.

In 2003, the total amount of the produced meat in Latvia was 71.08 thousand tons, pigmeat – 36.91 thousand tons which amounts to 51.9 % of the total meat proportion. In 2003, the amount of the produced pigmeat, as compared with 2002, has increased by 2.8 % at the expense of the meat produced in State farms and incorporated companies, but it has reduced in farms, household plots and private subsidiary holdings by 2.2 %.

The recording activities pertaining to pigs in the Republic are performed by pig breeders associations in accordance with the approved breeding programme for the pig farming.

The breeding programme provides for the preservation of the population of the Latvian White breed as a gene pool for future. By preserving part of the Latvian White breed without crossing it with other breeds the diversity of pig breeds increases in next generations.

In order to continue further development of the pig-farming sector, subsidies were provided for the implementation of the breeding programme by utilising highly valuable breeding animals. The measure facilitates formation of competitive pigmeat production herds and increases the production efficiency, as well as preserves the gene pool of pig population. In 2003, 1.1 million lats were disbursed for such purposes.

6.9. tabula
Table 6.9

Cūku skaita sadalījums pēc ganāmpulka lieluma
Division of Number of Pigs by Herd Size

Ganāmpulka lielums Herd size	2001.		2002.		2003.	
	skaitis <i>number</i>	%	skaitis <i>number</i>	%	skaitis <i>number</i>	%
1-50	18759	10,5	23213	7,8	24055	7,7
51-100	8242	4,6	16148	5,5	17203	5,5
101-500	19514	10,9	47323	16,0	44776	14,4
501-1000	11224	6,3	16287	5,5	18934	6,1
1001-5000	44577	25,0	51517	17,4	58338	18,7
5001-10000	51226	28,7	56197	19,0	58099	18,6
virs 10000	24754	14,0	85042	28,8	90649	29,0
Kopā (<i>Tota</i>) :	178296	100,0	295727	100,0	312054	100,0

Avots:VCIDAC
Source: VCIDAC

Uz 2004.gada 1.janvāri VCIDAC reģistrā reģistrēti 2115 cūku ganāmpulki, ar 312 054 cūkām, kurš, salīdzinot ar 2002.gadu, pieaudzis par 5,5%. Lielākais cūku īpatsvars ir ganāmpulkos ar vairāk par 1000 dzīvniekiem (no 1001-virs 10000 dzīvnieku īpatsvars 66,3%).

Until 1 January 2004, there were 2115 pig herds with 312 054 pigs registered in the SPDPC register, which is a number that has increased by 5.5 %, as compared with 2002. The largest pig proportion is in herds with more than 1000 animals (in herds of 1001 to 10000 animals the proportion is 66.3 %).

6.10. tabula
Table 6.10

Cūku un cūkgaļas imports Latvijā 2001.-2003.gadu (tonnas)
Import of Pigs and Pigmeat in Latvia 2001 – 2003 (tons)

	2001.	2002.	2003.	2003/2002.%
Dzīvas cūkas virs 50 kg <i>Live pigs above 50 kg</i>	4931	10680	5697	- 47,0
Cūkgaļa (<i>Pigmeat</i>)	8558	11707	16339	+39,5

	2001.	2002.	2003.	turpinājums continued 2003/2002.%
Svaiga cūkgaļa <i>Fresh pigmeat</i>	5169	8292	9701	+17,0
Saldēta cūkgaļa <i>Frozen pigmeat</i>	3389	3415	6638	1,9 reizes (<i>times</i>)
Pavisam (<i>Total</i>)	13489	22388	22036	-1,6

Avots: CSP
Source: CSB

Pēc Galvenās muitas pārvaldes datiem laika periodā no 2002.gada 1.janvāra līdz 2003.gada 1.jūlijam Latvijā vidēji mēnesī ievada 1713 t cūkgaļas, kas radīja cūkkopības krīzi.

Situācijas stabilizācija sākās ar 2003.gada jūliju pēc LR Saeimas pieņemtā likuma "Par aizsardzības pasākumiem attiecībā pret cūku un cūkgaļas importu", dzīvu cūku iepirkuma cenai sasniedzot normālu līmeni.

Kā lielākie cūkgaļas importētāji 2003.gadā minami Polija 63% (subsīdētā cūkgaļa) un Igaunija.

Salīdzinot ar 2002.gadu kopumā, cūkgaļas imports ir samazinājies par 1,6%. Cūkkopības nozares stabilizācijai subsīdijās izmaksāti 2,4 milj.latu.

According to the data of the Central Customs Board, during the period from 1 January 2002 until 1 July 2003 there were 1713 t of pigmeat imported on average each month which caused pig farming crisis.

The stabilisation of the situation started in July 2003 after coming into force of the Law Regarding Safeguard Measures in Relation to Import of Pigs and Pigmeat, that was adopted by the Saeima of the Republic of Latvia, when the buying-in price of live pigs reached the normal level.

Poland 63 % (subsidized pigmeat) and Estonia should be mentioned among the largest pigmeat importers in 2003.

Pigmeat import has reduced by 1.6 % in total, as compared with 2002. There have been 2.4 million lats disbursed in subsidies for the stabilisation of the pig farming sector.

6.3. Liellopu gaļas ražošana *Production of Meat of Bovine Animals*

Latvijā ir visi priekšnosacījumi liellopu gaļas ražošanai. Latvijā liellopu gaļas ražošanas nozares galvenie mērķi ir pašapgādes līmeņa sasniegšana un kvalitātes uzlabošana. Šīs nozares attīstībai Latvijā ir labvēlīga situācija, jo ir lielas dabīgo un kultivēto zālāju platības, kuras var izmantot kā ganības, bet zaļo masu lopbarības ražošanai, un liellopi ir visracionālākie šādas barības patērētāji. Liellopu gaļa Latvijā pārsvarā ir piensaimniecības blakusprodukts.

There are all pre-conditions in Latvia for the production of meat of bovine animals. The main aims of the production of meat of bovine animals in Latvia include reaching the self-supply level and the quality improvement. There is a favourable situation in Latvia for the development of this sector, since there are large areas of natural and cultivated grasses which may be utilised as the pasture land, but the green mass may be utilised for the production of feedingstuff, and bovine animals are the most rational consumers of such feedingstuff. The meat of bovine animals is mainly a by-product of dairy-farming in Latvia.

6.11. tabula
Table 6.11

Liellopu bilance 2001.-2003.gads (tūkst.tonnas)
Balance of Bovine Animals 2001 – 2003 (thousand tons)

	2001.	2002.	2003.
Atlikums uz gada sākumu <i>Stocks at the beginning of the year</i>	0,30	1,39	0,80
Resursi (<i>Resources</i>)			
Saražotās gaļa dzīvmasā <i>Produced meat, live weight</i>	35,26	29,71	39,20
Saražotā gaļa kautmasā <i>Produced meat, carcass weight</i>	19,04	16,04	21,20
Gaļas imports (t.sk. dzīvo lopu) kautmasā <i>Meat import (including the live livestock), carcass weight</i>	6,91	7,06	7,44

	2001.	2002.	2003.
Gaļas produktu imports (pārrēķinot gaļā) <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	0,02	0,06	0,01
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā) <i>Total resources (converting to meat)</i>	26,27	24,55	29,45
Patēriņš (Consumption)			
Patērētā gaļa un gaļas produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Consumed meat and meat products (converting to meat)</i>	24,50	23,27	27,26
Gaļas eksports (t.sk.dzīvu lopu) kautmasā <i>Meat export (including the live livestock), carcass meat</i>	0,01	0,03	0,02
Gaļas produktu eksports (pārrēķinot gaļā) <i>Export of meat products (converting to meat)</i>	0,37	0,45	0,67
Kopā patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā) <i>Total meat and meat products consumed (converting to meat)</i>	24,88	23,75	27,95
Atlikums uz gada beigām <i>Stocks at the end of the year</i>	1,39	0,80	1,50

Avots:LAD
Source: RSS

Liellopu, gaļa no kopējā saražotās gaļas apjoma sastāda 29,8%. Pēc bilances datiem 2003.gada saražotās un patērētās gaļas apjoms ir palielinājies. Saražotās gaļas apjoms kautsvarā palielinājies 1,3 reizes, bet patēriņš 1,1 reizi.

Latvijā, liellopu gaļas patēriņš attiecībā pret cūkgaļas patēriņu ir ievērojami mazāks, ko apliecina statistikas dati. Tā liellopu gaļas un gaļas produktu patēriņš (pārrēķinot gaļā) bija 27,26 tūkst.tonnas, cūkgaļas attiecīgi 66,16 tūkst.tonnas jeb 2,4 reizes vairāk.

The meat of bovine animals amounts to 29.8 % of the total amount of the meat produced. According to the balance data, the amount of the meat produced and consumed in 2003 has increased. The amount of the produced meat in the carcass weight has increased by 1.3 times, but the consumption – by 1.1 times.

In relation to the pigmeat consumption, the consumption of the meat of bovine animals in Latvia is considerably lower, which is attested by the statistical data. Thus the consumption of the meat of bovine animals and meat products (converting to meat) was 27.26 thousand tons, correspondingly, the consumption of pigmeat was 66.16 thousand tons or by 2.4 times more.

6.12. tabula
Table 6.12

Liellopu gaļas ražošana pa saimniecību veidiem (tūkst.t kautmasā)
Production of Meat of Bovine Animals by Types of Farms (thousand tons in the carcass weight)

	2001.		2002.		2003.	
	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%	tūkst. tonnas <i>thousand tons</i>	%
Visu veidu saimniecības <i>All types of farms</i>	19,0	100	29,7	100	21,2	100
Valsts saimniecības un statūtsabiedrības <i>State farms and incorporated companies</i>	2,4	12,6	4,8	16,2	2,9	13,6
Zemnieku, piemājas un personīgas saimniecības <i>Farms, household plots and private subsidiary holdings</i>	16,6	87,4	24,9	83,8	18,3	86,4

Avots: LAD, CSP
Source: RSS, CSB

Liellopu skaita sadalījums pēc ganāmpulka lieluma
Division of Number of Bovine Animals by HerdSize

Ganāmpulka lielums <i>Herd size</i>	2001.		2002.		2003.	
	skaits <i>number</i>	%	skaits <i>number</i>	%	skaits <i>number</i>	%
1-5	180252	43,8	164278	40,2	144596	37,1
6-10	61771	15,0	55837	13,6	49015	12,6
11-15	28491	6,9	25853	6,3	23160	6,0
16-20	16580	4,0	17524	4,3	16636	4,2
21-50	36838	9,0	46843	11,5	49496	12,7
51-100	16158	4,0	22691	5,5	25841	6,6
101-500	71052	17,3	38371	9,4	41500	10,7
virs 500 <i>more than 500</i>	-	-	37666	9,2	39395	10,1
Kopā <i>Total</i>	411142	100,0	409063	100,0	389639	100,0

Avots: VCIDAC
Source: VCIDAC

Gaļas ražošana galvenokārt notiek zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās. Liellopu gaļas ražošanas saimniecību struktūra vēl joprojām ir sadrumstalota, tomēr palielinās saimniecību skaits ar vairāk kā 500 liellopiem ganāmpulkā.

2003.gadā subsīdiju mērķis bija palielināt pašražotās kvalitatīvās liellopu gaļas īpatsvaru tirgū un realizējot ciltsdarba programmu, veicināt liellopu gaļas ražošanas kā patstāvīgas nozares attīstību. Kopumā kvalitatīvas liellopu gaļas ražošanas attīstībai subsīdijās tika izmaksāti Ls 1,75 milj.

The meat production mainly takes place in farms, household plots and private subsidiary holdings. The structure of farms producing the meat of bovine animals is still fragmented, however, the number of farms with more than 500 bovine animals in a heard is increasing.

In 2003, the aim of the subsidies was to increase the proportion of the self-produced qualitative bovine animal meat and to facilitate development of the production of the bovine animal meat as an independent sector by implementing the breeding programme. The total amount disbursed in subsidies for the development of the production of qualitative bovine animal meat was 1.75 million lats.

6.4. Olu un putnu gaļas ražošana
Production of Eggs and Poultry Meat

Saskaņā ar "Lauksaimniecības attīstības 2003.gada programma" izkopjot un audzējot augstāzāras gaļas putnu šķirnes, ir jāpanāk Latvijas iedzīvotāju nodrošināšana ar vietējā ražojuma putnu gaļas produkciju. Viens no šī pasākuma realizēšanas uzdevumiem 2003.gadā - nodrošināt olu marķēšanas un putnu gaļas kvalitātes rādītāju kontroli.

In accordance with the "Agricultural Development Programme 2003", by cultivating and raising highly productive breeds of the birds for meat, the provision of the residents of Latvia with the domestically produced poultry products must be ensured. One of the tasks for the implementation of this measure in 2003 is to ensure the control of egg labelling and quality parameters of poultry meat.

6.14. tabula
Table 6.14

Mājputnu skaits visu veidu saimniecībās 2001.-2003.gads (tūkst.)
Number of Poultry in all Types of Farms 2001 - 2003 (thousand heads)

	2001.	2002.	2003.	2003/2002, %
Mājputnu kopējais skaits <i>Total number of poultry</i>	3621,2	3882,0	4002,6	103,1
t.sk. valsts un statūsabiedrībās <i>of which in State farms and incorporated companies</i>	2668,8	2802,2	2973,9	106,0
zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās <i>in farms, household plots and private subsidiary holdings</i>	952,4	1079,8	1028,7	95,3

Avots: CSP
Source: CSB

Mājputnu skaits kopumā Latvijā 2003.gadā ir palielinājies par 3,1 % salīdzinot ar 2002.gadu. Valsts un statūtsabiedrībās šis palielinājums sastāda 171,7 tūkst. mājputnu, bet savukārt zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās mājputnu skaits ir samazinājies par 4,7 % jeb 51,1 tūkst. putnu.

The number of poultry in Latvia has increased by 3.1 % in total in 2003, as compared with 2002. In State farms and incorporated companies this increase amounts to 171,7 thousand of poultry, but in farms, household plots and private subsidiary holdings the number of poultry has decreased by 4.7% or by 51.1 thousand birds.

Olu ražošana Egg Production

6.15. tabula
Table 6.15

Olu ražošanas un patēriņa bilance 2001.-2003.gadā(milj.gab.)
Production and Consumption Balance of Eggs 2001 - 2003 (million items)

	2001.	2002.	2003.
Atlikums gada sākumā <i>Stocks at the beginning of the year</i>	26,3	8,34	4,10
Resursi <i>Resources</i>			
Saražots <i>Produced</i>	452,5	508,61	508,83
Imports <i>Import</i>	4,9	3,95	10,43
Kopā resursi <i>Total resources</i>	483,7	520,9	523,36
% pret iepriekšējo gadu <i>%, as compared with the previous year</i>		107,7	100,5
Patēriņš <i>Consumption</i>			
Patērēts <i>Consumed</i>	452,9	515,2	450,45
Eksports <i>Export</i>	45,2	0,44	67,57
Kopā patērēts <i>Consumed in total</i>	498,1	515,64	518,02
Atlikums gada beigās <i>Stocks at the end of the year</i>	8,1	4,1	5,3

Avots: LAD
Source: RSS

Latvijā olu eksports 2003.gadā palielinājies par 67,13 milj.olu, kas salīdzinājumā ar 2001.gadu pieaudzis par 49,5 %.

In 2003, the egg export in Latvia has increased by 67.13 million eggs; this number has increased by 49.5 %, as compared with 2001.

2003.gadā olu imports salīdzinājumā ar 2002.gadu pieaudzis 2,6 reizes, bet olu ražošana palikusi 2002.gada līmenī.

In 2003, the egg import has increased by 2.6 times, as compared with 2002, but the egg production has remained at the level of 2002.

Latvijā putnu olu ražošana praktiski nosedz pašnodrošinājumu. Patēriņa apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 100,5%, jeb 23,8 milj.olu.

Practically, the production of birds' eggs in Latvia covers the self-supply. The amount of consumption has increased by 100.5 % or by 23. 8 million eggs, as compared with the previous year.

Putnu gaļas ražošana Production of Poultry Meat

Putnu gaļas ražošanas nozarē situācija ir līdzīga kā olu ražošanas nozarē un arī šeit dominē valsts un statūtsabiedrības, kas ražo lielāko daļu no putnu gaļas apjoma Latvijā.

The situation in the poultry meat production sector is similar to the one in the egg production sector, and here too the State farms and incorporated companies prevail which produce the largest part of the amount of poultry meat in Latvia.

6.16. tabula
Table 6.16

Putnu gaļas ražošanas 2001.-2003.gadā (tonnas)
Production of Poultry Meat 2001 – 2003 (tons)

	2001.	2002.	2003.	2003/2002, %
<i>Visu veidu saimniecībās (In all types of farms)</i>				
Putnu gaļa (dzīvmasā) <i>Poultry meat (live weight)</i>	12707	15204	17779	117,0
Putnu gaļa (kautmasā) <i>Poultry meat (carcass weight)</i>	8895	10642	12445	116,9
<i>t.sk. valsts un statūtsabiedrībās (of which in State farms and incorporated companies)</i>				
Putnu gaļa (dzīvmasā) <i>Poultry meat (live weight)</i>	12303	14679	17456	118,9
Putnu gaļa (kautmasā) <i>Poultry meat (carcass weight)</i>	8612	10275	12219	118,9
<i>zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās (in farms, household plots and private subsidiary holdings)</i>				
Putnu gaļa (dzīvmasā) <i>Poultry meat (live weight)</i>	404	525	323	61,5
Putnu gaļa (kautmasā) <i>Poultry meat (carcass weight)</i>	283	367	226	61,5
<i>t.sk. zemnieku saimniecībās (of which in farms)</i>				
Putnu gaļa (dzīvmasā) <i>Poultry meat (live weight)</i>	164	277	137	49,5
Putnu gaļa (kautmasā) <i>Poultry meat (carcass weight)</i>	115	194	96	49,5

Avots: CSP
Source: CSB

Latvijā 2003.gadā no kopējā saražotā putnu gaļas daudzuma 98,2 % saražoja valsts un statūtsabiedrības.

In 2003, 98.2 % of the total amount of the produced poultry meat was produced by State farms and incorporated companies.

6.17. tabula
Table 6.17

Putnu gaļas un tās produktu bilance, tūkst. tonnu
Balance of Poultry Meat and its Products, thousand tons

	2001.	2002.	2003.
Atlikums gada sākumā (<i>Stocks at the beginning of the year</i>)	2,36	1,73	4,00
Resursi (<i>Resources</i>)			
Saražotās gaļas apjoms dzīvsvārā <i>Amount of the meat produced, live weight</i>	12,71	15,2	17,80
Saražotās gaļas apjoms kautsvārā <i>Amount of the meat produced, carcass weight</i>	8,9	10,64	12,40
Gaļas imports kautsvārā (<i>Meat import, carcass weight</i>)	18,50	23,85	24,56
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) imports <i>Import of meat products (converting to meat)</i>	0,74	1,52	1,29
Kopā resursi, pārrēķinot gaļā <i>Total resources (converting to meat)</i>	30,50	37,74	42,25
Patēriņš (<i>Consumption</i>)			
Patērēta gaļa un tās produkti, pārrēķinot gaļā <i>Poultry meat (live weight)</i>	28,56	33,45	38,33
Gaļas eksports kautsvārā <i>Poultry meat (carcass weight)</i>	0,17	0,2	0,58
Gaļas produktu (pārrēķinot gaļā) eksports <i>Export of meat products (converting to meat)</i>	0,04	0,09	0,14
Kopā patērēta gaļa un tās produkti <i>Total meat and meat products consumed</i>	28,77	33,74	39,05
Atlikums gada beigās (<i>Stocks at the end of the year</i>)	1,73	4,0	3,20

Avots: LAD
Source: RSS

Latvijas tirgus pieprasījums pēc putnu gaļas ir lielāks nekā piedāvājums, kas rada labvēlīgu situāciju importa produkcijai. 2003.gadā tika importēts gandrīz divas reizes vairāk putnu gaļas, nekā saražots.

Izkopjot un audzējot augstražīgas gaļas putnu šķirnes, varētu panākt Latvijas iedzīvotāju nodrošināšanu ar vietējā ražojuma putnu gaļas produkciju.

Demand in the Latvian market for poultry meat exceeds the supply which creates favourable conditions for the imported products. In 2003, there was almost twice as much poultry meat imported than produced.

By cultivating and raising highly productive breeds of birds for meat the provision of the residents of Latvia with locally produced poultry meat products could be ensured.

6.5. Aitkopības un kazkopības nozaru attīstība *Development of Sheep Farming and Goat Farming*

Valstī pēdējos divos gados aitu skaits ganāmpulkos pakāpeniski turpina pieaugt un līdz ar to ir apturēta aitu straujā skaita samazināšanās. Valsts ciltsdarba informācijas datu apstrādes centrā ir izveidots aitu ganāmpulku reģistrs, kurā tiek reģistrēta dzīvnieku kustība un dzīvnieki tiek apzīmēti. 2003.gada subsīdiju mērķis bija veicināt ciltsdarba programmas realizēšanu, izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus, lai paplašinātu kvalitatīvu ganāmpulka izveidošanu aitu gaļas, kazu piena ražošanai un uzlabotu dzīvnieku produktivitāti. Subsīdijās izmaksātā summa Ls 91,3 tūkst.

Latvijas mērķis aitkopībā ir saglabāt ģenētisko dažādību, ganāmpulka atjaunošanu, vilnas ražošanas attīstību un gaļas tirdzniecības ieviešanu.

During the period of the last two years the number of sheep in herds continues to increase gradually in the State and therefore the rapid reduction in the number of sheep has been ceased. There has been a register of sheep herds created in the Latvian State Domestic Animal Pedigree Information Data Processing Centre which registers the movement of animals and the animals are marked. The aim of subsidies in 2003 was to facilitate the implementation of the breeding programme by utilising high-value breeding animals in order to promote the formation of a qualitative herd for the production of sheepmeat, goats' milk and to improve the productivity of animals. The sum disbursed in subsidies was 91,3 thousand lats.

The aim of Latvia in sheep farming is to preserve the genetic diversity, renewal of the heard, development of wool production and implementation of trade in meat.

6.18. tabula
Table 6.18

Aitu un kazu skaits 2001.-2003.gadā (tūkst.gab.)
Number of Sheep and Goats 2001 – 2003 (thousand heads)

	2001.	2002.	2003.	2003./2002. %
Aitas no tām: <i>Sheep, of which:</i>	29,0	31,5	39,2	124,4
Aitu mātes (<i>Eves</i>)	14,3	16,8	20,6	122,6
Teķi (<i>Rams</i>)	-	2,7	3,4	125,9
Kazas, no tām: <i>Goats, among which:</i>	11,5	13,2	15,0	113,6
Kazu mātes (<i>Goat mothers</i>)	5,8	6,2	8,4	135,5
Āži (<i>He-goats</i>)	-	1,6	1,6	100,0

Avots: CSP
Source: CSB

Aitu un kazu skaits 2003.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājies. Aitu skaits ir palielinājies par 24,4 %, kazu skaits - par 13,6 %. Aitu māšu skaits palielinājies par 22,6 % un kazu māšu skaits palielinājies par 35,5 % . Latvijā no kopējā aitu ganāmpulka 52,6 % veido aitu mātes un no kopējā kazu ganāmpulka kazu mātes ir 56 %.

In 2003, the number of sheep and goats, as compared with the previous year, has increased. The number of sheep has increased by 24.4 %, the number of goats - by 13.6 %. The number of ewes has increased by 22.6 % and the number of goat mothers has increased by 35.5 % . Ewes constitute 52.6 % of the total sheep herd in Latvia, and goat mothers form 56 % of the total goat herd.

6.19. tabula
Table 6.19

Aitu skaits pa saimniecību veidiem 2001.-2003.gadā (tūkst. gab.)
Number of Sheep by Farm Types 2001 – 2003 (thousand heads)

	2001.		2002.		2003.	
	tūkst. gab. thousand items	%	tūkst. gab. thousand items	%	tūkst. gab. thousand items	%
Visu veidu saimniecībās <i>In all types of farms</i>	29,0	100	31,5	100	39,2	100
Valsts saimniecībās un statūtsabiedrībās <i>In State farms and incorporated companies</i>	0,0	0	0,2	0,6	0,2	0,5
Zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās <i>In farms, household plots and private holdings</i>	29,0	100	31,3	99,4	39,0	99,5
t.sk. zemnieku saimniecībās <i>of which in agricultural holdings</i>	11,2	38,6	12,6	40,3	16,9	43,3

Avots: CSP
Source: CSB

Aitas un kazas galvenokārt audzē piemājas un personīgajās saimniecībās.

Sheep and goats are mainly kept in household plots and private holdings.

6.20. tabula
Table 6.20

Vilnas ražošana 2001.-2003.gadā (tonnās)
Wool Production 2001 – 2003 (in tons)

	2001.	2002.	2003.	2003./2002.%
Visa veidu saimniecībās (<i>In all types of farms</i>)	61,3	73,2	65,8	89,9
Zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās <i>In farms, household plots and private holdings</i>	61,3	72,6	64,6	88,9
t.sk. zemnieku saimniecībās (<i>of which in agricultural holdings</i>)	23,3	32,3	28,4	87,9

Avots: CSP
Source: CSB

Visu veidu saimniecībās aitu vilnas ieguve un ražošanas apjomi 2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, ir samazinājušies par 10%. Vidējais vilnas nocirpums no vienas aitas ir 3,9 kg.

In all types of farms the acquisition and production volumes of fleece in 2003 have reduced by 10 %, as compared with 2002. The average wool clip from a sheep is 3.9 kg.

6.21. tabula
Table 6.21

Aitu un kazu gaļas ražošana 2001.-2003.gadā (tonnās)
Production of Sheepmeat and Goatmeat 2001 – 2003 (in tons)

	2001.	2002.	2003.	2002./2001.%
Gaļa (dzīvmasā) (<i>Meat (live weight)</i>)	720	703	762	108,4
Zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās <i>In farms, household plots and private holdings</i>	720	698	758	108,6
t.sk. zemnieku saimniecībās <i>of which in agricultural holdings</i>	225	264	323	122,3
Gaļa (kautmasā) (<i>Meat (carcass weight)</i>)	361	350	381	108,9
Zemnieku, piemājas un personīgajās saimniecībās <i>In farms, household plots and private holdings</i>	361	348	379	108,9
t.sk. zemnieku saimniecībā <i>of which in agricultural holdings</i>	113	132	162	122,7

Avots: CSP
Source: CSB

Kopējais saražotās aitu un kazu gaļas apjoms (kautmasā) 2003.gadā bija 381 tonnas, kas ir par 8,9 %

In 2003, the total volume of the produced sheepmeat and goatmeat (in carcass weight) was 381 tons

vairāk nekā 2002.gadā. Zemnieku saimniecībās saražotās aitu un kazu gaļas apjomi (kautmasā) ir palielinājušies par 22,7 %. Aitu un kazu gaļas ražošana ir perspektīvāka mazās saimniecībās. Pieprasīta ir jēru gaļa 35 – 50 kg dzīvmasā.

Latvijā kazas audzē piena ieguvei, un gaļā patērē izbrāķētās kazas. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2003.gadā iedzīvotāju saimniecībās no 5823 kazu mātēm saražoja 2514 t piena, izslaucot no kazas vidēji 432 litrus gadā.

Aitkopības nozares attīstība ir atkarīga no valsts atbalsta, bez tā nozare šobrīd nav rentabla un nav spējīga attīstīties.

which is by 8.9 % more than in 2002. The volumes of the sheepmeat and goatmeat produced in agricultural holdings have increased by 22.7 %. The production of sheepmeat and goatmeat is more propitious in small farms. There is a demand for lambmeat the live weight of which is 35 – 50 kg.

Goats in Latvia are raised for the acquisition of milk, and the cull goats are utilised for meat. According to the data of the Central Statistics Bureau, in 2003, there were 2514 t of milk produced from 5823 goat mothers in residents' farms, milking 432 litres from a goat on average per year.

Development of the sheep farming depends on the state aid, without it the sector is not profitable and is unable to develop at the moment.

6.6. Zirgkopība Horse Farming

Latvijā zirgu audzēšana tiek veikta saskaņā ar ciltstarba programmā noteiktajiem mērķiem, kas balstās uz augstvērtīgu dzīvnieku ieguvu, genotipa saglabāšanu un uzlabošanu, mērķtiecīgi izmantojot vaislas materiālu un pilnveidojot zirgu pārraudzību.

Horse farming in Latvia is performed in accordance with the aims as specified in the breeding programme which are based on the acquisition of high-value animals, the preservation and improvement of the genetic type, by utilising purposefully breeding material and by enhancing the horse recording.

6.22. tabula
Table 6.22

Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās 2002.-2003.gadā (tūkst.)
Total Number of Horses in all Types of Farms 2002-2003 (thousand)

	2002.	2003.	2003/2002, %
Zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās (<i>Total number of horses in all types of farms</i>)	18,5	15,4	83,2
t.sk. valsts un statūtsabiedrībās <i>including in State farms and incorporated companies</i>	1,0	1,1	110,0
iedzīvotāju saimniecībās (<i>in residents' farms</i>)	17,5	14,3	81,7
no tām:zemnieku saimniecībās (<i>of which : in agricultural holdings</i>)	-	4,8	-
piemāju saimn.un pers.palīgsaimn. (<i>in household plots and private holdings</i>)	-	9,5	-
No kopējā zirgu skaita visu veidu saimniecībās jaunzirgi līdz 3 gadiem <i>Juvenile horses under 3 years of age from the total number of horses in all types of farms</i>	1,9	2,1	110,5
t.sk. valsts un statūtsabiedrībās <i>including in State farms and incorporated companies</i>	0,4	0,5	1,2x
iedzīvotāju saimniecībās (<i>in residents' farms</i>)	1,5	1,6	106,7
no tām:zemnieku saimniecībās <i>of which : in agricultural holdings</i>	-	1,2	-
piemāju saimn.un pers.palīgsaimn. (<i>in household plots and private holdings</i>)	-	0,4	-
No kopējā zirgu skaita visu veidu saimniecībās ķēves no 3 gadiem <i>Mares 3 years and upwards from the total number of horses in all types of farms</i>	6,7	4,5	67,2
t.sk. valsts un statūtsabiedrībās <i>including in State farms and incorporated companies</i>	0,4	0,4	100,0
iedzīvotāju saimniecībās (<i>in residents' farms</i>)	6,3	4,1	65,1
no tām:zemnieku saimniecībās (<i>of which : in agricultural holdings</i>)	-	1,2	-
piemāju saimn.un pers.palīgsaimn. (<i>in household plots and private holdings</i>)	-	2,9	-
No kopējā zirgu skaita visu veidu saimniecībās ērzeļi no 3 gadiem <i>Stallions 3 years and upwards from the total number of horses in all types of farms</i>	2,5	1,5	60,0
t.sk. valsts un statūtsabiedrībās <i>int. al. in State farms and incorporated companies</i>	0,1	0,1	100,0
iedzīvotāju saimniecībās (<i>in residents' farms</i>)	2,4	1,4	58,3
no tām:zemnieku saimniecībās (<i>of which : in agricultural holdings</i>)	-	0,4	-
piemāju saimn.un pers.palīgsaimn. (<i>in household plots and private holdings</i>)	-	1,0	-

Avots:CSP
Source: CSB

Pēc tabulas datiem redzams, ka valstī kopējais zirgu skaits turpina samazināties. Ja 1997.gadā tas bija 23 tūkstoši, tad uz 2004.gada 1.janvāri zirgu kopskaits visu veidu saimniecībās bija tikai 15,4 tūkstoši zirgu, un salīdzinot ar 2002.gadu, to skaits gada laikā ir samazinājies par 3,1 tūkst.

Jāatzīmē, ka audzēto zirgu kvalitāte paaugstinās, pateicoties valsts atbalsta izmantošanai, ganāmpulku selekcijai, kvalitatīva vaislas materiāla un progresīvu tehnoloģiju ieviešanamākslīgajā apsēklošanā. Lai saglabātu un tālāk attīstītu šo nozari, subsīdijas Ls 134,0 tūkst. tika izmaksātas ar mērķi attīstīt ciltsdarbu, mērķtiecīgi izmantojot augstvērtīgus vaislas dzīvniekus, saglabājot un uzlabojot esošo genotipu.

Jāturpina realizēt Latvijas zirgu šķirnes ciltsdarba programmu, nepieciešamības gadījumā koriģējot programmas mērķus atbilstoši tirgus struktūras maiņai. Pamatšķirne, ar kuras selekciju nodarbojas Latvijas zirgu audzētāji, ir Latvijas zirgu šķirne. Šobrīd pēc VCIDAC datiem pārraudzībā atrodas 229 ganāmpulki ar 4924 zirgiem. No tiem 1570 ķēves, 266 ērzeļi, 3088 jaunzirgi, 109 sertificēti ērzeļi, 374 iegūti kumeļi, 378 veikta jaunzirgu darba spēju pārbaude.

According to the data provided in the table, it is seen that the total number of horses continues to decrease in the State. If it was 23 thousand in 1997, then until 1 January 2004 the total number of horses in all types of farms was only 15,4 thousand horses and, as compared with 2002, the number thereof has decreased by 3,1 thousand horses within a period of a year.

It must be noted that the quality of the raised horses increases due to the utilisation of the State aid, herd selection work and the implementation of qualitative breeding material and advanced technologies in the artificial insemination. In order to maintain and develop further this sector, subsidies in the amount of 134,0 thousand lats were disbursed for the purpose of developing breeding activities by utilising purposefully high-value breeding animals and by preserving and improving the existing genetic type.

The implementation of the breeding programme of the Latvian horse breed must be continued, adjusting in circumstances where required the aims of the programme in accordance with changes in the market structure. The basic breed in the selection of which the Latvian horse keepers are engaged is the Latvian horse breed. At the moment, according to the SPDPC data, there are 229 herds with 4924 horses recorded. This number includes 1570 mares, 266 stallions, 3088 juvenile horses, 109 certified stallions, 374 obtained foals; working capacity examinations of 378 juvenile horses have been performed.

6.7. Graudaugi

Cereals

Vēsturiski graudkopība ir pati nozīmīgākā augkopības nozare Latvijā un 2003. gadā graudaugi aizņēma 428,5 tūkst. ha jeb 50,9 % no sējumu kopplatības, kas bija par 3,3 % jeb 13,5 tūkst. ha vairāk nekā 2002. gadā. Visvairāk graudaugu bija iesēti Jelgavas (42,8 tūkst. ha), Dobeles (38,8 tūkst. ha) un Bauskas rajonos (36,6 tūkst. ha).

Historically, cereal farming has been the most significant cropping sector in Latvia, and in 2003, cereals covered 428.5 thousand hectares or 50.9 % of the total area of planted fields, which was by 3.3 % or 13.5 thousand hectares more than in 2002. The largest amount of cereals was sown in Jelgava region (42.8 thousands per hectare), Dobele region (38.8 thousand per hectare) and in Bauska region (36.6 thousand per hectare).

6.23. tabula
Table 6.23

Graudaugu sējumu platības reģionos 2003. gadā

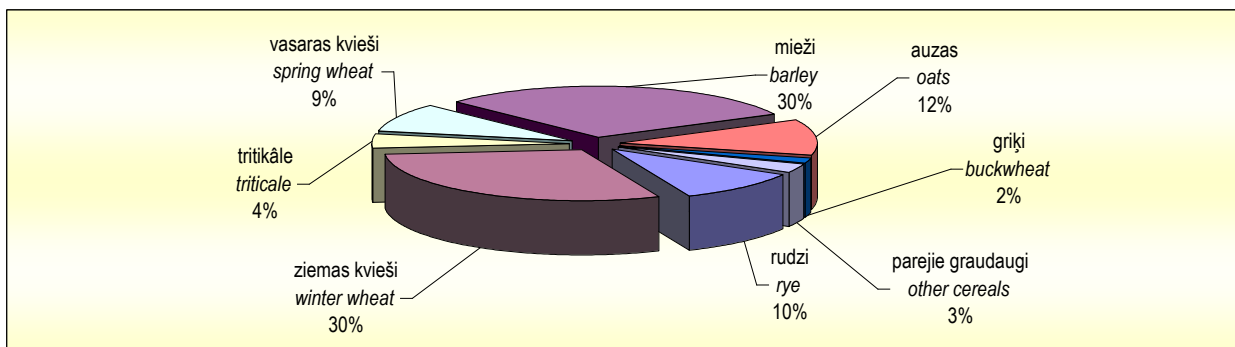
Areas under Cereal in 2003

	Platības ha Areas, hectares	Ražības t/ha Yield, tons per hectare
Zemgale (Zemgale)	118 255	3,10
Vidzeme (Vidzeme)	89 413	1,71
Latgale (Latgale)	86 970	1,27
Kurzeme (Kurzeme)	118 360	2,37
Rīgas raj. (Riga region)	9 853	2,27

Avots CSP
Source: CSB

Tradicionāli vislielākās platības aizņēma ziemas kvieši – 127,9 tūkst. ha un vasaras mieži – 129,2 tūkst ha.

Traditionally, the largest areas were covered by winter wheat – 127.9 thousand hectares and by spring barley – 129.2 thousand hectares.

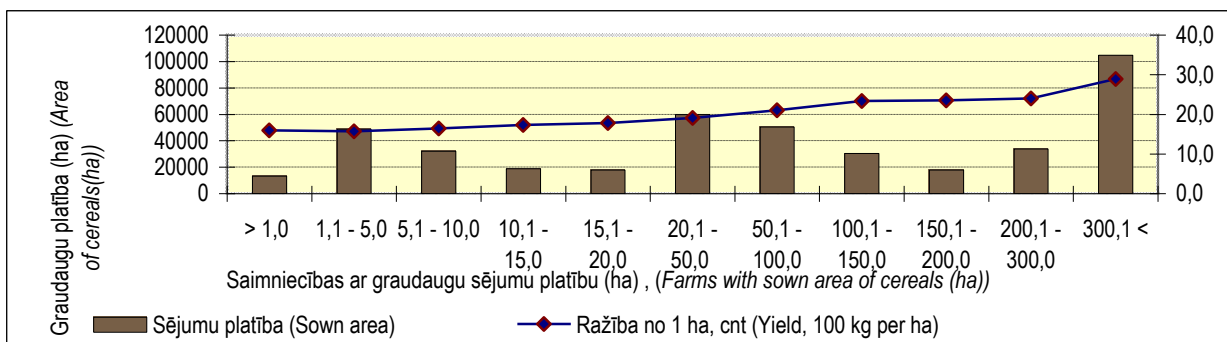
Avots: CSP
Source: CSB

6.1.attēls. Graudaugu sējumu struktūra 2003. gadā.

Figure 6.1. Structure of cereal sowings in 2003

Graudaugus 2003. gadā audzēja 52,1 tūkst saimniecībās, bet gandrīz trešdaļā no šīm saimniecībām to platība bija tikai 1,0 – 2,4 ha. Nopietnā komercnolūkā ar graudaugu audzēšanu (virs 50 ha platībā) nodarbojās tikai ~1400 saimniecības jeb 2,7% no visām saimniecībām, kurās audzē graudaugus.

In 2003, cereals were cultivated in 52,1 thousand farms but the area of almost one third of these farms was only 1,0 – 2,4 ha. Only about 1400 farms or 2,7 % of all farms in which cereals are cultivated are engaged in the cultivation of cereals for commercial purposes.

Avots: CSP
Source: CSB

6.2. attēls. Saimniecību grupējums pēc graudaugu sējumu platībām 2003. gadā

Figure 6.2. Grouping of farms by sown areas of cereals in 2003.

Apskatot graudaugu sējumu platību struktūru saimniecībās, vērojama izteikta tendence pieaugot sējumu platībām, pieaugt arī graudaugu ražībām, kas liecina par sadrumstalotas graudaugu ražošanas ietekmi uz zemo vidējo ražību valstī. Tā saimniecībās, kurās graudaugus audzē platībās līdz 10 ha, to ražība ir tikai robežās no 15,9 – 16,4 cnt/ha, bet saimniecībās ar graudaugu platībām virs 300 ha, tā vidēji ir gandrīz 2 reizes augstāka – 28,9 cnt/ha.

Examining the structure of the sown areas of cereals, there is particular tendency observed for the crop yields of cereals to grow as the sown areas increase, which shows evidence of the effect of fragmented cereal manufacture on the low average crop yield in the State. Thus in farms where cereals are cultivated in areas up to 10 ha the crop yield thereof is from 15,9 to 16,4 quintals per ha, but in the farms the areas of which are more than 300 ha it is almost 2 times higher on average – 28,9 quintals per ha.

6.24. tabula
Table 6.24.

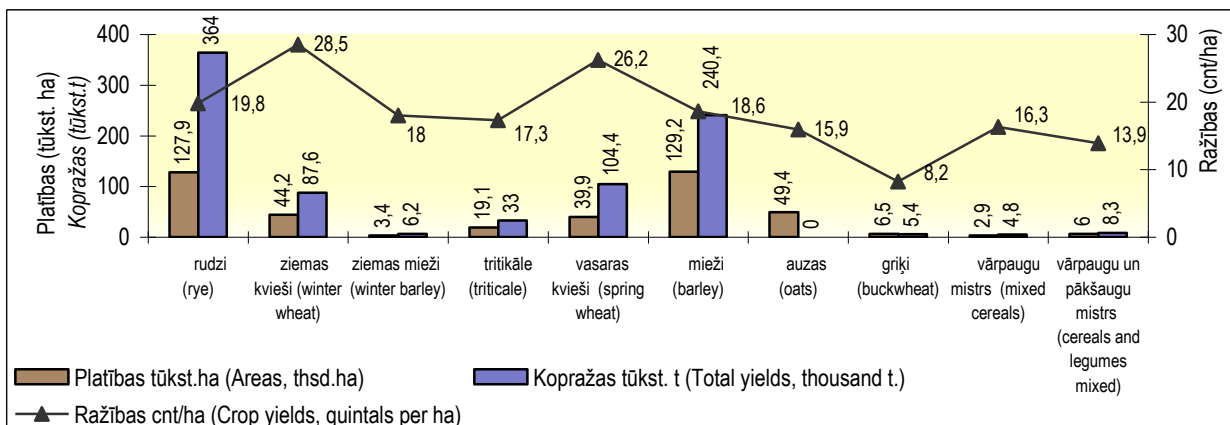
Graudaugu sējumu platības, kopražas un ražības
Sown Areas, Total Yields and Crop Yields of Cereals

	Platības tūkst. ha <i>Areas, thousand ha</i>				Ražības cnt/ha <i>Crop yield, quintals per ha</i>				Kopražas, tūkst. t <i>Total yield, thousand tons</i>			
	2001.	2002.	2003.	2003. / 2002. %	2001.	2002.	2003.	2003. / 2002. %	2001.	2002.	2003.	2003. / 2002. %
Graudaugi <i>cereals</i>	443,9	415,0	428,5	103,3	20,9	24,8	21,8	87,9	923,6	1028,5	932,4	90,7
Ziemāji <i>winter crops</i>	206,7	178,5	194,6	109,1	24,9	31,5	25,2	91,7	513,6	562,4	490,8	87,3
Kvieši <i>wheat</i>	131,3	115,9	127,9	110,3	27,9	35,4	28,5	80,5	366,2	410,1	364,0	88,8
Rudzi <i>rye</i>	55,8	42,3	44,2	104,7	19,2	24,0	19,8	82,5	107,2	101,5	87,6	86,3
Mieži <i>barley</i>	6,7	4,8	3,4	71,8	18,2	20,6	18,0	87,4	11,3	9,9	6,2	62,7
Tritikāle <i>triticale</i>	12,9	15,5	19,1	123,4	22,2	26,5	17,3	65,3	28,9	40,9	33,0	80,7
Vasarāji <i>spring crops</i>	237,1	236,5	233,9	98,9	17,5	19,7	18,9	96,0	414,4	466,1	441,6	94,8
Kvieši <i>wheat</i>	35,7	37,6	39,9	106,1	24,1	29,1	26,2	90,1	85,5	109,4	104,4	95,5
Mieži <i>barley</i>	123,5	132,1	129,2	97,8	17,7	19,1	18,6	97,4	219,8	252,5	240,4	95,2
Auzas <i>oats</i>	55,3	47,1	49,4	104,9	14,9	16,9	15,9	94,1	82,4	79,7	78,3	98,3
Griķi <i>buckwheat</i>	10,3	10,5	6,5	61,9	9,3	7,9	8,2	103,8	9,8	8,3	5,4	65,1
vārpaugu mistrs <i>mixed</i> <i>cereals</i>	4,2	3,4	2,9	86,5	13,9	18,5	16,3	88,1	5,8	6,3	4,8	76,2
vārpaugu un pākšaugu mistrs <i>cereals and</i> <i>legumes</i> <i>mixed</i>	8,1	5,8	6,0	102,1	14,1	17,0	13,9	81,8	11,1	9,9	8,3	83,9

Avots: CSP
Source: CSB

Pēdējo trīs gadu graudaugu ražošanas rādītāji ļauj mums konstatēt, ka kopumā graudaugu platības krasi nemainās, tomēr ir vērojama tendence nedaudz palielināties ziemāju un samazināties vasarāju graudaugu platībām. 2003. gadā nelabvēlīgo laika apstākļu dēļ (ilgstošas lietavas ražas novākšanas laikā), salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājušas visu graudaugu ražības (izņemot griķu), kā arī kopražas, it īpaši ziemāju graudaugiem – ražības par 20%, kopražas par 12,7%.

Cereal production traits of the last three years allow to establish that the cereal areas do not change radically, however, the cereal areas of winter crops tend to expand, but the cereal areas of spring crops tend to become smaller. In 2003, due to adverse weather conditions (lasting incessant rain during harvesting), as compared with the previous year, the crop yields of all cereals (except buckwheat), as well as the total yields, especially for winter crops have reduced – the crop yields by 20 %, total crops by 12,7 %.

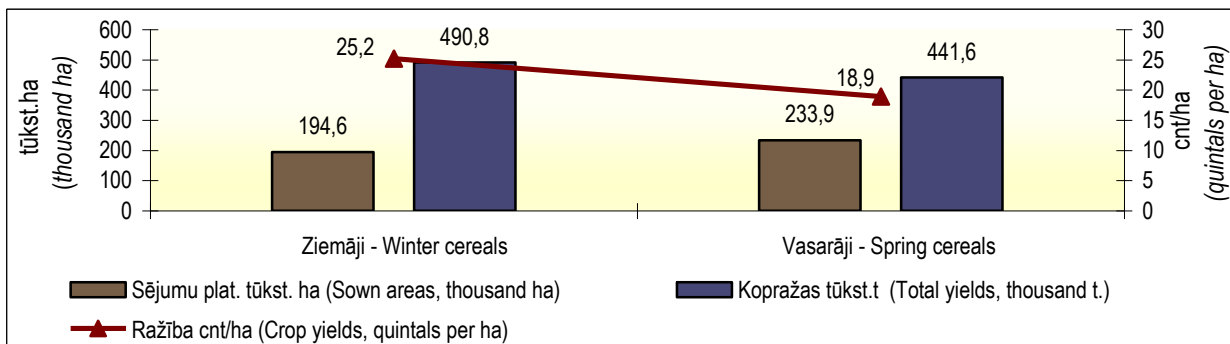
Avots: CSP
Source: CSB

6.3. attēls. Graudaugu struktūra 2003. gadā

Figure 6.3. Structure of cereals in 2003

Visaugstākās vidējās ražības, līdzīgi kā iepriekšējos gados, 2003. gadā bija ziemas (28,5 cnt/ha) un vasaras (26,2 cnt/ha) kviešiem, bet rudziem, vasaras miežiem un auzām tās bija zemas, nesasniedzot pat 20 cnt/ha robežu – attiecīgi 19,8 cnt/ha, 18,6 cnt/ha un 15,9 cnt/ha.

Like in previous years, the highest average crop yields in 2003 were those of winter wheat (28.5 quintals per ha) and spring wheat (26.2 quintals per ha), but the crop yields of rye, spring barley and oats were low and even failed to reach the border of 20 quintals per ha – correspondingly, 19.8 quintals per ha, 18.6 quintals per ha and 15.9 quintals per ha.

Avots: CSP
Source: CSB

6.4. attēls. Ziemāju un vasarāju graudaugu struktūra 2003.gadā

Figure 6.4. Structure of winter and spring cereals in 2003

Lai gan vasarāju platības 2003. gadā bija nedaudz lielākas, ziemāju graudaugi, pateicoties vidēji 1,3 reizes lielākai ražai par vasarājiem, deva lielāko graudaugu kopražas daļu.

Although in 2003, the areas of spring cereals were slightly larger, the winter cereals constituted the largest part of total yields due to the fact that their yield was 1,3 times higher than that of spring cereals.

6.25.tabula
Table 6.25

Graudaugu bilance (tūkst.t) Cereal Balance (thousand tons)

	2000./2001.	2001./2002.	2002./2003.
Atlikums gada sākumā Stocks at the beginning of the year	130,9	182,3	152,6
Saražots Produced	923,6	928,0	1028,5
Imports			
Import	104,2	74,5	63,1
Patēriņš iekšējā tirgū Consumption in the internal market	902,4	948,1	944,1

turpinājums
continued

	2000./2001.	2001./2002.	2002./2003.
- no tā patērēts sēklai - of which for the seed	100,2	98,7	101,7
- no tā patērēts lopbarībai - of which consumed for feedingstuff	531,5	555,4	529,8
- no tā patērēts pārtikai - of which consumed for food	212,7	243,7	250,7
- no tā pārējais izlietojums - of which for other usufruct	48,6	41,2	51,9
- no tā zudumi - of which the losses	9,4	9,1	10,0
Eksports Export	74	84,1	119,9
Atlikums gada beigās Stocks at the end of the year	182,3	152,6	180,2

Avots: LAD
Source: RSS

Kā pozitīvu momentu var minēt pēdējos gados vērojamo tendenci uzlaboties graudaugu tirdzniecības bilancei – ar katru gadu samazinās graudaugu imports, bet palielinās to eksports. Nedaudz palielinās arī graudaugus patēriņš iedzīvotāju uzturā.

Among the benefits, it should be mentioned that during recent years there has been an obvious tendency for the balance of the trade in cereal to improve – each year cereal import reduces but the export thereof increases. The consumption of cereal in residents' nutrition also has slightly increased.

6.8. Augļi un dārzeņi Fruits and Vegetables

Augļkopība Fruit-growing

2003.gadā augļu koku un ogulāju platības, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, valstī ir nedaudz samazinājušās (par 2,2%) tomēr visumā tajās pēdējos gados nav vērojamas būtiskas izmaiņas. Katru gadu mazliet palielinās ābeļu, jāņogu un upeņu stādījumu platības, bet samazinājums ir vērojams bumbieru, plūmju un ķiršu stādījumos. 2003. gadā pirmo reizi tika uzskaitītas smiltsērķšķu platības – Latvijā tos audzēja 15 ha platībā.

As compared with the previous year, in 2003, the areas of fruit trees and berry bushes, have slightly reduced in the State (by 2.2%), however, no significant changes have occurred in general during the recent years. Every year the areas of apple trees and plantations of red currants and black currants slightly increase, but there is a reduction in the plantations of pear trees, plum trees and cherries. In 2003, the areas of sea buckthorns were recorded for the first time – in Latvia they were cultivated in the area of 15 ha.

6.26.tabula
Table 6.26

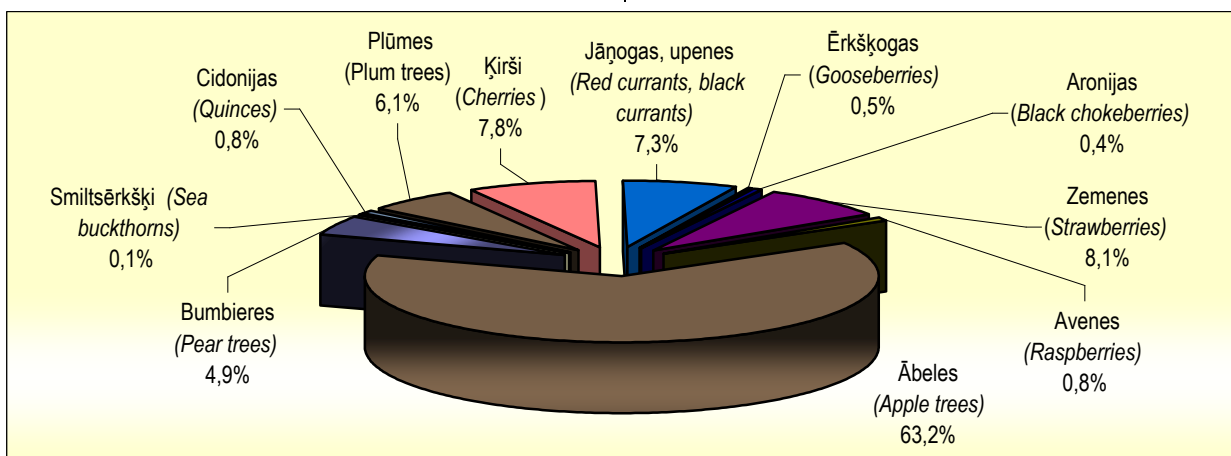
Galveno augļu koku un ogulāju stādījumu platības (tūkst. ha) Planted Areas of the Main Fruit Trees and Berry Bushes (thousand ha)

	2001.	2002.	2003.
Kopā augļu koki un ogulāji (Fruit trees and berry bushes, total)	13,3	13,3	13,0
Ābeles (Apple trees)	8,1	8,2	8,2
Bumbieres (Pear trees)	0,7	0,7	0,6
Plūmes (Plum trees)	0,9	0,9	0,8
Ķirši (Cherries)	1,1	1,0	1,0
Jāņogas, upenes Red currants, black currants	0,7	0,9	0,9
Avenes (Raspberries)	0,1	0,1	0,1
Ērkšķogas (Gooseberries)	0,1	0,1	0,1
Zemenes (Strawberries)	1,2	1,1	1,1

Avots: CSP
Source: CSB

No augļu koku un ogulāju platībām vislielāko daļu aizņem ābeļdārzi- 63,2% (8248 ha), zemenes – 8,1% (1062 ha), jāņogas un upenes -7,3 % (947 ha) un ķirši 7,8 % (1017 ha). Pēdējos gados ābeļdārzi un arī citi augļu un ogu stādījumi tiek veidoti, ievērojot progresīvākās agrotehniskās prasības, un nākotnē tie dos potenciāli augstākas ražas, salīdzinot ar vecajiem augļu un ogu dārzkiem. Ar katru gadu Latvijā palielinās dzērveņu un krūmmelleņu platības, kaut gan tās pašreiz audzē tikai nedaudzās saimniecībās.

The largest part of the areas of fruit trees and berry bushes is occupied by apple orchards – 63.2 % (8248 ha) strawberries – 8.1% (1062 ha), red and black currants - 7.3 % (947 ha) and cherries - 7.8 % (1017 ha). During recent years apple orchards and also plantations of other fruits and vegetables have been created in conformity with the most advanced agrotechnical requirements and it is predicted that in future they will bring higher yields, in comparison with the old fruit and vegetable gardens. Each year the areas of cranberries and blueberry bushes increase, although only few farms cultivate them at the moment.

Avots: CSP
Source: CSB

6.5. attēls. Augļu un ogu stādījumi 2003. gadā ha

Figure 6.5. Fruit and berry plantations in 2003, ha

Kopumā 2003. gadā augļu koku un ogulāju kopražas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu bija par 26,8 % zemākas, jo vidējā ražība samazinājās par 12,6 cnt/ha. Ražība bija zemāka visiem augļu kokiem, lielāka nekā iepriekšējā gadā tā bija tikai zemenēm (par 5,6 cnt/ ha) un avenēm (par 3,4 cnt/ha).

The overall production of fruit trees and berry bushes in 2003 was by 26.8% lower, as compared with the previous year, because the average yield reduced by 12.6 quintals per ha. The yield of all fruit trees was lower, higher only from strawberries (by 5.6 quintals per ha) and raspberries (by 3.4 quintals per ha) the yield was higher.

6.27.tabula
Table 6.27.

Augļu un ogu kopražas un ražība Production and Yield of Fruits and Berries

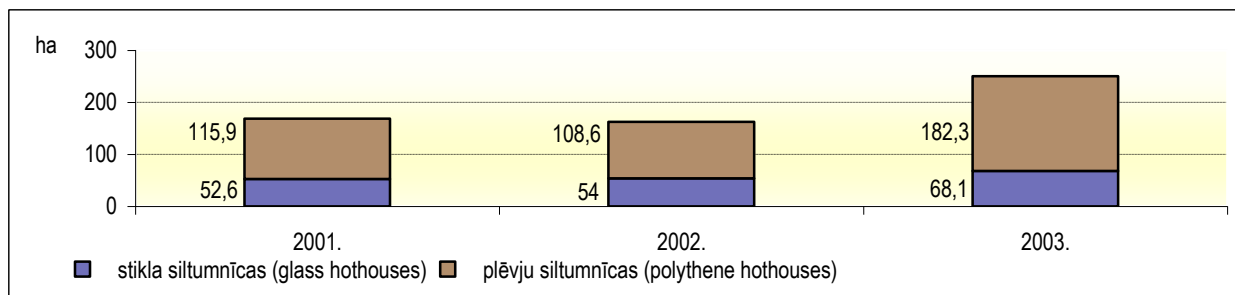
	Kopražas, tonnas Production, tons			Vidējā ražība no 1 ha, cnt Yield, 100 kg per ha	
	2002.	2003.	2003./2002. %	2002.	2003.
Augļi un ogas kopā (Fruits and berries, total)	64063	46293	72.3	48.1	35.5
Āboli (Apples)	50354	36091	71.7	61.3	43.8
Bumbieri (Pears)	1776	1226	69.0	25.6	19.1
Smiltsērķšķi (Sea buckthorn)	65	43	66.2	44.3	28.5
Cidonijas (Quinces)	400	202	50.5	18.6	19.4
Plūmes (Plums)	2903	957	33.0	33.3	12.0
Ķirši (Cherries)	1945	883	45.4	19.0	8.7
Jāņogas, upenes (Red currants, black currants)	2658	2819	106.1	30.7	29.8
Ērkšķogas (Gooseberries)	583	441	75.6	82.0	65.9
Aronijas (Black chokeberries)	308	119	38.6	29.0	21.7
Avenes (Raspberries)	143	180	125.9	14.9	18.3
Zemenes (Strawberries)	2928	3332	113.8	25.8	31.4

Avots: CSP
Source: CSB

Dārzeņi Vegetables

Jau pirms vairākiem gadiem dārzenkopība tika atzīta par vienu no prioritārajām Latvijas lauksaimniecības nozarēm, kurai tiek piešķirts arī valsts atbalsts subsīdiju veidā. 2003. gadā ievērojami, par 54% palielinājušās siltumnīcu platības, jo vērojama palielināšanās tendence segto platību dārzeņu audzēšanai komerc nolūkiem. Bez tam aizvien vairāk lauku uzņēmēju veic jaunu siltumnīcu būvi, kurās varēs pielietot jaunākās dārzeņu audzēšanas tehnoloģijas, varēs samazināt dārzeņu pašizmaksu un paaugstināt to kvalitāti.

Already several years ago, market gardening was considered to be one of the priority sectors of the Latvian agriculture to which the State aid is allocated too in the form of subsidies. In 2003, the areas of hothouses have significantly increased, namely, by 54%, because the tendency to cultivate vegetables in covered areas for commercial purposes is increasing. Moreover, even more rural entrepreneurs construct new hothouses in which it will be possible to apply the most advanced technologies for cultivating vegetables and thus to reduce the cost price of vegetables and to improve their quality.

Avots: CSP
Source: CSB

6.6. attēls. Siltumnīcu platības 2001.-2003. gadā

Figure 6.6. Areas of hothouses 2001 - 2003

Ar katru gadu palielinās arī saražoto segto platību dārzeņu apjoms (2003. gadā par 26, 4% vairāk nekā 2002. gadā) un to kvalitāte, it īpaši tomātu, gurķu un salātu, siltumnīcās sāk audzēt arvien dažādāku dārzeņu sortimentu, arī zemenes.

Each year the volume of vegetables produced in covered areas also increases (by 26.4 % more in 2003 than in 2002) and the quality thereof, especially of tomatoes, cucumbers and lettuce also improves, the production of even more varying assortment of vegetables, including strawberries, has started in hothouses.

6.28.tabula
Table 6.28.

Siltumnīcu dārzeņu ražošanas rādītāji (t) Production Traits of Hothouse Vegetables (tons)

	2001.	2002.	2003.	2003./ 2002. %
Ražoti dārzeņi visu veidu siltumnīcās, tonnas - Production of vegetables in all hothouses, tons	10911	12979	16402	126,4
tai skaitā - of which:				
tomāti - tomatoes	6074	6493	8954	137,9
gurķi - cucumbers	4544	6234	7067	113,4
salāti - lettuce	70	48	102	2,1 reizi
loki - spring onions	74	91	61	66,6
redīsi - radishes	19	20	24	119,0
pārējie dārzeņi - other	130	93	194	2,1 reizi
Bez tam, zemenes - In addition strawberries	-	7	20	3,0 reizes

Avots: CSP
Source: CSB

Arī atklātā lauka dārzeņu audzēšanā vērojamas līdzīgas tendences - palielinās gan sējumu platības, gan ražības, īpaši pēdējos gados pieaugušas gurķu, sīpolu, ķiploku, kabaču un ķirbju sējplatības.

Similar tendencies may be observed in the production of vegetables in open fields – both the sown areas and yields increase, the sown areas of cucumbers, onions, garlic, marrows and gourds have increased particularly during recent years.

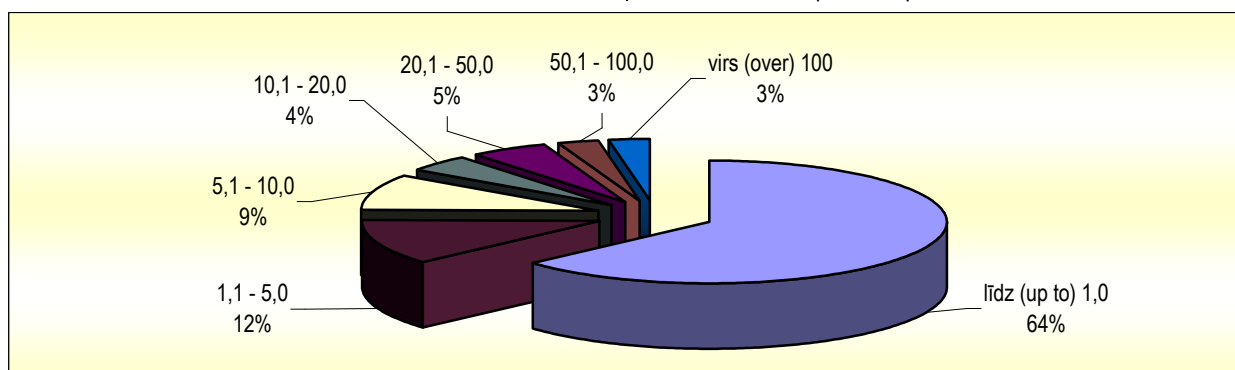
Atklātā lauka dārzeņu sējumu platības (ha)
Sown Areas of Vegetables in Open Fields (ha)

	2001.	2002.	2003.	2003./2002. %
Dārzeņi - kopā <i>Vegetables - total</i>	13273	12369	14321	115,8
tai skaitā - of which:				
kāposti - <i>cabbage</i>	3945	3346	3513	105,0
gurķi - <i>cucumbers</i>	937	1197	1327	110,9
tomāti - <i>tomatoes</i>	120	206	271	131,6
bietes - <i>beetroots</i>	1997	1648	2058	124,9
burkāni - <i>carrots</i>	3573	2310	2655	115,0
sīpoli - <i>onions</i>	998	1592	1731	108,8
ķiploki - <i>garlic</i>	193	285	365	128,1
mārrutki - <i>horse-radish</i>	77	40	45	112,5
kabači un ķirbji <i>gourds marrows</i>	380	330	439	133,1

Avots: CSP
Source: CSB

Vērtējot atklātā lauka dārzeņu ražošanu, varam secināt, ka tā ir ļoti sadrumstalota – 64% saimniecību dārzeņus audzē platībās līdz 1 ha un produkcija galvenokārt tiek izlietota pašpatēriņam. Tomēr aizvien virāk ir tādu saimniecību, kas dārzeņus audzē vairākos desmitos un pat simtos ha un ar Latvijā saražoto produkciju apgādā lielveikalu tīklus.

Evaluating the production of open field vegetables, we can see that it is very fragmented – 64% of farms cultivate vegetables in areas up to 1 ha and the production is mainly utilised for own consumption. However, there is increase in the number of the farms which cultivate vegetables in fields the area of which is several tens and even hundreds of ha and which provide the supermarket networks with the products produced in Latvia.

Avots: CSP
Source: CSB

6.7. attēls. Atklāta lauka dārzeņu sējumu platības saimniecībās (ha)

Figure 6.7. Sown areas of open field vegetables in farms (ha)

Salīdzinot ar 2003. gadu, dārzeņu ražības ir pieaugušas par gandrīz 50%, galvenokārt uz ražību (pieaugums par 40,4%) pieauguma pamata. Atsevišķām kultūrām, kā burkāniem un galda bietēm kopražas apjoms ir attiecīgi palielinājies pat par 81,5 % un 70,2%, arī pārējiem dārzeņiem kopražas palielinājušās vismaz par tešdaļu (izņemot mārrutkus).

In comparison with 2003, vegetable yields have increased by almost 50%, mainly due to the increase in yields (increases by 40.4%). The production volume of certain crops, for example, carrots and salad beetroots, has even increased by 81.5 % and 70.2%, the productions of other vegetables too have increased by at least one third (with the exception of horse-radish).

Atklātā lauka dārzeņu kopražā un ražība
Production and yield of vegetables in open areas

	Kopražā, tonnas <i>Production, tons</i>				Vidējā ražība no 1 ha, cnt <i>Yield, 100 kg per ha</i>		
	2001.	2002.	2003.	2003 % pret (as per cent of) 2002	2001.	2002.	2003.
Dārzeni – kopā (<i>Vegetables – total</i>)	148391	135198	201089	148.7	111.8	107.8	140.4
tai skaitā (<i>of which</i>):							
kāposti (<i>cabbage</i>)	61811	59935	82580	137.8	156,7	191.6	258.1
gurķi (<i>cucumbers</i>)	4687	7791	10431	133.9	50,0	64.7	78.6
tomāti (<i>tomatoes</i>)	206	1037	1493	144.0	17,2	50.3	55.1
bietes (<i>beetroots</i>)	21942	16354	27835	170.2	109,9	98.1	135.3
burkāni (<i>carrots</i>)	42803	22977	41701	181.5	119,8	97.9	157.1
sīpoli (<i>onions</i>)	7134	14113	17490	123.9	71,5	86.9	101.0
ķiploki (<i>garlic</i>)	657	940	1242	132.1	34,1	32.9	34.0
mārrutki (<i>horse-radish</i>)	450	260	156	60.0	58,4	49.0	34.6
kabači un ķirbji (<i>gourds marrows</i>)	4506	4651	6645	142.9	118,6	140.0	151.4

Avots CSP
Source : CSB

6.9. Cukurbietes un cukurs
Sugar Beets and Sugar

Cukurbietšu audzēšana un cukura ražošana Latvijā ir ierobežota. Pamatojoties uz valsts cukura ražošanas un patēriņa bilances un iespējamā patēriņa prognozes datiem, valsts cukurfabrikām nosaka cukura ražošanas apjomus.

Cultivation of sugar beets and production of sugar in Latvia is limited. The State specifies for refineries the production volumes of sugar, according to the data of the State balance of the production and consumption of sugar and the prognosis regarding the expected consumption.

6.31.tabula
Table 6.31.

Cukura ražošanas un patēriņa 2001. – 2003.gada bilance, tūkst. t
2001 – 2003 Production and Consumption Balance of Sugar, thousand tons

Nr. p. k. No.	Rādītāji Criteria	2001.	2002.	2003.
1.	Cukura atlikums uz 01.01.2003. (<i>Sugar stocks at 01.01.2003</i>)	46,5	43,5	60,2
2.	No cukurbietēm saražotais cukurs kalendārā gadā <i>Sugar produced from sugar beets in a calendar year</i>	56,0	76,9	74,9
	t.sk. (<i>of which</i>):			
2.1.	A kvotas cukurs (<i>A quota sugar</i>)	56,0	62,0	62,0
2.2.	B kvotas cukurs (<i>B quota sugar</i>)	0	4,0	4,0
2.3.	Virskvotas cukurs (<i>Overquota sugar</i>)	0	10,9	8,9
3.	Kopējie cukura resursi (<i>Total sugar resources</i>)	102,5	120,4	135,1
4.	Vietējo cukurfabriku (A kvotas) cukura realizācija (patēriņš) <i>Marketing (consumption) of the sugar (A quota) produced by the local refineries</i>	59,0	60,1	59,8
5.	Iekšējā tirgū pārdots papildu kvotas (B kvotas) cukurs (vairumtirdzniecībā 3501, pārstrādes uzņēmumiem 481) <i>Sugar of additional quota (B quota) marketed on the internal market (for the wholesale trade – 3501, for processing enterprises – 481)</i>	-	-	3,9
5.	Cukura eksports (<i>Sugar export</i>)	0	0	17,9
6.	Cukura atlikums uz 31.decembri (<i>Sugar stocks at 31 December</i>)	43,5	60,2	53,5

Avots: LAD
Source: RSS

Cukura atlikums uz 2004.gada 1.janvāri salīdzinot ar tā atlikumu uz 2003.gada 1.janvāri samazinājies par 11,2%, kas daļēji saistīts ar eksportēto virskvotu cukuru. Cukura vidējā pārdošanas cena iekšējā tirgū pārskata periodā ar PVN bija Ls 386,64 par tonnu.

Viena no cukura pārstrādes uzņēmumu problēmām ir augstā cukura cena, kuras dēļ Baltijas Brīvās tirdzniecības līguma ietvaros 2003.gadā bija izveidojušies nevienlīdzīgi konkurences apstākļi vietējā tirgū. Lai risinātu šo pārstrādes uzņēmumu problēmu, līdz iestājam Eiropas Savienībā, pārstrādes uzņēmumiem bija paredzēta cukura cenas daļēja kompensācija. Cukura nozares stabilizācijai 2003.gadā tika piešķirts no subsīdijām finansējums Ls 0,96 milj. Eiropā cukura tirgus tiek regulēts galvenokārt ar kvotu palīdzību.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2003.gadā cukurbiešu iepirkums pa rajoniem kopumā ir 490807 tonnas, tai skaitā no kopējā daudzuma iepirkts no valsts saimniecībām un statūtsabiedrībām 188256 tonnas, no zemnieku saimniecībām, piemājas saimniecībām un personiskajām saimniecībām 302551 tonna. Galvenie cukurbiešu audzēšanas rajoni Latvijā ir Bauskas, Jelgavas un Dobeles rajoni. Par vienu tonnu nodotā cukura saimniecības vidēji saņēma Ls 20,05. Cukurbiešu iepirkums pa rajoniem atspoguļots tabulā.

Sugar surplus at 1 January 2004, as compared with the sugar surplus at 1 January 2003, has reduced by 11.2% which is partly connected with the exported overquota sugar. In the period of reference, the average sale price of sugar on the internal market was 386.64 lats, including VAT, per ton.

One of the problems of the sugar processing enterprises is the high price of sugar due to which conditions of unequal competition had occurred on the domestic market in 2003 within the scope of the Baltic Free Trade Agreement. In order to solve this processing problem, partial compensation of the sugar price was provided for the processing enterprises until the accession to the European Union. In order to stabilise the sugar sector, financing from subsidies amounting to 0.96 million lats was allocated in 2003. The European sugar market is mainly regulated by means of quotas.

According to the data of the Central Statistics Office, in 2003, the procurement of sugar beets by regions is 490807 tons of which 188256 tons from the total amount have been purchased from the State farms and incorporated companies, 302551 tons have been purchased from household plots and private holdings. The main regions in Latvia where sugar beets are cultivated are Bauska, Jelgava and Dobeles regions. Farms received 20.02 lats on average per one ton of the sugar provided. The procurement of sugar beets by regions is reflected in the Table.

6.32.tabula
Table 6.32.

Cukurbiešu iepirkums pa rajoniem 2003.gadā
Procurement of Sugar Beets by Regions in 2003

Nr.p.k. No.	Rajons Region	Daudzums t Amount, tons	Vērtība (bez PVN) Value (exclusive of VAT)	Ls par tonnu Lats per 1 ton
1.	Bauskas (<i>Bauska</i>)	185656	3757949	20,25
2.	Dobeles (<i>Dobele</i>)	91395	1798416	19,68
3.	Jelgavas (<i>Jelgava</i>)	168782	3441807	20,39
4.	Jēkabpils (<i>Jekabpils</i>)	742	13766	18,55
5.	Liepājas (<i>Liepaja</i>)	10552	196482	18,62
6.	Rīgas (<i>Rīga</i>)	3595	71621	19,92
7.	Saldus (<i>Saldus</i>)	12341	227684	18,45
8.	Tukuma (<i>Tukums</i>)	17524	326261	18,62
9.	Valmieras (<i>Valmiera</i>)	220	5063	23,01
Kopā (<i>Total</i>):		490807	9839049	20,05

Avots: CSP
Source: CSB

Sējumu kopplatība, kuru aizņēma cukurbietes 2002.gadā bija 15,9 tūkst.ha, bet 2003.gadā 14,4 tūkst.ha, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir 90,3%.

Tās kopražā 2002.gadā 622,3 tūkst.t, bet 2003.gadā 532,4 tūkst.t, jeb 85,6%. Vidējā ražība no 1 ha cnt 2002.gadā 391 cnt, 2003.gadā 370 cnt, jeb 94,6%.

In 2003, the total sown area covered by sugar beets was 15.9 thousand ha, but in 2003 - 14.4 thousand ha, which is 90.3%, as compared with the previous year.

The production thereof was 622.3 thousand tons in 2002, but in 2003 - 532.4 thousand tons or 85.6%. The average yield per 1 ha in quintals was 391 quintals in 2002 or 94.6%.

6.10. Kartupeļi

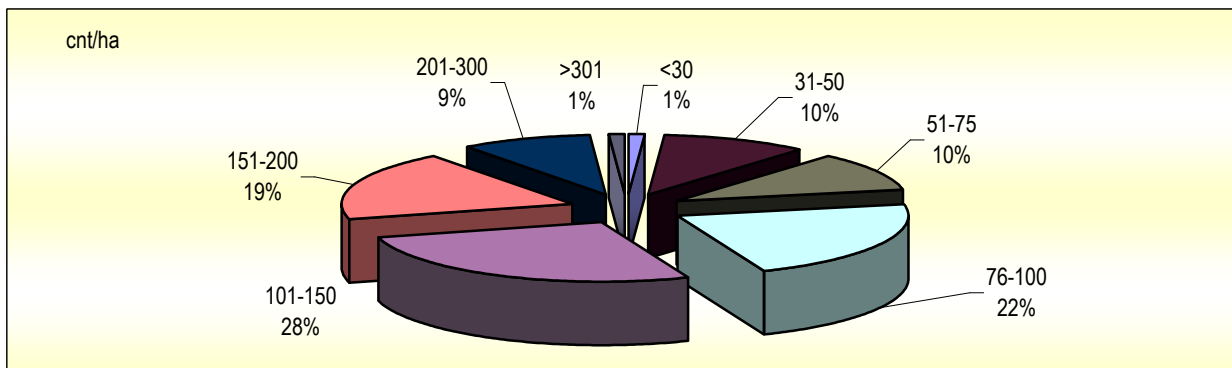
Potatoes

Kartupeļi ir tradicionāla Latvijas kultūra jau gadsimtiem ilgi un tos audzē vai katrā lauku saimniecībā,

For centuries potatoes have been a traditional Latvian crop and they are cultivated almost in every farm,

lielākoties savas ģimenes vajadzībām. Kartupeļu ražošana ir ļoti sadrumstalota, jo 96,8 % saimniecību tos 2003. gadā audzēja platībās mazākās par 1 ha un tas bija 73,9% no kopējām kartupeļu stādījumu platībām. Vairāk par 5 ha kartupeļus audzēja 496 saimniecībās.

mostly for the needs of the own family. The potato production is very fragmented, as in 2003, 96.8 % of the farms cultivated them in areas of less than 1 ha and it was 73.9% of the total planted areas of potatoes. In 496 farms potatoes were cultivated in areas larger than 5 ha.

Avots: CSP
Source: CSB

6.8. attēls. Saimniecību sadalījums pēc kartupeļu ražībām cnt/ha

Figure 6.8. Division of farms by potato yields, quintals per ha

Kartupeļu stādījumu platības pēdējos gados nemainās, bet ražības un kopražas ir atkarīgas no katra konkrētā gada laika apstākļiem. Tas izskaidrojams ar salīdzinoši nelielo daļu kartupeļu (13,3 % no kopējām kartupeļu platībām), kas tiek audzēti ievērojot visas agrotehniskās prasības un jaunākās tehnoloģijas un ļauj iegūt stabilas un pietiekami augstas ražas arī mazāk labvēlīgos klimatiskajos apstākļos. Taču, neskatoties uz svārstīgajām ražām, Latvijā gandrīz ir sasniegts pašnodrošinājuma līmenis ar vietējiem kartupeļiem.

Planted areas of potatoes have not changed during the recent years, but the yields and productions depend on weather conditions of each particular year. It may be explained by the relatively small part of potatoes (13.3% of the total potato areas) which are cultivated in conformity with all agrotechnical requirements and the most advanced technologies and allow obtaining stable and sufficiently high yields in less favourable climatic conditions too. However, despite the unstable yields, the subsistence level has almost been attained by means of the locally produced potatoes.

6.33.tabula
Table 6.33.

Kartupeļu ražošanas rādītāji Potato Production Traits

	2001.	2002.	2003.	2003/2002.%
Platības, tūkst. ha (Areas, thousand ha)	55,1	53,6	54,6	101,8
Kopražas, tūkst. t (Productions, thousand tons)	615,3	768,4	739,0	96,2
Ražība, cnt/ha (Yield, quintals per ha)	112	143	135	94,4

Avots CSP
Source: CSB

6.11. Eļļas augi Oil Plants

Rapsis Rape

2003.gadā turpināja pieaugt rapša sējumu platības. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tās palielinājās par 7,6 tūkst. ha jeb 41,1%, iegūtajai kopražai palielinoties par 4,7 tūkst. tonnām jeb 14,3%. Rapša īpatsvars zemnieku saimniecību sējumu struktūrā gadu no gada palielinās, un 2003. gadā tas sasniedza 3,9% (2002.gadā – 2,4%). 2003.gadā 2,2 reizes pieaugušas vasaras rapša sējumu platības. Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu ietekmē strauji samazinās ziemas rapša sējumu īpatsvars, un 2003.gadā tas bija tikai 12,0% no kopējās rapša sējumu platības (2002.gadā attiecīgi 43,8%). 2003.gads bija īpaši

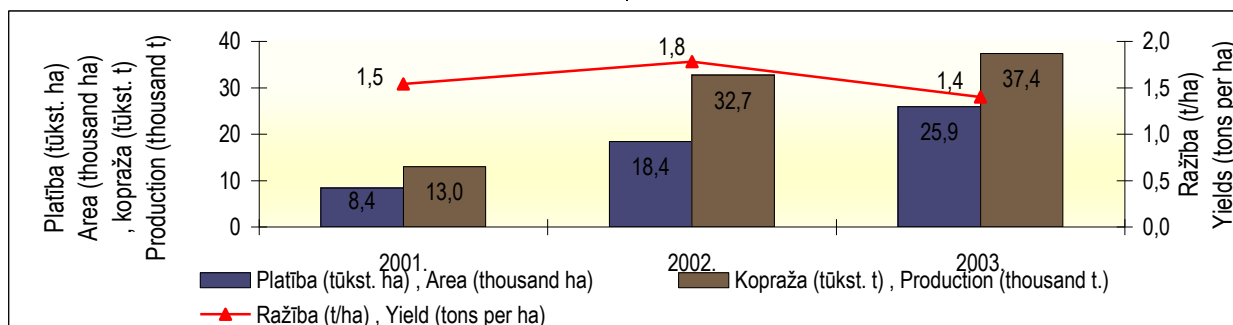
In 2003, the sown areas of rape continued to grow. As compared with the previous year, they increased by 7.6 thousand ha or 41.1%, the production obtained increased by 4.7 tons or 14.3%. Each year the rape proportion increases in the sowings of agricultural holdings and in 2003 it reached 3.9% (in 2002 – 2.4%). In 2003, the sown areas of spring rape have increased by 2.2 times. Due to unfavourable climatic conditions the proportion of sown fields of winter rape is rapidly reducing, and in 2003 it was only 12.0% of the total rape sowings (in 2002 – 43.8%). The year of 2003 was particularly unfavourable for winter rape sowings when one

nelabvēlīgs ziemas rapša sējumiem, kad iznīka vai palika nenovākta ceturtdaļa sējumu un kopraža samazinājās par 76,4%.

2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu vidējā rapša ražība no viena hektāra samazinājās par 22%.

fourth of the sowings withered away or were not harvested and the production reduced by 76.4%.

In 2003, as compared with 2002, the average rape production per hectare reduced by 22%.

Avots: CSP
Source: CSB

6.9. attēls. Rapša sējumu platības, kopraža un ražība 2000.- 2003. gadā

Figure 6.9. Sown areas, production and yield of rape 2000 – 2003

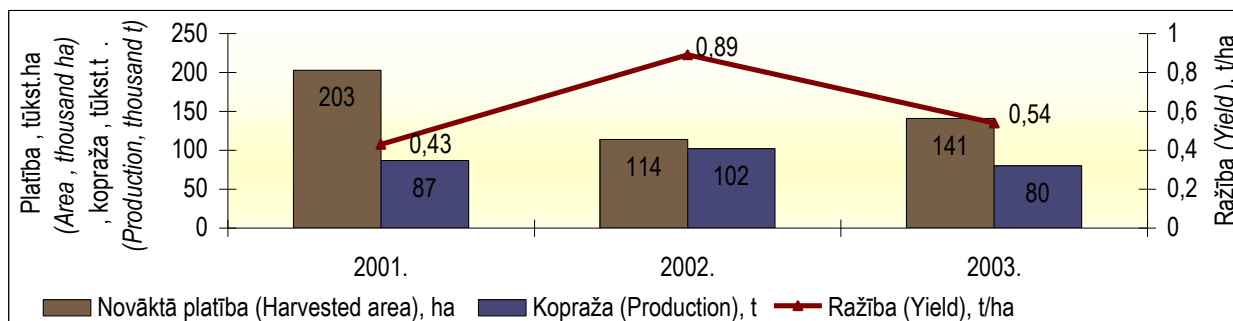
2003.gadā tika eksportētas 9,6 tūkst.t rapšu sēklu un 0,5 tūkst.t. rapšu un ripšu eļļas.

In 2003, there were 9.6 thousand tons of rapeseed and 0.5 thousand tons of rape and rapeseed oil exported.

Eļļas lini Linseed

2003.gadā eļļas linu sējplatības palielinājušās par 9,6%,salīdzinājumā ar 2002.gadu, bet salīdzinājumā ar 2001.gadu tās samazinājušās gandrīz trīs reizes. Neskatoties uz to, ka 2003.gadā tika novākta par 24% lielāka platība nekā 2002.gadā, sēklas kopraža bija par 22 t mazāka.

In 2003, the sown areas of linseed have increased by 9.6%, as compared with 2002, but in comparison with 2001, they have decreased by almost three times. Irrespective of the fact that the area harvested in 2003 was by 24% larger than in 2002, the seed production was by 22 t smaller.

Avots: CSP
Source: CSB

6.10. attēls. Eļļas linu ražošanas rādītāji 2000. - 2003.gadā

Figure 6.10. Linseed production 2000 - 2003

2003.gadā no iesētām 367 ha lielā ripša platībām, kas bija par 34% mazākas kā 2002.gadā, tika novāktas 416 t ripša ar vidējo ražību 1,13 t/ha.

In 2003, there were 416 t of turnip rape with the average production of 1.13 tons per ha harvested from 367 ha of the sown areas of turnip rape which were by 34% smaller than in 2002.

6.12. Lini Flax

Pēc Latvijas Linu audzētāju asociācijas datiem 2003.gadā ar liniem tika apsēti 2,4 tūkst. ha, kas ir par 0,5 tūkst. ha vairāk kā 2002.gadā. No kopējās šķiedras linu kopplatības Dienvidlatgales reģionā bija iesēti 58,0%, bet Austrumlatgales reģionā 41,6%.

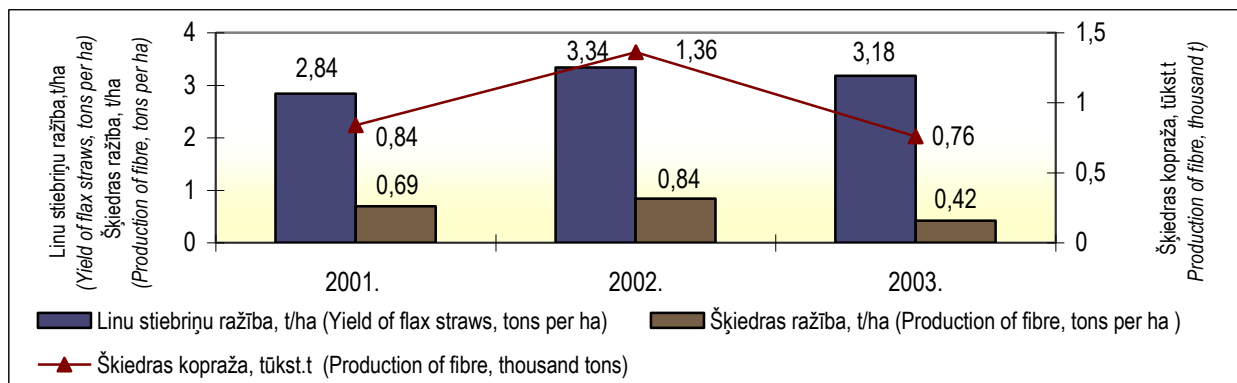
According to the data of the Association of Latvian Flax Growers, flax was sown in the area of 2.4 ha which is by 0.5 ha more than in 2002. In South Latgale region there was 58.0% of the total area of the fibre flax sown but in East Latgale region – 41.6%.

2003.gadā tika novāktas 7,8 tūkst. t linu stiebrīgu, bet ilgstošo lietavu dēļ visa raža netika novākta. Neskatoties

In 2003, there were 7.8 thousand tons of flax straw harvested but, due to the lasting incessant rain, the yield

uz to, ka linu stiebrīņu ražība samazinājās par 6%, salīdzinājumā ar 2002.gadu linu šķiedras ražība samazinājās apmēram divas reizes.

was not harvested completely. Despite the fact that the yield of flax straws reduced by 6%, the yield of flax fibre reduced by about two times, as compared with 2002.

Avots: LAD, CSP

Source: RSS, CSB

6.11. attēls. Linu ražība un kopraža 2000. - 2003.gadā

Figure 6.11. Yield and production of flax 2000 - 2003

Latvijas Linu audzētāju asociācija ir aprēķinājusi, ka linus audzēt ir rentabli tad, ja to ražība nav zemāka par 4 t no ha, pie lielākas ražības arī stiebrīņu kvalitāte ir augstāka.

2003.gadā linus šķiedrai audzēja 49 saimniecībās ar vidējo linu platību 50 ha saimniecībā. Vidējā linu šķiedras ražība bija 3,18 t/ha. Visvairāk linus audzē Krāslavas, Rēzeknes un Ludzas rajonā. Augstākās ražas novāktas Preiļi un Rēzeknes rajonā, attiecīgi 3,9 t/ha un 3,5 t/ha.

Par 2003.gadā iesētajiem linu hektāriem un novāktu ražu no valsts subsīdijām kopumā tika izmaksāti Ls 472,9 tūkst.

Linkopība ir viena no visvairāk valsts subsīdiju atbalstītākajām nozarēm. Linu audzētāji par vienu 2003.gada ražas tonnu linu stiebrīņu vidēji saņēma Ls 61, bet, pārrēķinot uz vienu linu sējumu hektāru, - Ls 193.

The Association of Latvian Flax Growers has determined that the cultivation of flax is profitable if the production thereof is not less than 4 tons per ha, if the production is higher the quality of straws also increases.

In 2003, flax for fibre was cultivated in 49 farms with the average flax area of 50 ha per farm. The average production of the flax fibre was 3.18 thousand per ha. The largest amount of flax is cultivated in Kraslava, Rezekne and Ludza regions. The highest yields were harvested in the regions of Preiļi and Rezekne, correspondingly, 3.9 tons per ha and 3.5 tons per ha.

There were 472.9 thousand lats disbursed in total from the State subsidies for the hectares of sown flax and yield harvested in 2003.

The flax production is one of the sectors that receive the largest support of the State subsidies. The flax growers received 61 lats on average for one ton of yield of flax straws in 2003 but, converting to one sown hectare of flax - 193 lats.

6.34. tabula

Table 6.34.

Par 2003.gada linu sējumiem un linu stiebrīņiem saņemtās valsts subsīdijas

State Subsidies Received for Flax Sowings and Flax Straws in 2003

Reģions Region	Subsīdiju saņēmēju skaits Number of beneficiaries of subsidies	Pieteiktā linu sējumu platība (ha) Declared sown area of flax (ha)	Subsīdētie linu stiebrīņi Nr.1.0 (t) Subsidised flax straws Nr.1.0 (t)	Subsīdētie linu stiebrīņi Nr.1.25 (t) Subsidised flax straws Nr.1.25 (t)	Subsīdētie linu stiebrīņi Nr.1.5 un augstāk (t) Subsidised flax straws Nr.1.5 and higher (t)	Izmaksātā summa (Ls) Sum disbursed (lats)
Austrumlatgale East Latgale	24	1017	503	726	1928	192429
Dienvidlatgale South Latgale	24	1417	14	2471	2131	280274
Ziemeļvidzeme North Vidzeme	1	10	-	-	-	200
Kopā Total	49	2444	516	3197	4059	472903

Avots: LAD

Source: RSS

Pēc CSP datiem 2003.gadā Linu pirmapstrādes uzņēmumi vidēji par vienu linu stiebrīņu tonnu samaksāja zemniekiem Ls 18.

According to the data of the CSB (Central Statistics Bureau), in 2003, primary-processing establishments disbursed 18 lats on average to farmers for one ton of flax straws.

6.13. Biškopība

Apiculture

Latvijā ir tikai viena visu valsti aptveroša biškopju profesionālā organizācija – Latvijas Biškopības biedrība, kurai ir nodaļas visos rajonos. Otrā – Ogres biškopības biedrība darbojas rajona ietvaros. Latvijā biškopju profesionālo organizāciju biedru īpašumā ir ap 52% no visām valstī esošām saimēm.

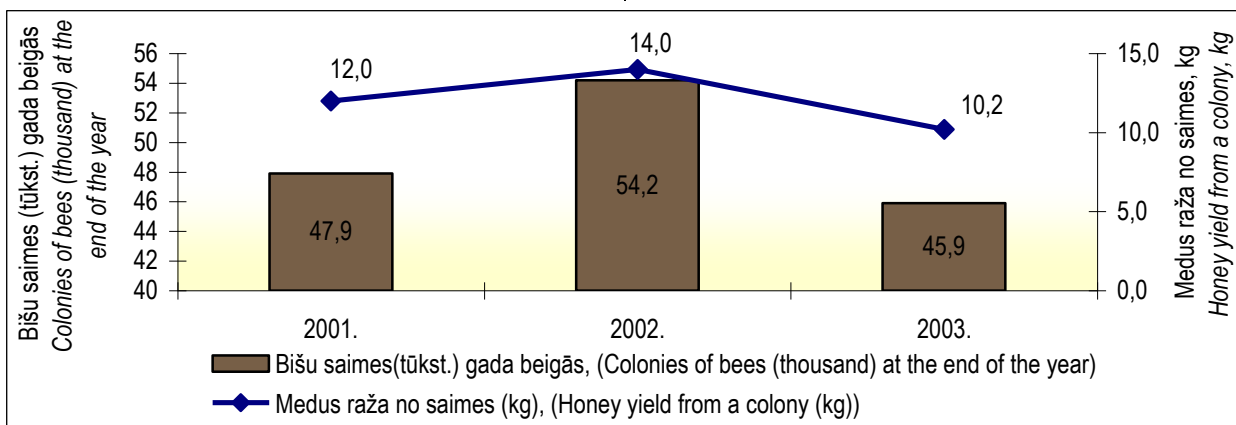
Pēc Latvijas Biškopības biedrības aplēsēm 2002./2003.gada ziemošanās bojā gājuši ap 47% (aptauju veica LBB 2003. gada pavasarī) bišu saimju, kas būtiski ietekmēja nozares attīstību biškopības produkcijas ražošanu 2003.gadā, jo pārziemojušās saimes tika iesaistītas saimju skaita atjaunošanā.

Salīdzinot ar 2002.gadu, 2003.gadā bišu saimju skaits samazinājies par 15%, bet saražotā medus apjoms par 27%, kā arī samazinājies vidējā medus raža no bišu saimes.

There is only one State-wide professional organisation of beekeepers in Latvia – the Association of Latvian Beekeepers which has branches in all regions. The other – Ogre Apiculture Association functions within the scope of the region. The members of the professional organisations of beekeepers in Latvia own about 52% of all colonies existing in the State.

According to the estimates of the Association of Latvian Beekeepers, about 47% of the colonies of bees perished during the 2002/2003 hibernation (the questioning was carried out by the Association of Latvian Beekeepers in spring 2003) which affected development of the sector and the production of beekeeping products in 2003 because the colonies that had survived during the hibernation were engaged in the renewal of the number of colonies.

In comparison with 2002, the number of bee colonies in 2003 has reduced by 15%, but the volume of the honey produced – by 27%, the average honey yield from a colony of bees has also reduced.

Avots: CSP
Source: CSB

6.12. attēls. Medus raža un bišu saimju skaits 2000. - 2003.gadā

Figure 6.12. Honey yield and number of bee colonies 2000 - 2003

2003.gada sākumā Latvijā nodibināja pirmo biškopju kooperatīvu - lauksaimnieku pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību "Medus aģentūra". Medus aģentūra fasē LB biedru saražoto produkciju un izplata lielveikalu tīklos visā valstī, tādējādi nodrošina biškopjiem iespēju lielveikalu tīklos konkurēt ar lielajiem medus vairumtirgotājiem.

ES valstīs pašnodrošinājums ar medu 2003. gadā bija ap 46%, bet Latvijā - 79%.

Kopumā salīdzinot ar 2002.gadu, ir vērojama negatīva tendence medus ārējā tirdzniecībā. Eksports samazinājās par 62%, bet imports - par 28%. 2003.gadā medus galvenokārt tika eksportēts uz ASV, Igauniju un Lietuvu. Medu ievada no Krievijas, Ukrainas, Ungārijas, Vācijas.

At the beginning of 2003, the first beekeeping cooperative society was established in Latvia – the cooperative society of farmer services "Medus aģentūra" [Honey agency]. The honey agency prepacks the products produced by the members of the Association of the Latvian Beekeepers and distribute them in the supermarket network in the entire State thus providing beekeepers with the opportunity to compete with the big honey wholesalers in the network of supermarkets.

In 2003, the self-subsistence in relation to honey in EU Member States was about 46%, but in Latvia – 79%.

In overall comparison with 2002, a negative tendency has been observed in the external trade in honey. The export has reduced by 62% but the import – by 28%. In 2003, honey was mainly exported to the USA, Estonia and

Lithuania. Honey was imported from Russia, Ukraine, Hungary and Germany.

6.35.tabula
Table 6.35.

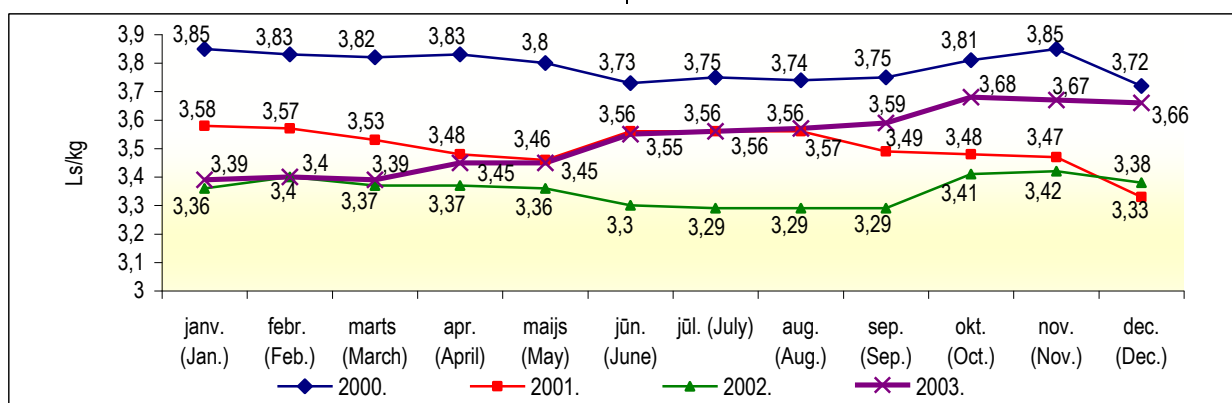
Saražotā medus daudzums, imports un eksports 2000. – 2003.gadā (tonnas)
Amount, Imports and Exports of the Produced Honey 2000 – 2003 (tons)

Rādītāji Parameters	2001.	2002.	2003.
Saražots medus Produced honey	574,6	759,6	552,5
Medus eksports Honey export	9,4	12,1	4,6
Medus imports Honey import	260,5	183,7	148,6

Avots: CSP
Source: CSB

Kā redzams 6.13. attēlā, medus vidējā cena laika posmā no 2000.gada līdz 2002.gada septembrim samazinājās. Tas izskaidrojams gan ar kopējā saražotā medus pieaugumu, gan importētā medus zemo pašizmaksu. Medus vidējā cena palielinājās 2003.gada laikā, tomēr nerasniedzot 2000.gada vidējo cenu līmeni.

As demonstrated in the figure 6.13., the average price within the period from 2000 to September 2002 has reduced. It can be explained by both the increase in the total produced honey and the low cost price of the imported honey. The average price of honey increased during 2003, however, it failed to reach the average level of the prices of 2000.

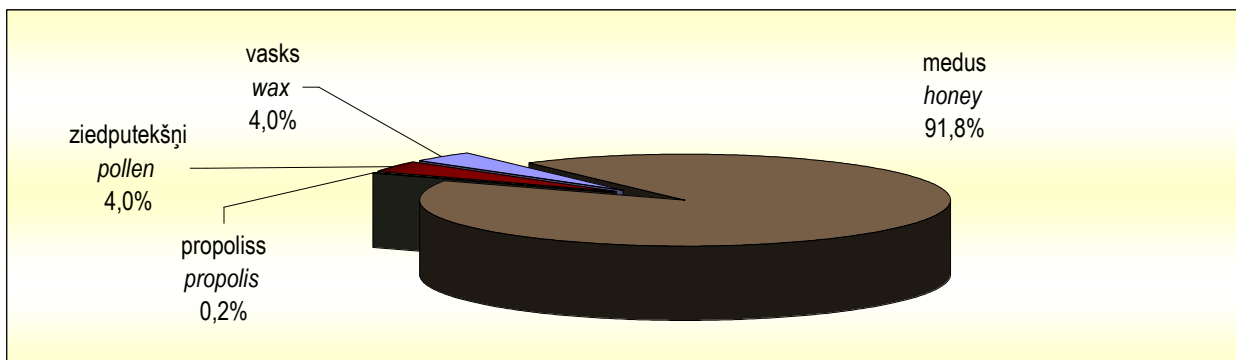

Avots:CSP
Source:CSB

6.13. attēls. Medus vidējās cenas 2000. - 2003.gadā
Figure 6.13. The average honey prices 2000 - 2003

Latvijas Biškopības biedrība 2003.gadā veica biškopju aptauju ar nolūku iegūt datus biškopības nozares struktūras izpētei. Aptaujā no katra pagasta tika iesaistīti divi biškopji. Apkopotie rezultāti liecina, ka lielākā daļa no kopējās biškopības produkcijas ir medus un tikai 4% vaska, 0,2% propolisa, un 4% ziedputekšņu.

In 2003, the Association of Latvian Beekeepers questioned beekeepers for the purpose of obtaining data for the research of the structure of the beekeeping sector. Two beekeepers from each parish were engaged in the questioning. The results compiled suggest that the largest part of the total products of beekeeping is honey and only 4% is constituted by wax, 0.2 % - by propolis and 4% - by pollen.

Avots: LBB
Source: LBB

6.14. attēls. Bišu produkcijas struktūra

Figure 6.14. Structure of beekeeping products

Latvijā ir liels ziedputekšņu ražošanas potenciāls, ziedputekšņu kopējie apjomi varētu sasniegt 120 t.

There is a great potential in Latvia for the production of pollen, the total amounts of pollen could reach 120 t.

6.14. Netradicionālās lauksaimniecības nozares Non-traditional Agricultural Sectors

Zvērkopība Fur-farming

Zvērkopības nozarē 2003.gadā 20 saimniecībās audzēja pārsvarā ūdeles, lapsas un polārlapsas, kā arī šinšillas. Tajās bija nodarbināts vidēji 1001 cilvēks.

Latvijā rūpnieciskās kažokzvēru audzēšanas nozares darbību koordinē Latvijas Zvērkopju asociācija. Pēc asociācijas datiem izaudzēto polārlapsu un lapsu kucēnu skaits ar katru gadu palielinās, bet salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu 2003.gadā izaudzēto ūdeļu kucēnu skaits samazinājās par 28 475 kucēniem galvenokārt nekvalitatīvas vakcīnas izraisītās kucēnu mirstības dēļ. To iespaidoja arī laika apstākļi. 2003.gadā krita 9,2 % no visiem dzimušajiem kucēniem, 2002.gadā - 5,0%. Vidēji viena ūdele 2003.gadā ir devusi 3,76 kucēnus.

As concerns the fur-farming sector, mainly minks, foxes, arctic foxes, as well as chinchillas were bred in 20 farms in 2003. There were 1001 people on average employed therein.

In Latvia activities of the industrial production of fur-bearing animals are coordinated by the Association of Latvian Fur-breeders. According to the data of the Association, the number of the bred arctic foxes and fox cubs increases every year but, in comparison with the previous year, the number of mink cubs bred in 2003 has decreased by 28 475 cubs, mainly due to the mortality of cubs caused by a poor quality vaccination. It was also affected by weather conditions. In 2003, 9.2 % of the total number of the born cubs died, in 2002 – 5.0%. In 2003, a mink has produced 3.76 cubs on average.

6.36. tabula
Table 6.36.

Kažokzvēru māšu un izaudzēto kucēnu skaits 2000. – 2003.gadā (gab.)
Number of Fur-bearing Animals – Mothers and Reared Cubs 2002 – 2003 (head)

Gads (Year)	2001.		2002.		2003.	
	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of reared cubs	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of reared cubs	Māšu skaits Number of mothers	Izaudzēto kucēnu skaits Number of reared cubs
Ūdeles (Minks)	99 410	403 876	100 543	406 552	102 779	378 077
Polārlapsas (Arctic foxes)	1 808	7 607	2 222	9 560	2 218	11 277
Lapsas (Foxes)	2 039	7 564	2 236	6 459	2 506	8 708

Avots: ZM, Zvērkopības asociācija
Source: MoA, Fur-farming association

Salīdzinoši jauna nozare ir šinšillu audzēšana. Tās audzēja septiņas saimniecības. Ņemot vērā šīs nozares

Breeding chinchillas is a comparatively new sector. They were bred by seven farms. Taking into account the

augošo popularitāti, saimniecību skaits ir dubultojies. Šinšillu ādiņas pašreiz maz tiek realizētas, jo saimniecībās tiek palielināti vaislas dzīvnieku ganāmpulki un tiek meklēti risinājumi ādiņu apstrādes tehnoloģijas uzlabošanā.

SAPARD apakšprogrammas "Lauku ekonomikas dažādošana, veicinot alternatīvus ienākuma avotus" ietvaros būtisku finansiālu atbalstu saņēma piecas kažokzvēru saimniecības. Līdzekļi tika izmantoti fermu un barības virtuvju modernizācijai, kā arī modernu kažokādu pirmapstrādes iekārtu iegādei. Lai atbilstu Helsinku un Kopenhāgenas starptautisko kažokādu izsoļu prasībām, 2003.gadā piecās saimniecībās tika pilnveidota kažokādu pirmapstrāde.

Pārsvārā kažokzvēru ādiņas tika eksportētas. Ar katru gadu pieaug kažokādu realizācijas apjomi caur starptautiskajām kažokādu izsolēm Dānijā un Somijā. 2003.gadā izsolēs tika realizēti aptuveni 40% visu izaudzēto kažokādu.

2003.gadā no Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Dānijas saimniecības iepirka vaislas materiālu kopumā par Ls 70,0 tūkst., kas 50% apmērā tika finansēts no valsts subsīdijām (no nolikuma "Lopkopības attīstība", IX 4.sadaļas "Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs"). Augstvērtīgu vaislas tīršķirnes dzīvnieku ieviešana palīdz saimniecībām uzlabot ganāmpulku atražošanas spējas, palielināt izaudzēto kucēnu skaitu, dzīvnieku izmērus un uzlabot dzīvnieku krāsas un apmatojuma kvalitāti.

rising popularity of this sector, the number of farms has doubled. There is a small number of chinchilla skins marketed at the moment, because the herds of breeding animals are being increased in farms and new solutions are sought to improve the technologies for processing chinchilla skins.

Within the frameworks of the *Sapard* sub-programme "Diversification of Rural Economy by Facilitating Alternative Sources of Income" five fur farms received significant financial aid. The resources were utilised for the modernisation of farms and feed kitchens, as well as for obtaining modern equipment for first processing of furskins. First processing of furskins was improved in five farms in 2003 in order to meet the requirements of Helsinki and Copenhagen international furskin auctions.

The skins of fur animals were mainly exported. Fur marketing capacities through international auctions in Denmark and Finland increase every year. About 40% of the total amount of furskins were marketed in auctions in 2003.

Breeding material for the sum total of 70.0 thousand lats was purchased in 2003 from Lithuania, Estonia, Finland and Denmark in 2003, 50 % of which was financed from the State subsidies (pursuant with Section IX, 4. "Obtaining Breeding Material Abroad" of the by-law "Development of Stock Farming"). The import of high-value breeding pure-bred animals helps farms to improve the reproduction capacities of herds, increase the number of the cubs bred, the size of animals and to improve the quality of the colour and coat hair of animals.

Savvaļas dzīvnieku audzēšana *Breeding of Wild Animals*

Savvaļas dzīvnieku saimniecības pārsvārā tiek orientētas uz komercmedību organizēšanu, tūrismu, kā arī dzīvnieku selekciju.

2003.gada beigās Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācijā bija 37 biedri ar 6000 ha lielu teritoriju īpašumā, no kuras ir iezogota 3000 ha liela zemes platība. Kopumā 16 savvaļas dzīvnieku dārzos atrodas ap 3000 dzīvnieku, t.s., staltbrieži, dambrieži, meža cūkas, mufloni, stīrnas, kalnu kazas, vītenragu kazas u.c.

2003.gada rudenī asociācijas ietvaros tika iesākta piecu SAPARD projektu realizācija. Viens projekts tika realizēts Balvu rajonā, pa diviem Jelgavas un Tukuma rajonā.

Briežkopības nozares tālākās attīstības projekta „Ciltsdarba attīstība” realizācijai 2003.gadā tika saņemti valsts subsīdiju līdzekļi jaunu pamatlīdzekļu iegādei - Ls 10,0 tūkst.

2003.gadā asociācija ieveda 148 dzīvniekus, t.sk. 28 no Polijas un 120 no Anglijas. Dzīvnieku iegāde 50% apmērā tika finansēta no subsīdijām (no nolikuma. „Lopkopības attīstība” IX sadaļas „Vaislas materiāla iegāde ārvalstīs”).

Wild animal farms mainly focus on the organisation of commercial hunt, tourism, as well as on the selection of animals.

At the end of 2003, there were 37 members in the Association of Wild Animal Breeders who possessed territory of 6000 ha from which 3000 ha of land area was enclosed. In total there are about 3000 animals on 16 grounds for wild animals, among which there are deer, fallow-deer, wild boars, moufflons, roebucks, chamois, etc.

In autumn 2003, the implementation of five *Sapard* projects was initiated in the frameworks of the association. One of the projects was implemented in Balvi region, and two in the regions of Jelgava and Tukums.

In 2003, the funds of the State subsidies in the amount of 10.0 lats were received for the implementation of the project for further development of deer breeding "Development of Breeding Activities".

In 2003, the association imported 148 animals, among which there were 28 from Poland and 120 from England. Obtaining of animals was financed in the amount of 50% from the State subsidies (pursuant with Section IX "Obtaining Breeding Material Abroad" of the by-law "Development of Stock Farming").

Strausu, paipalu un fazānu audzēšana *Breeding of Ostriches, Quails and Pheasants*

Latvijā 2003.gada sākumā strauskopība balstījās uz lauku tūrisma pamatiem un retais bija dzirdējais, ka

At the beginning of 2003, the breeding of ostriches was based on the rural tourism in Latvia, and only few were

strauskopības pamatprodukts ir gaļa un ādas, kā tas notiek citur Eiropā un pasaulē.

2003.gada jūnijā darbu uzsāka savvaļas dzīvnieku sabiedriskā organizācija "Latgales strausi", kas ir Austumeiropas strausaudzētāju kluba biedrs. Nepilna gada laikā organizācija ir nodibinājusi sakarus ar pasaules vadošajiem zinātniekiem, praktiķiem strausu audzēšanā, radījusi pamatu strauskopībai kā lauksaimnieciskās ražošanas nozarei un pavērusi iespējas Latvijas audzētājiem iekļauties kopējā Eiropas tirgū. Uzsākta sadarbība ar Zemkopības ministriju pie šīs nozares likumdošanas veidošanas, kā arī par strauskopības iekļaušanu to lauksaimnieciskās ražošanas nozaru skaitā, kas varēs pretendēt uz ES strukturālajiem fondiem.

2003.gada rudenī uzsākts intensīvs darbs, lai sakārtotu strausu kaušanas jautājumu un šo putnu gaļu varētu legāli realizēt tirdzniecības un restorānu tīklā.

Gaļas putnus audzē Cēsu un Krāslavas rajonā. Jēkabpils rajona Atašienes pagastā tika ievesti vaislas strausi un likti pamati Latvijā pirmajai vaislas strausu fermai "Ozoliņi". Tūrisma apskates objekti atrodas Rīgas rajona Mores pagastā, Liepājas, Krāslavas un Daugavpils rajonā.

Aptaujājot paipalu un fazānu audzētājus, noskaidrots, ka Liepājas rajonā 3 saimniecības audzē paipalas gaļas ieguvei. Lielākā dējējpaipalu ferma atrodas Cēsu rajonā. Medību fazānu audzētavas atrodas Saldus, Kuldīgas rajonā, Kandavā un Ugālē. Latgales un Vidzemes pusē šos putnus vairāk tur kā tūrisma apskates objektus.

aware that the basic product of the breeding of ostriches is meat and skins, as it is common everywhere else in the world and Europe.

In June 2003, the public organisation "Latgales strausi" [Latgale ostriches] which is a member of the Eastern European club of breeders of ostriches commenced its activities. Within a period of about a year the organisation has established contacts with the world's leading scientists, practitioners in the breeding of ostriches, created the basis of the agricultural production sector for the breeding of ostriches and provided opportunities for the Latvian breeders to enter the common European market. Cooperation with the Ministry of Agriculture has been commenced in order to create legislation regulating this sector, as well as to include the breeding of ostriches among the number of those agricultural production sectors which will be eligible for the EU structural funds.

In autumn 2003, intense work has been commenced in order to solve the issue concerning slaughtering of ostriches and to make it possible to market the meat of these birds legally in the marketing and restaurant network.

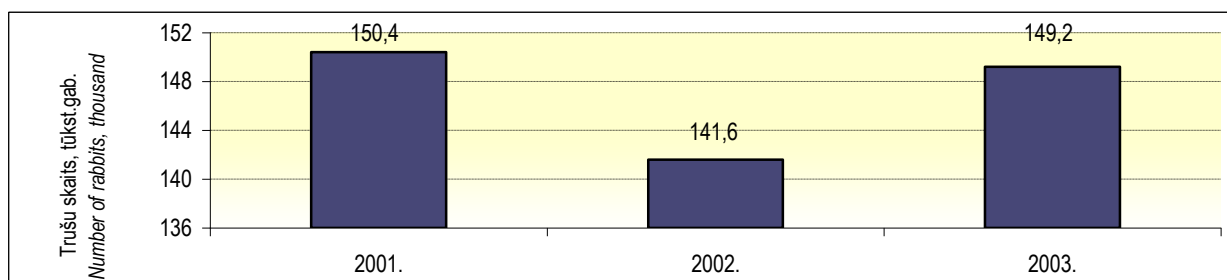
The birds for meat are bred in the Cesis and Kraslava regions. In Atašiene parish of Jekabpils region breeding ostriches were brought in and the basis for the first farm of breeding ostriches "Ozoliņi" was laid in Latvia. Tourism objects are located in More parish of Riga region, Liepaja region, Kraslava and Daugavpils regions.

According to the questioning of the breeders of quails and pheasants, it has been determined that 3 farms in Liepaja region keep quails for the acquisition of meat. The largest farm of laying quails is situated in Cesis region. Farms keeping pheasants for hunting purposes are situated in Saldus and Kuldiga regions and in Kandava and Ugale. In Latgale and Vidzeme these birds are mainly kept as tourism objects.

Truškopība Rabbit Breeding

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2003.gada beigās visu veidu saimniecībās bija 149,2 tūkst. trušu. Salīdzinājumā ar 2002.gada beigām to skaits bija pieaudzis par 5,4%. Kā iemeslu var minēt lielo pieprasījumu pēc trušu gaļas un iespēju īsā laika periodā saražot realizējamo produkciju.

According to the data of the Central Statistical Bureau, there were 149.2 thousand rabbits in all types of farms in 2003. In comparison with the situation at the end of 2002, the number thereof had increased by 5.4%. The reason for it is the considerable demand for the rabbit meat and the possibility to produce within a short period of time the products to be marketed.

Avots: CSP
Source: CSB

6.15. attēls. Trušu skaits 2001.-2003.gada beigās.

Figure 6.15. Number of rabbits at the end of the period of 2001-2003.

Latvijā truškopības nozarē darbojas divas organizācijas: Šķirnes dzīvnieku audzētāju savienība, Latvijas Sīkdzīvnieku audzētāju asociācija "Trusis un citi".

Latvijas šķirnes dzīvnieku audzētāju savienības truškopības nozares saimniecības galvenokārt nodarbojas ar tīršķirnes vaislas trušu audzēšanu, bet tas nebūtu iespējams, ja paralēli trušus neaudzētu gaļai un kažokādām. Šie mērķi savā starpā ir cieši saistīti.

2003.gadā sakārtota trušu identifikācija un cilts demontācija, iesākta trušu bioloģiskā audzēšana, kas arvien paplašinās. Salīdzinājumā ar citiem gadiem panākts vakcinēto trušu straujš pieaugums, par ko liecina izlietotās vakcīnas daudzums.

Latvijā ne visi trušu audzētāji ir apvienoti organizācijās. Īstais trušu daudzums Latvijā ir ļoti grūti apzināms, jo parādās aizvien jauni trušu audzētāji, kas trušus audzē savām vajadzībām un nav reģistrējuši savus ganāmpulkus. Ļoti daudzi audzētāji trušus realizē bez reģistrācijas. Par to, ka Latvijā audzēto trušu daudzums ievērojami pieaug, liecina arvien lielāka iespēja iegādāties trušu gaļu veikalos un tirgos.

There are two organisations in Latvia that function in the rabbit-breeding sector: the Association of the Breeders of Breeding Animals, the Association of the Latvian Breeders of Small Animals "Trusis un citi" [Rabbit and others].

The rabbit breeding sector farms of the Association of the Latvian Breeders of Breeding Animals mainly deal with breeding pure-bred breeding rabbits, but it would not be possible, unless the rabbits were also produced for the purposes of meat and furskins. These purposes are closely interrelated.

In 2003, the identification of rabbits and resolution of species was organised, the biological breeding of rabbits was commenced which is constantly continued. In comparison with the previous years, radical increase of the vaccinated rabbits has been attained which is suggested by the amount of the vaccine utilised.

Not all breeders of rabbits in Latvia have joined organisations. It is very difficult to establish the actual number of rabbits in Latvia, since new breeders of rabbits constantly appear who keep rabbits for their own needs and have not registered their herds. Quite many breeders market rabbits without having registered them. The constantly increasing possibility to obtain rabbit meat in stores and markets suggests that the number of rabbits bred in Latvia is constantly increasing.

Vēžu un zivju audzēšana Breeding of Crayfish and Fish

2003.gada laikā Latvijas vēžu un zivju audzētāju asociācija izaugusi līdz 125 biedriem. Licencētu saimniecību skaits sasniedza 26 (pieaugums - 6 saimniecības).

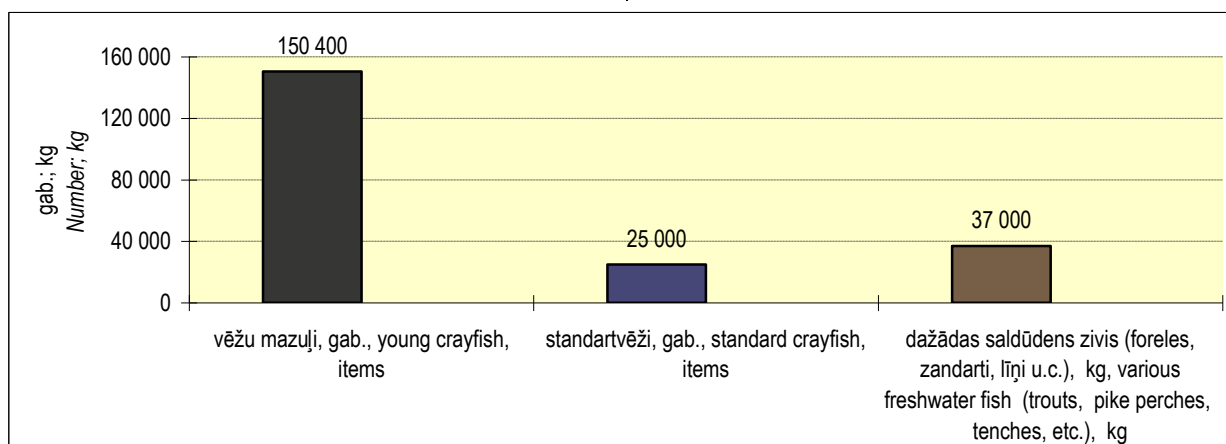
Asociācijas darbība 2003.gadā tika virzīta uz tālāku vēžu un augstvērtīgu saldūdens zivju audzēšanu akvakultūrā un dabīgajās ūdenstilpēs, veicinot lauku attīstību, ekonomikas dažādošanu un bezdarba līmeņa mazināšanu. Galvenie virzieni:

1. darbības paplašināšana,
2. jaunu resursu izveide,
3. starptautiskā sadarbība,
4. izglītošana.

During the period of 2003 the Association of the Latvian Breeders of Crayfish and Fish has grown up to 125 members. The number of licensed farms reached 26 (increase – 6 farms).

The activities of the Association in 2003 were focused on further breeding of crayfish and high-value freshwater fish in the aquaculture and natural water bodies, facilitating rural development, economic diversity and the reduction of unemployment level. The principal directions:

1. expansion of activities,
2. establishment of new resources,
3. international cooperation, and
4. education.

Avots: Latvijas vēžu un zivju audzētāju asociācija

Source: Association of the Latvian Breeders of Crayfish and Fish

6.16. attēls. 2003.gadā vēžaudzēšanā ražotā produkcija

Figure 6.16. Products produced in the crayfish breeding in 2003

Tiek turpināta vēžu populāciju statusa izpēte Kurzemes un Zemgales ezeros. Kopumā uz 2004.gada 1.janvāri izvērtēts vēžu populāciju stāvoklis 141 ezerā:

- ✓ vēžu resursi kā izmantojami vērtējami 47 ezeros,
- ✓ detalizēta populāciju struktūra analizēta 23 ezeros (14 ezeros vēžu resursi vērtējami kā izmantojami, kas rada pamatu licencētas vēžošanas attīstības organizēšanai, 5 ezeros resursi attīstāmi).

Lai nodrošinātu vēžu resursu attīstību, apsaimniekošanu un ilglaicīgu izmantošanu, izveidota datorizēta datu bāze par vēžu resursu izplatību, populāciju stāvokli, veiktajām darbībām un izmaiņām populāciju struktūrā. Uzsākta vēžu ezeru monitoringa sistēmas izveide. Vēžu resursi atjaunoti divos ezeros, ielaižot vēžu mazuļus.

The research of the status of the crayfish population in the lakes of Kurzeme and Zemgale is continued. In total, there has been the situation of the crayfish population evaluated in 141 lakes until 1 2004:

- ✓ 47 lakes the crayfish resources are evaluated as suitable for the utilisation,
- ✓ detailed structures of the population have been analysed in 23 lakes (in 14 lakes the crayfish resources have been evaluated as suitable for the utilisation, which provides basis for the organisation of the development of licensed crayfishing, in 5 lakes the resources are to be developed).

In order to ensure development, managing and sustainable utilisation of crayfish resources, a computerised data base has been established regarding the propagation of the crayfish resources, status of the population, activities performed and the changes in the population structure. The establishment of the monitoring system of crayfish lakes has been commenced. The crayfish resources have been renewed in two lakes by adding young crayfish therein.

Sēņu nozares attīstība Latvijā

Development of Mushroom Sector in Latvia

Latvijā nav organizācijas, kas apvienotu visus sēņu audzētājus, tāpēc ir grūti apzināt kopējo sēņu audzētāju skaitu un izaudzētās produkcijas daudzumu. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2003.gadā realizētas 2509,2 t sēņu.

There is no organisation in Latvia that would unite all mushroom growers therefore it is difficult to establish the total number of mushroom growers and the amount of the products produced. According to the data of the Central Statistical Bureau, there were 2509.2 tons of mushroom marketed in 2003.

6.37.tabula
Table 6.37.

Sēņu produkcijas realizācija 2003.gadā

Marketing of Mushroom Products in 2003

Produkta veids <i>Type of product</i>	Realizētais daudzums, t <i>Amount marketed, t</i>	No tā realizēts pārstrādes uzņēmumiem, t <i>From which marketed to processing enterprises, t</i>	Kopējie realizācijas ieņēmumi, Ls (bez PVN) <i>Total proceeds from the marketing, lats (exclusive of VAT)</i>	Vidējā realizācijas cena par 1 cnt, Ls <i>Average sales price per 1 quintal, lats</i>
Šampinjoni <i>Cultivated mushrooms</i>	2503,1	84,0	175444	70,49
Austersēnes <i>Oyster mushrooms</i>	2,3	-	208	90,48
Šitakē <i>Shiitake mushrooms</i>	3,8	0,7	1612	423,10
Sēnes –pavisam <i>Total</i>	2509,2	84,7	178264	71,04

Avots: CSP
Source: CSB

Realizētie sēņu daudzumi parāda, ka Latvijā visvairāk tiek audzēti šampinjoni. Krietni mazākā daudzumā tiek izaudzētas šitakē un austersēnes. Ir izveidota un darbojas Šitakē sēņu audzētāju asociācija (LŠSA) ar 146 tās biedriem. Savu garšas un dziedniecisko īpašību dēļ gan šitakē, gan austersēnes ir pieprasītas pasaules tirgū, un šīs produkcijas audzētājiem ir attīstības perspektīvas.

Prognozējams sēņu patēriņa pieaugums, kā arī pieprasījums pēc ekoloģiski tīras, kvalitatīvas sēņu

The marketed amounts of mushroom suggest that mainly cultivated mushrooms are cultivated in Latvia. The number of shiitake and oyster mushrooms cultivated is considerably lower. The Association of the Growers of Shiitake Mushrooms (AGSM) has been established and 146 members function therein. Due to their sapid and healing properties, both shiitake and oyster mushrooms are required on the world's market, and the growers of this product have development potential.

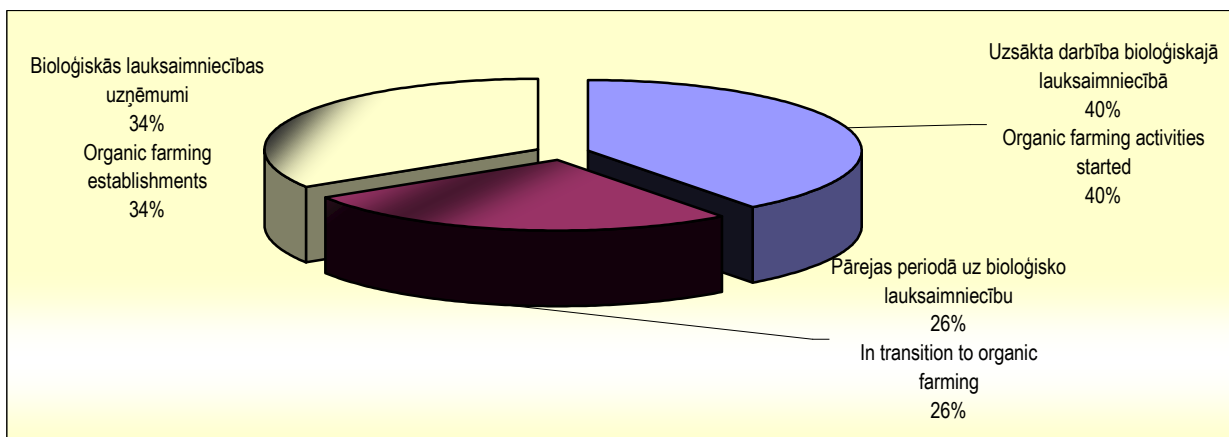
produkcijas.

The increase in the mushroom consumption, as well as demand for ecologically pure, qualitative mushroom products are predicted.

6.15. Bioloģiskā lauksaimniecība Organic Farming

2003.gada beigās Latvijā bija 550 sertificētas saimniecības, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību, no tām 186 - bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi. 145 saimniecības bija saņēmušas pārejas periodu uz bioloģisko saimniekošanu un 219 saimniecības uzsākušas pārejas periodu.

At the end of 2003, there were 550 certified farms in Latvia engaged in organic farming, including 186 organic farming establishments. 145 farms had been granted the transition period to fully organic farming and 219 had already entered upon the transition.

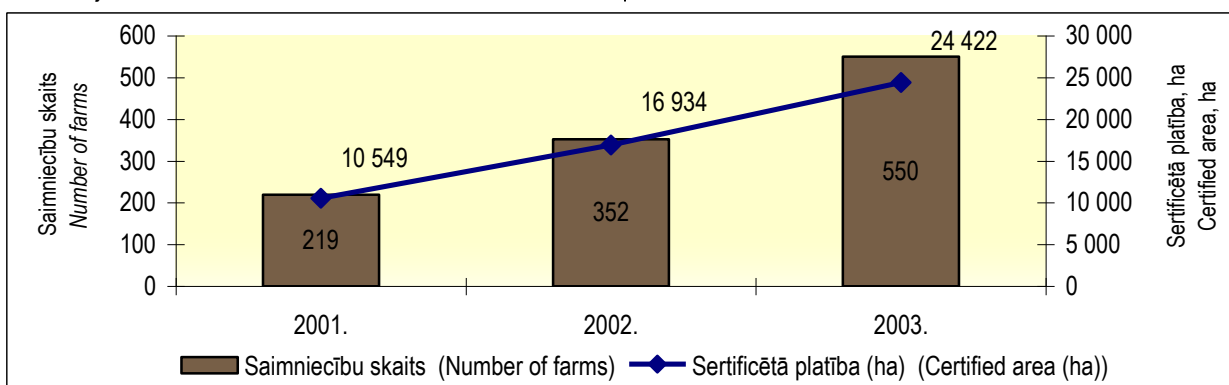
Avots: Valsts augu aizsardzības dienests
Source: State Plant Protection Service

6.17. attēls. Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu struktūra 2003.gadā

Figure. 6.17. Structure of organic Farming Establishments in 2003

2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, sertificētās bioloģiskās lauksaimniecības platības palielinājās gandrīz pusotras reizes un sasniedza 1% no visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

In comparison with 2002, in the year 2003, the total certified organic farming area increased by 50% and reached 1% of total agricultural land.

Avots: Valsts augu aizsardzības dienests
Source: State Plant Protection Service

6.18. attēls. Sertificēto saimniecību skaits un platības Latvijā

Figure. 6.18. Number of certified farms in Latvia and area thereof

2003.gadā atbalstu no valsts subsīdiju programmas saņēma 292 zemnieki kopsummā Ls 479,8 tūkst., kas veicināja bioloģiskās lauksaimniecības platību pieaugumu.

In 2003, 292 farmers received support via state subsidy programme which amounted to 479.8 thousand LVL, expediting the growth of areas under organic farming.

Bioloģiskās lauksaimniecības saimniecību lielums ir ļoti dažāds. To platības svārstās no 1,5 ha mazākajās saimniecībās līdz 595 ha lielākajās. 48% no sertificēto

The sizes of organic farms are variable; in the range between 1.5 ha in smallest farms and 595 ha in the largest farms. 48% of certified farms are in the range between 20 and 100 ha, while 44% of farms have less land

saimniecību skaita ir saimniecības ar platību no 20 līdz 100 ha, 44% saimniecības ir mazākas par 20 ha. | than 20 ha.

7. Pārtikas drošības un kvalitātes nodrošināšanas politika un to realizējošās institūcijas

Food Safety and Quality Assurance Policy and Implementing Institutions thereof

7.1. Valsts pārtikas aprites un veterinārās uzraudzības nodrošināšana *Assurance of Food Circulation and Veterinary Surveillance*

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD), kurš 2002.gadā pārņēma visas pārtikas aprites ķēdes uzraudzību un kontroli, 2003. gadā turpināja attīstīt un pilnveidot pārtikas nekaitīguma, kvalitātes un higiēnas apstākļu kontroli pārtikas aprītē atbilstoši modernajai koncepcijai "no fermas līdz galdam", organizējot un veicot uzraudzību un kontroli divos galvenajos, savstarpēji saistītos pamatvirzienos (uzraudzības jomās) – pārtikas aprītē (valsts pārtikas aprites uzraudzība) un dzīvnieku veselībā un labturībā (valsts veterinārā uzraudzība). Lai nodrošinātu valsts uzraudzības un kontroles augstu, ES prasībām atbilstošu efektivitāti, Pārtikas un veterinārajā dienestā izveidota moderna, funkcijām un uzdevumiem atbilstoša struktūra un nodarbināti vairāk kā 1030 profesionāli sagatavoti darbinieki – daudzu nozaru speciālisti.

PVD valsts uzraudzības un kontroles darbības abās galvenajās uzraudzības jomās (pārtikas aprītē un veterinārajā uzraudzībā) tiek nodrošinātas ar valsts budžeta programmas 20.00.00 "Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprite" finansējumu.

Nozīmīgākie Pārtikas un veterinārā dienesta darbības rezultāti 2003.gadā bija pārtikas aprites valsts uzraudzības pilnveidošana atbilstoši Eiropas Savienības prasībām un pamatnostādņēm, izstrādājot pārtikas uzņēmumu valsts uzraudzības programmas, veicot uzraudzības objektu pārtikas uzņēmumu reģistrāciju, kā arī uzņēmumu atbilstību ES prasībām: uzraudzību un kontroli;

Dienesta administrēšanas un pārvaldes uzlabošanai tika izveidota speciāla struktūra – Pētniecības departaments (Pētniecības centrs). Pārstrukturējot Pārtikas uzraudzības departamentu un Veterinārās uzraudzības departamentu, tika panākta finanšu, materiāli tehnisko un personāla resursu efektīvāka izmantošana, dienesta administrēšanas un pārvaldes pilnveidošana. Turpināta dienesta materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana un modernizēšana, t.sk. veikta vairāku teritoriālo struktūrvienību ēku celtniecība, būtiski papildinātas datortehnikas un komunikāciju iekārtas, apgūtas modernas laboratoriski diagnostisko izmeklējumu metodes u.c.;

Ir izstrādāta un ieviesta dzīvnieku veselības un labturības valsts uzraudzības sistēma, kurā ietilpa dzīvnieku infekcijas slimību profilakses un apkarošanas programmas un rīcības plāni, kas sekmēja Latvijas valsts teritorijas aizsargāšanu un tās labvēlības statusa nodrošināšanu, kā arī pozitīvu valsts veterinārās uzraudzības novērtējumu ES un starptautiskajās veterinārajās organizācijās – O.I.E. (Starptautiskajā Epizootiju birojā).

In 2002, Food and Veterinary Service (FVS) took over the whole surveillance and control over the food chain. In 2003, it continued to develop and transform the control of food safety and hygiene conditions in the food circulation process in conformity with the modern concept „from farm to the table”, organizing and performing surveillance along two, main interrelated directions (surveillance areas): food circulation (state food circulation surveillance) and animal health and welfare (state veterinary surveillance). In order to ensure adequate surveillance effectivity, conforming to the EU requirements, Food and Veterinary Service was set up as a modern structure, compliant to functions and obligations assigned to it. It employs 1030 professionally trained staff members – experts in different fields.

The control and surveillance activities of FVO in the two main surveillance areas (food circulation and veterinary surveillance) are ensured on the basis of financing from the government budgetary programme 20.00.00 "Circulation of Safe and High Quality Food".

The most important performance results of FVS in 2003, were the perfection of state surveillance pursuant to EU requirements and guidelines, elaborating state surveillance programmes of food establishments, performing registration of surveillance units – food establishments, as well as surveillance and control over the conformity of establishments to the EU requirements;

In order to improve the administration and management, a special structure – Research Department (Research Centre) - was established. Restructuring of Food Surveillance Department and Veterinary Surveillance Department led to more effective use of financial, logistical and personnel resources and improvement of administration and management of the Service. A further modernization and perfection of the logistical basis has been continued, incl. construction of several buildings for territorial structural units, essential supplementation of computer and communication equipments, mastering of modern laboratory testing methods, etc.

Public surveillance system of animal health and welfare has been set up and put in place, embracing animal infectious diseases' prevention and eradication programmes and action plans, promoting the protection of the territory of the country and securing a favourable status in respect of animal infectious diseases and favourable estimation of the public veterinary surveillance by the EU and international veterinary organizations as OIE (Office international des epizooties)

7.2. Valsts pārtikas aprites uzraudzība State Food Chain Surveillance

Visas pārtikas aprites visos tās posmos uzraudzībai un kontrolei tika pakļauti vairāk kā 17 820 uzraudzības objekti – pārtikas uzņēmumi. Valsts uzraudzību un kontroli pārtikas aprītē 2003.gadā raksturo šādi rezultatīvie rādītāji.

More than 17 820 surveillance units (food establishments) have been subject to surveillance and control covering all links of the food chain. Public surveillance and control over the food chain in 2003, is characterized by the following performance data.

7.1. tabula
Table 7.1.

Uzraudzības objektu skaita dinamika (2001. – 2003. gads) .
Alterations in Numbers of Surveillance Units (2001 – 2003) .

Nr. p.k. No.	Pārtikas uzņēmumu veidi <i>Types of food establishments</i>	Uzņēmumu skaits: <i>Number of establishments:</i>		
		31.12.2001.	31.12.2002.	31.12.2003.
1.	Pārtikas izplatīšanas uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Food distribution establishments, total, incl.</i>	11107	12604	15143
				+36,3%
				+20,1%
1.1.	Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi (t.sk. noliktavas, muitas noliktavas, vairumtirdzniecības uzņēmumi) <i>Food trading establishments (incl. warehouses, customs warehouses, wholesalers)</i>	6714 ³⁾	7735	9317
				+38,8%
				+20,4%
1.2.	Sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi <i>Catering Establishments</i>	4393 ²⁾	4869	5826
				+32,6%
				+19,6%
2.	Pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi kopā, t.sk. <i>Food manufacturing and processing stage establishments, total, incl.</i>	1433	2188	2686
				+87,4%
				+22,8%
2.1.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pārstrādes un pārstrādes posma uzņēmumi <i>Food manufacturing and processing stage establishments producing products of animal origin</i>	941 ¹⁾	851	696
				-26,0%
				-18,2%
2.2.	Augu izcelsmes, dzērienu, bioloģiskās lauksaimniecības un biškopības produktu uzņēmumi <i>Establishments producing plant origin products, beverages, organic agriculture and apiculture products</i>	492 ²⁾	1353	1990
				+304,5%
				+46,9%
3.	Pārtikas aprites uzņēmumi kopā: <i>Food chain establishments, total:</i>	12540	14792	17829
				+42,2%
				+20,5%

Avots: ¹⁾ Valsts veterinārā dienesta dati (*Data of Food and Veterinary Service*)

Sources: ²⁾ Valsts sanitārās inspekcijas dati (*Data of State Sanitary Inspection*)

³⁾ Valsts veterinārā dienesta dati + Valsts sanitārās inspekcijas dati (*Data of State Veterinary Service + Data of State Sanitary Inspection*)

Valsts uzraudzības un kontroles optimizācijai 2003.gadā tika veikta pārtikas uzņēmumu reģistrācija un izveidots pārtikas uzņēmumu reģistrs, kas bija svarīgs priekšnoteikums valsts uzraudzības un kontroles apjoma apzināšanā, uzraudzības darbību prognozēšanā un plānošanā.

Atzīšanas procesa rezultātus raksturo šādirādītāji.

To optimise the public surveillance and control, registration of food establishments was carried out in 2003 resulting in register of establishments - an important pre-requisite for assessment of dimensions for the public surveillance and control, forecasting and planning of surveillance activities.

The approval process results are characterized by the following indicators.

7.2. tabula
Table 7.2.

Pārtikas uzņēmumu skaits (darbojošies līdz 01.06.2003.gadam)
Number of Food Establishments (operational by 01.06.2003.)

Nozare <i>Sub-sector</i>	Atzīti <i>Approved</i>	Neatzīti <i>Unapproved</i>
Piena pārstrāde (<i>Dairy processing</i>)	5	3
Zvejas produktu pārstrāde (<i>Processing of fishery products</i>)	24	1
Gaļas ieguve un pārstrāde (<i>Obtaining and processing of meat</i>)	61	21
Muitas noliktavas (<i>Customs warehouses</i>)	26	8
Uzglabāšana (dzīvnieku izcelsmes pārtikas produkti) <i>Storage (food products of animal origin)</i>	5	-
Uzglabāšana (jaukta sortimenta pārtikas produkti) <i>Storage (mixed assortment food products)</i>	2	-
Kopā (Total)	123	33

Avots:PVD
Source: FVS

Atzīto uzņēmumu skaitā ar tiesībām eksportēt savu produkciju uz ES valstīm ir 23 uzņēmumi. Atzīšanas procesu pirms Ministru kabineta noteikumu Nr. 127 "Pārtikas uzņēmumu darbības atzīšanas un reģistrācijas kārtība" spēkā stāšanās veikuši 11 uzņēmumi.

Among the approved establishments, 23 establishments have been approved for export to the EU countries. 11 establishments have undergone the approval process prior to coming into force of Cabinet Regulations No. 127 "Procedure of Approval and Registration of Food establishments.

7.3. tabula
Table 7.3.

Pārtikas uzņēmumu skaits (uzsākuši darbību pēc 01.06.2003.)
Number of Food Establishments (started operation after 01.06.2003.)

Nozare <i>Sub-sector</i>	Piešķirts pagaidu atzīšanas numurs <i>Provisional approval number granted</i>	Atzīti <i>Approved</i>
Zvejas produktu pārstrāde <i>Processing of fishery products</i>	2	-
Gaļas ieguve un pārstrāde <i>Obtaining and processing of meat</i>	3	4
Dzēramā ūdens ražošana <i>Production of potable water</i>	1	1
Uzglabāšana (dzīvnieku izcelsmes pārtikas produkti) <i>Storage (food products of animal origin)</i>	1	2
Uzglabāšana (jaukta sortimenta pārtikas produkti) <i>Storage (mixed assortment food products)</i>	11	9
Muitas noliktavas <i>Customs warehouses</i>	1	2
Augu izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmumi <i>Processing establishments of plant origin products</i>	9	5
Kopā (Total)	28	23

Avots:PVD
Source: FVS

Uzņēmumu sagatavošana ES
Preparation of Establishments for Accession to EU

Atbilstoši ES līmenim atzīti 23 uzņēmumi, no tiem 14 zvejas produktu un 9 piena pārstrādes uzņēmumi.

23 establishments have been approved as conforming to EU requirements, including 14 fisheries processing and 9 dairy processing establishments.

Pārstrādes uzņēmumi, kuriem piešķirts pārejas periods (pa nozarēm)
Processing Establishments having been Granted the Transition Period (by sub-sectors)

Nozare (Sub-sector)	Skaits Number
Piena pārstrāde <i>Dairy processing</i>	10
Zvejas produktu pārstrāde <i>Processing of fisheries products</i>	27
Gaļas ieguve un pārstrāde <i>Obtaining and processing of meat</i>	23
Kopā <i>Total</i>	60

Avots:PVD
Source: FVS

Pārtikas un veterinārais dienests ir rekomendējis Eiropas Komisijai pārejas periodā papildus iekļaut vēl 72 uzņēmumus.

2003. gadā 23 pārtikas pārstrādes uzņēmumi ieguva tiesības eksportēt savu produkciju uz Eiropas Savienību un 175 uzņēmumi - uz citām valstīm. Šo uzņēmumu eksporta tiesību garants bija PVD realizētās valsts uzraudzības un kontroles atbilstība Eiropas Savienības prasībām.

PVD 2003. gadā veicis vairāk nekā 30,5 tūkst. plānveida un ārpuskārtas pārbaužu pārtikas jomā, noteicis operatīvus pasākumus atklāto neatbilstību un trūkumu novēršanai.

Uz Latvijas Republikas robežas 2003. gadā pārbaudītas 239 570 preču kravas, no kurām 352 konstatētas kā Latvijas Republikas prasībām neatbilstošas (308 kravas aizsūtītas atpakaļ uz eksportētājvalsti, bet 44 – iznīcinātas). Laboratoriskiem izmeklējumiem 2003. gadā nosūtīti 2 595 noņemtie paraugi, kuriem veikti 5 416 izmeklējumi.

VVMDC 2003.gadā veicis vairāk kā 947 410 laboratoriskos izmeklējumus pārtikas aprītē un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostiskā.

2003.gadā PVD izstrādāja un realizēja pārtikas laboratoriskās kontroles programmas (8 programmas, kopā izdarīti vairāk kā 38 tūkst. laboratorisko izmeklējumu).

Food and Veterinary Service has recommended to the EU to grant the transition period to another 72 establishments.

In 2003, 23 food establishments became eligible to export their product to the EU, 175 establishments – to other countries. The warranty for export eligibility of the said establishments was the conformity of public surveillance and control to the EU requirements implemented by FVS.

In 2003, FVS has performed more than 30.5 thous. planned and priority inspections in the food area, set down operative measures in order to rectify the established non-conformities and shortcomings.

239 570 consignments have been inspected on the border of Latvia in 2003, out of which 352 have been recognized as non-conforming to requirements of Republic of Latvia (308 consignments have been returned to exporting countries, 44 consignments - destroyed). 2 595 samples have been sent for the laboratory testing which were subjected to 2 595 laboratory tests.

In 2003, SVMDC has performed more than 947 410 laboratory tests regarding the food chain and animal infectious disease diagnostics.

In 2003, FVS elaborated and implemented food laboratory control programmes (8 programmes totally, comprising more than 38 thous. laboratory tests).

7.3. Valsts veterinārā uzraudzība *Public Veterinary Surveillance*

Visaptverošas un efektīvas valsts veterinārās uzraudzības nodrošināšana ir ļoti svarīgs un būtisks valsts budžeta programmas "Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte" komponents. Tiek uzskatīts, ka pasaules valstu tirdznieciskajās un ekonomiskajās, kā arī iedzīvotāju veselības nodrošināšanas interesēs dzīvnieku veselība ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem drošas un cilvēku veselībai nekaitīgas dzīvnieku izcelsmes pārtikas ieguvei.

Valsts veterināro uzraudzību 2003. gadā raksturo šādi rezultāti:

- uzraudzība dzīvnieku veselībā un labturībā, dzīvnieku barības un veterināro zāļu aprītē vairāk kā 95 tūkst. uzraudzības objektos, veicot 32 224 plānveida un

Securing of an all-embracing and effective veterinary surveillance is an important and essential component of the government budgetary programme „Circulation of safe and high quality food”. Animal health is considered to be one of the most important pre-requisites in obtaining of safe food of animal origin, securing trade, economical and health protection interests in countries round the world.

In 2003, the public veterinary surveillance is characterized by the following performance results:

- Surveillance carried out in respect of animal health and welfare, animal feed and veterinary medicinal products in more than 95 thous. surveillance units,

ārpuskārtas pārbaudes, t.sk. 23 358 dzīvnieku novietnēs;

- veiktas savlaicīgas un visaptverošas darbības dzīvnieku infekcijas slimību diagnostikā un to iespējamo uzliesmojumu profilaksē valsts teritorijā;

- izdarīti 902 944 valsts uzraudzības diagnostiskie izmeklējumi, tajā skaitā 566 371 seroloģiskie izmeklējumi, 11 819 virusoloģiskie izmeklējumi, 6 126 izmeklējumi par govju sūkļveida encefalopātiju (BSE), 4 izmeklējumi par Skrēpi slimību aitām un kazām, 309 329 dzīvniekiem veikta tuberkulozes alerģiskā diagnostika, izlietojot 312 074 tuberkulīna devas, kā arī veikti 6550 epizootiskā fona izmeklējumi sevišķi bīstamām (A un B grupas) infekcijas slimībām;

- trakumsērgas apkarošanā veikta savvaļas dzīvnieku (lapsu un jenotsuņu) profilaktiskā vakcinācija pret trakumsērgu, nodrošinot 300 000 vakcīnas ēsmu izlikšanu visā valsts teritorijā, kā arī 11 353 mājdzīvniekiem veikta piespiedu vakcinācija pret trakumsērgu;

Veikto pasākumu rezultātā 2003.gadā valstī ir saglabāta stabila epizootiskā situācija, nodrošināts Latvijas kā labvēlīgas teritorijas statuss saimnieciskajām un tirdzniecības aktivitātēm. Zināmas problēmas joprojām rada trakumsērga, bet, turpinot konsekventu pasākumu veikšanu šīs slimības ierobežošanā, ir vērojama situācijas uzlabošanās tendence.

performing 32 224 planned and priority inspections, incl. 23 358 inspections in animal holdings;

- Timely and all-embracing operations carried out in respect of animal infectious disease diagnostics and prevention of eventual out-breaks in the territory of Latvia;

- More than 902 944 state monitoring diagnostic tests carried out, including 566 371 serological tests, 11 819 virological tests, 6 126 tests for Bovine Spongiform Encephalopathy (BSE), 4 tests for Screepi on sheep and goats, tuberculosis allergic diagnostics for 309 329 animals, spending 312 074 tuberculine doses, as well as 6550 epizootic background tests carried out, concerning especially dangerous (A and B group) infectious diseases;

- Regarding the rabies control, preventive vaccination of wild animals (foxes and racoon dogs) has been carried out, distributing 300 000 oral vaccines in the form of baits over the whole territory of the country as well as compulsory vaccination has been applied to 11 353 domestic animals;

In 2003, as the result of the implemented measures, a stable epizootic situation has been preserved throughout the country, securing the status of Latvia as a favourable territory for economic and trade activities. Rabies continues to present certain problems, yet, continuing implementation of consistent measures to control this disease, there is a certain improvement tendency evident.

8. Ārējās tirdzniecības politika *External Trade Policy*

8.1. Starptautiskās tirdzniecības līgumi *International Trade Agreements*

Līdz ar Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai, ņemot vērā Pievienošanās akta noteikumus, saistošs ir kļuvis Eiropas Kopienas dibināšanas līgums.

No pievienošanās dienas Latvija ir pārtraukusi dalību tirdzniecības līgumos, kurus tā bija noslēgusi, tai skaitā denonsēti ir Brīvās tirdzniecības līgumi.

Saskaņā ar Kopienas dibināšanas līgumu, dalībvalstis veido kopēju tirdzniecības politiku, kuras pamatā ir vienādi principi gan attiecībā uz piemērojamām tarifu likmēm, gan tirdzniecības līgumu slēgšanu, gan eksporta politiku un citiem ar tirdzniecību saistītiem pasākumiem.

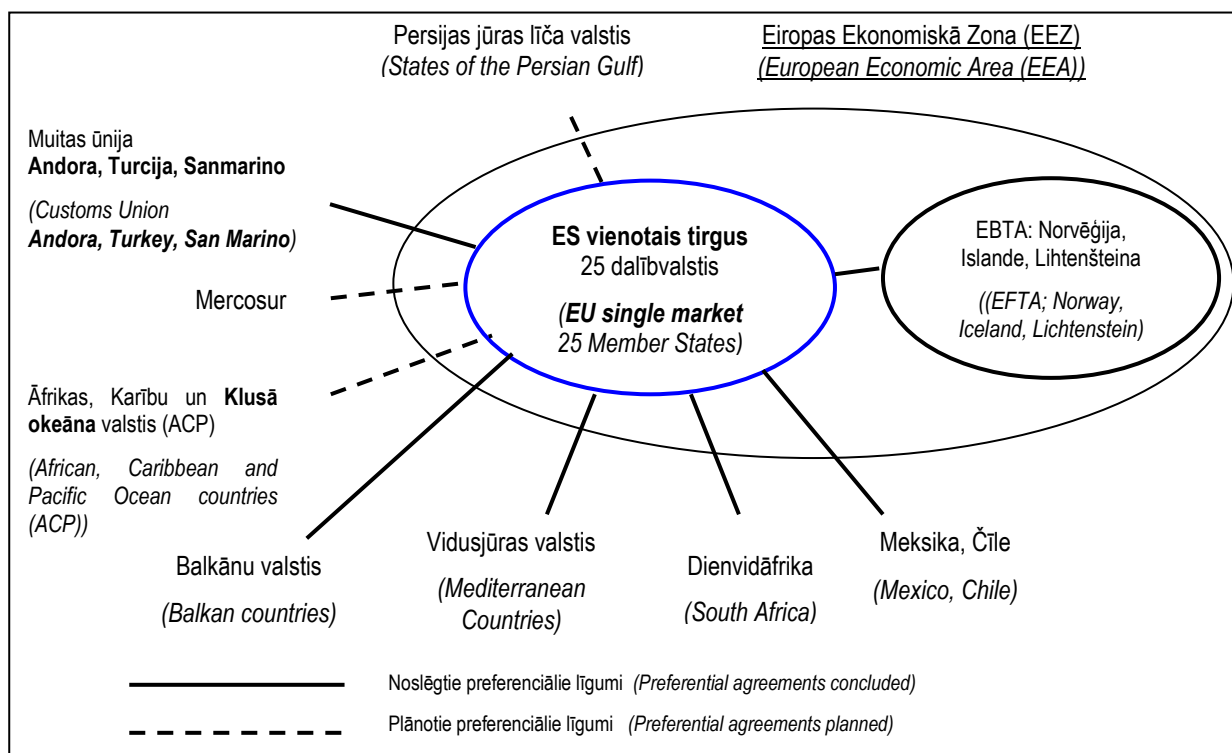
Tādēļ ar šī gada 1.maiju Latvija kā Eiropas Savienības dalībvalsts piemēro Kopienas noslēgtos tirdzniecības līgumus ar dažādu pasaules reģionu valstīm.

With accession of Latvia to the EU, pursuant to provisions of the Accession Agreement, the Treaty establishing the European Community is forthwith binding to Latvia.

Since the day of accession, Latvia has terminated its membership in the previously concluded trade agreements; Free trade agreements have been likewise denounced.

In accordance with the Treaty establishing the European Community, Member States form a common trade policy on the basis of equal principles in respect of tariff rates applicable and conclusion of the trade agreements, as well as export policy and other issues related to trade.

Consequently, as of May 1, 2004, Latvia as an EU Member State, applies trade agreements concluded between the Community and other countries of different regions of the world.

Avots: ZM
 Source: MoA

8.1. attēls. Eiropas Savienības noslēgtie un plānotie preferenciālie līgumi

Figure 8.1. Concluded and programmed trade agreements of the EU

Eiropas Ekonomiskās zonas līgums paredz, ka, lai kļūtu par tā līgumslēdzēju pusēm, ir jānoslēdz līgums par dalību tajā. Šajā sakarā 2003.gada 14.oktobrī Luksemburgā tika parakstīts Līgums par jauno ES dalībvalstu dalību Eiropas Ekonomiskajā zonā. Līguma sagatavošanas laikā tika risinātas sarunas arī par pielāgojumiem lauksaimniecības produktu tirdzniecībā, lai tiktu saglabāta tradicionālā tirdzniecības plūsma starp EBTA valstīm un jaunajām dalībvalstīm.

Eiropas Komisija risina sarunas arī ar Šveici, Bulgāriju, Rumāniju, Turciju lai ņemot vērā ES paplašināšanos, attiecīgajos līgumos tiktu ietverti lauksaimniecības produktu tirdzniecības nosacījumu pielāgojumi tradicionālās tirdzniecības plūsmas saglabāšanai.

Latvijas eksportētājiem kļūstot par ES dalībvalsti, paveras plašākas eksporta iespējas, uzlabojoties tirgus pieejai, ņemot vērā, ka ES noslēgusi preferenciālos tirdzniecības līgumus ar vairākām pasaules valstīm, uz kurām eksportējot līdz 1.maijam, Latvijas ražojumiem netika piemēroti tirdzniecības atvieglojumi. kā arī notiekošo lauksaimniecības produktu tirdzniecības sarunu rezultātā ar valstīm ar kurām jaunajām dalībvalstīm bija noslēgti brīvās tirdzniecības līgumi līdz kļūšanai par ES dalībvalsti, par tirdzniecības plūsmas saglabāšanu, ES noslēgtajos līgumos tiks ietverti tirdzniecības atvieglojumi, kas bija noteikti un izmantoti jauno dalībvalstu noslēgtajos līgumos.

Agreement on the European Economic Area foresees a conclusion of membership agreement in order to become a party to this Agreement. In this respect, in 14 October 2003, the Agreement on the membership of the new Member States of the EU in the European Economic Area was signed in Luxembourg. During the preparation of the said agreement, negotiations were held also on adjustments to trade in agricultural products in order to preserve the traditional flow of products between EFTA countries and the new Member States.

At the same time, in the light of enlargement, European Commission is negotiating with Switzerland, Bulgaria, Romania and Turkey to include adaptations of trade conditions with agricultural products in respective agreements for the preservation of the traditional trade flow.

With Latvia becoming a member state, larger avenues are opening up for its exporters, for the EU has concluded preferential trade agreements with several countries of the world, where formerly, before May 1. Latvian products did not benefit from any trade reliefs. Moreover, as the result of the on-going negotiations on trade with agricultural products with countries the new member states had concluded free trade agreements with, there will be the same trade reliefs included in the agreements concluded by the EU.

8.2. Tirdzniecības mehānismi Trade Mechanisms

Līdz ar Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai saistošs ir kļuvis arī ES normatīvo aktu kopums, kas regulē

As the result of the accession, the *acquis* regulating the trade with agricultural products with third

lauksaimniecības produktu tirdzniecību ar trešajām valstīm. Kā būtiska no Latvijas piemērotās tirdzniecības kārtības atšķirība līdz pievienošanās brīdim ES, ir ieviesta:

- importa un eksporta licencēšanas kārtība lielākam produktu skaitam un tās saistītais pasākums - nodrošinājumu piemērošana;
- eksporta kompensāciju piemērošanas kārtība noteiktiem pamata un pārstrādātajiem lauksaimniecības produktiem;
- muitas tarifu kvotu administrēšanas kārtība pēc metodēm – “kas pirmais nāk, tas pirmais saņem”- vienlaicīgās izvērtēšanas metode, tradicionālo importētāju metode.

Viens no būtiskākajiem ieguvumiem pēc pievienošanās ES ir iespēja saņemt eksporta kompensācijas par lauksaimniecības produktu eksportu uz trešajām valstīm, kuru mērķis ir kompensēt ES iekšējā tirgus un pasaules cenu starpību. Tādējādi lauksaimniecības produktu ražotājiem tiek sniegta iespēja kļūt produkta cenas ziņā konkurētspējīgiem trešo valstu tirgos.

Tirdzniecības mehānismu piemērošanas kārtību galvenokārt nosaka ES tieši piemērojamie normatīvie akti. Latvijā, lai varētu nodrošināt tirdzniecības mehānismu administrēšanas sistēmas funkcionēšanu, saskaņā ar “Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma” 8.pantā noteikto izdoti Ministru kabineta 2004.gada 22.aprīļa noteikumi Nr. 406 “Lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīma administrēšanas kārtība”.

Minētie MK noteikumi nosaka tirdzniecības mehānismu administrēšanā iesaistīto institūciju funkcijas, ES regulās noteikto dalībvalstu izvēļu piemērošanas nosacījumus un atsevišķus tirdzniecības mehānismu piemērošanas noteikumus. Tirdzniecības mehānismu administrēšanā iesaistītās institūcijas un to funkcijas parādītas 8.1.tabulā.

countries has become binding for Latvia. The essential difference of trade procedure from what was applied by Latvia before accession, is the following:

- Import and export licensing procedure for larger quantities of products and accompanying measure thereof – application of a security;
- Procedure of application export refunds to certain primary and processed agricultural products;
- Procedure of administration of tariff quotas, following the principle “first come, first served”- simultaneous assessment method and traditional importers’ method.

One of the essential benefits of accession is the possibility to receive export refunds for exports of agricultural products to the third countries, the objective of this measure being to compensate for the price differences between the internal market and the world market. Thus, producers of agricultural products get the opportunity to become price-competitive in the markets of third countries.

The application procedure of trade mechanisms is mainly provided for by the directly applicable legislative enactments of the EU. In order to secure an accurate functioning of the administration system thereof, Cabinet Regulations No. 406 from 22 April 2004 „Administration Procedure of External Trade with Basic and Processed Agricultural Products” were adopted pursuant to Article 8 of „Law on Agriculture and Rural Development”.

The said Cabinet Regulations lay down the functions of institutions involved in the administration of trade mechanisms, the application conditions of choice of Member States foreseen in the EU regulations, as well as separate application provisions of trade mechanisms. Institutions involved in administration of trade mechanisms and functions thereof are reflected in table 8.1.

8.1. tabula
Table 8.1.

Tirdzniecības mehānismu administrēšanā iesaistītās institūcijas un to funkcijas
Institutions involved into Administration of Trade Mechanisms and Functions thereof

Funkcijas <i>Functions</i>	LAD ¹ <i>RSS¹</i>	Muitas iestāde <i>Customs Authority</i>	PVD ² <i>FVS²</i>
Nodrošinājumu piemērošana (<i>Application of a security</i>)			
Importa/eksporta licenču izsniegšana <i>Issuance of import/export trade licenses</i>			
Produktu atbilstības sertifikātu izsniegšana <i>Issuance of product conformability certificates</i>			
Fizisko kontroļu veikšana (<i>Performance of physical controls</i>)			
Produktu paraugu ņemšana (<i>Sampling of products</i>)			
Laboratorisko analīžu veikšana <i>Performance of laboratory tests</i>			
Eksporta kompensāciju aprēķināšana <i>Calculation of export refunds</i>			
Muitas nodokļa piemērošana (<i>Application of customs duties</i>)			
Muitas tarifu kvotu administrēšana <i>Administration of tariff quotas</i>			

Avots: ¹ LAD, ² PVD
Source: ¹ RSS, ² FVS

8.3. Tirgus aizsardzības likumdošana ES Market Protection Legislation in the EU

Latvijai kļūstot par ES dalībvalsti spēku zaudēja nacionālā tirgus aizsardzības likumi "Antidempinga likums", "Par iekšējā tirgus aizsardzību" un likums "Par aizsardzību pret subsidēto importu". Tāpat 2004.gada 30.aprīlī tika likvidēts Valsts iekšējā tirgus aizsardzības birojs. Tā funkcijas, sākot ar šī gada 1. maiju, pārņēma Ekonomikas ministrijā izveidotā ES Tirdzniecības aizsardzības instrumentu nodaļa.

Iepriekšminētos likumus ar 2004.gada 1.maiju aizstāj Komisijas regulas. Tirgus aizsardzības mehānismi Eiropas Savienībā izstrādāti atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas līgumu nosacījumiem:

- antidempings - nosaka pasākumus, kā novērst zaudējumus vietējiem ražotājiem, kas rodas importējot par dempinga cenām. (85% izmeklējamo lietu ierosina, pamatojoties uz ieinteresētas industrijas iesnieguma EK regula 384/96)*
- aizsardzība pret subsidēto importu - nosaka pasākumus, lai kompensētu subsidētā importa nodarītos zaudējumus vietējiem ražotājiem. (14% izmeklējamo lietu ierosina, pamatojoties uz ieinteresētas industrijas iesnieguma); (EK regula 2026/97)*;
- iekšējā tirgus aizsardzība - nosaka kārtību, kādā veicami iekšējā tirgus aizsardzības pasākumi, ja vietējiem ražotājiem tiek nodarīti būtiski zaudējumi importa apjoma pieauguma rezultātā. (1% izmeklējamo lietu, ierosina pēc dalībvalsts pieprasījuma) (EK regulas 519/94 un 3285/94)*;

Eiropas Savienībā darbojas arī tirgus aizsardzības likumdošana, kas attiecas uz konkrētu valsti Ķīnu (šāds tirgus aizsardzības mehānisms panākts Ķīnas sarunās par iestāšanos PTO un situācijām, kad citu valstu ieviestie tirgus aizsardzības mehānismi negatīvi ietekmē dalībvalstu ražotājus:

- Speciālo tirgus aizsardzības pasākumu komplekss preču importam no Ķīnas. (Antidempinga un iekšējo tirgus aizsardzības pasākumu "hibrīds", panākts ar Ķīnu PTO iestāšanās sarunu laikā);
- tirdzniecības barjeru regula nosaka rīcību situācijā, kad saņemts iesniegums no uzņēmējiem, ja citu valstu tirdzniecības barjeras negatīvi ietekmē to ražošanu. Atbilstoši Komisija izvērtē šo barjeru atbilstību PTO nosacījumiem un veic sarunas par savstarpēji pieņemamu risinājumu, lai novērstu šo tirdzniecības barjeru negatīvo ietekmi uz Kopienas ražotājiem, (EK regula 3286/94).

With accession of Latvia to the EU, the national market protection legislation „Antidumping Law”, „Law on Protection of Internal Market” and „Law on Protection Against Subsidized Import” ceased to be in force. The State Internal Market Protection Bureau was closed on 30 April, 2004. As of 1 May, its functions were taken over by EU Trade Protection Instruments’ Division established under Ministry of Economy.

Since May 1, the above laws have been replaced by Commission Regulations. Market protection regulatory mechanisms in the European Union have been elaborated pursuant to conditions of agreements under World Trade Organization:

- Anti-dumping prescribes measures for prevention of losses to local producers as the result of imports for dumping prices (85% of the cases investigated are brought on the basis of applications of the interested industries – EC Regulation 384/96)*
- Protection against subsidized import prescribes measures to compensate for the losses caused to local producers by the subsidized imports. (14% of actions are brought on the application of the interested industries); (EC regulation 2026/97)*;
- Safeguard measures prescribes the procedure of applying the internal market protection measures in the event of essential damages to local producers as the result of growth of imports. (1% of actions are brought pursuant to requests of Member States) (EC Regulations 519/94 and 3285/94)*;

There is also a special Market protection legislation in place in the EU pertaining to a single country – China. This protection mechanism has been set up as the result of negotiations of China's accession to WTO. It addresses situations when trade protection mechanisms introduced by other countries adversely effect producers of Member States:

- Special complex of protection measures against import of goods from China. (A „hybrid” of Antidumping and internal market protection measures agreed with China during its accession negotiations to WTO);
- Regulation of trade barriers prescribes activities in respect of having received an application from producers on adverse effect on the production of trade barriers imposed by other countries. Commission appropriately evaluates the compliance of the said barriers with WTO provisions and carries out negotiations on mutually acceptable solution to remove the negative impact of the said trade barriers on Community producers (EC regulation 3286/94).

8.4. Ārējās tirdzniecības analīze

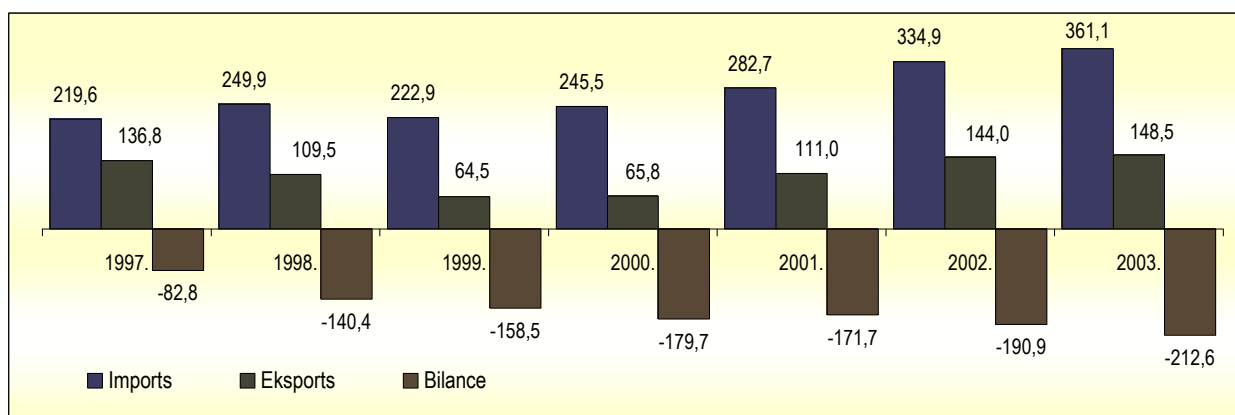
External Trade Analysis

Lauksaimniecības produktu ārējā tirdzniecībā kopš 2000.gada novērojams importa un eksporta apjomu pieaugums, īpaši eksporta krass pieaugums tika novērots 2001. un 2002.gadā, kad tas attiecīgi palielinājās par 69% un 30%, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. Tomēr, izvērtējot ārējās tirdzniecības bilanci (skatīt 8.2.attēlā), novērojams, ka ar katru gadu ir tendence palielināties negatīvajam tirdzniecības saldo. 2002. un 2003.gadā tas palielinājās par 11%.

Eksporta kopapjoma pieaugumu 2003.gadā galvenokārt veicināja šādu produktu eksporta apjomu palielinājums - graudu par 59% jeb Ls 4,6 milj., bezalkoholisko un alkoholisko dzērienu par 20% jeb Ls 4,4 milj., piena produktu par 24% jeb Ls 3,0 milj., cukura un cukura konditorejas produktu eksports par 171% jeb Ls 2,8 milj., augļu un dārzeņu pārstrādes produktu par 31% jeb Ls 1,8 milj., miltu konditorejas produktu par 66% jeb Ls 1,7 milj.

Since 2000, the external trade sector shows the tendency of both, import and export growth, the year 2001 and 2002 being years of swift export increase – 69% and 30% increase in comparison with earlier years. However, looking at the external trade balance (see Figure 8.2.), the tendency of increase of a negative trade balance is evident. In 2002 2003 it increased by 11%.

The growth of total exports in 2003. was caused mainly by increases of exports of the following products – grain, by 59% or 4.6 million LVL, soft beverages and alcoholic beverages – by 20% or 4.4 million LVL, dairy products - by 24% or 3.0 million LVL, sugar and sugar confectionary products - by 171% or 2.8 million LVL, fruit and vegetable processing products, - by 31% or 1.8 million LVL, confectionary products - by 66% or 1.7 million LVL

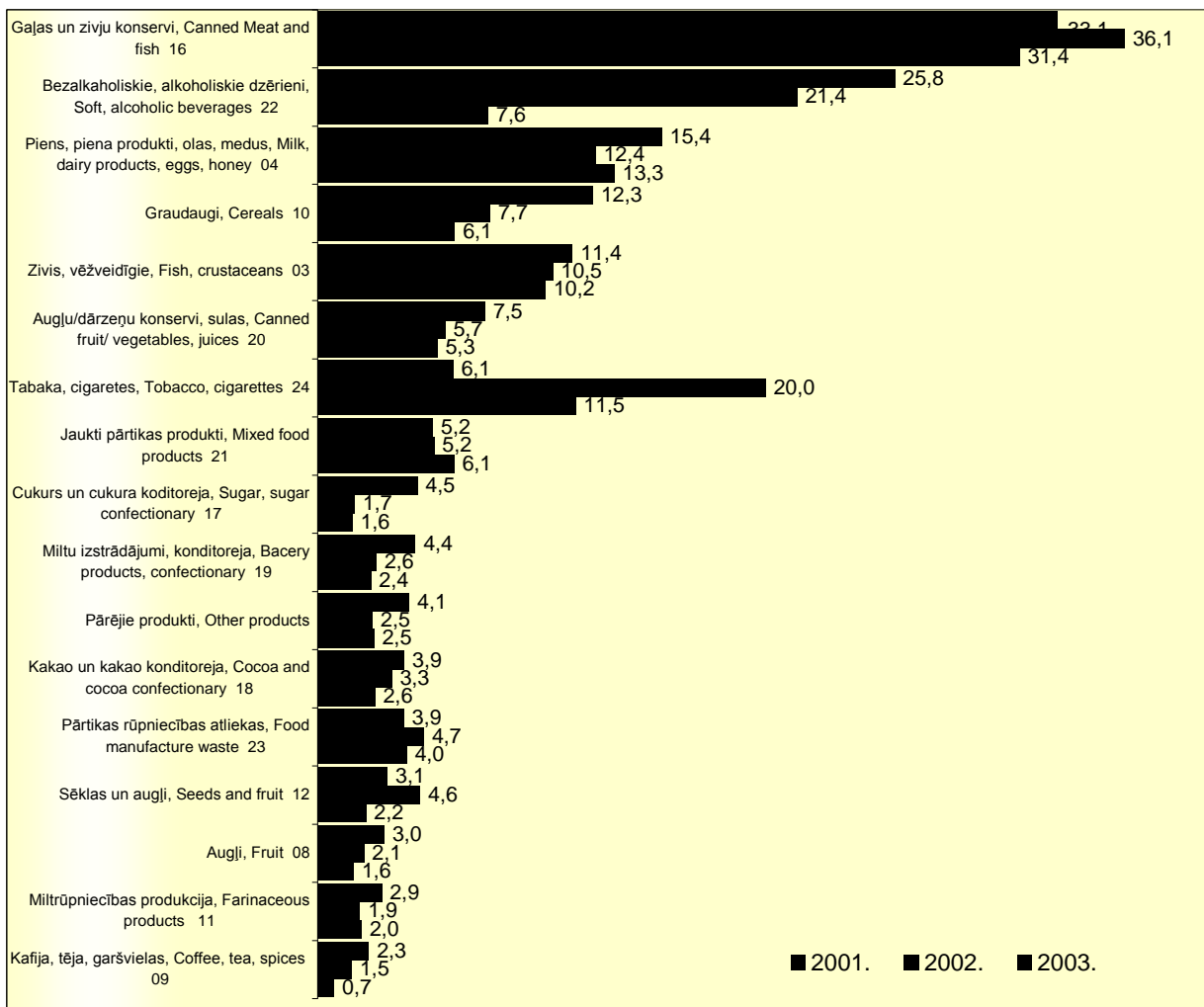

Avots: ZM pēc CSP

Source: MoA, according to CSB

8.2. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības bilance 2001. - 2003.gads (milj. Ls)

Figure 8.2. Latvian External Trade Balance of Agricultural Products 2001. - 2003. (million LVL)

Avots: ZM pēc CSP

Source: MoA according to CSB

8.3. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports 2001. - 2003.gadā (milj. Ls)

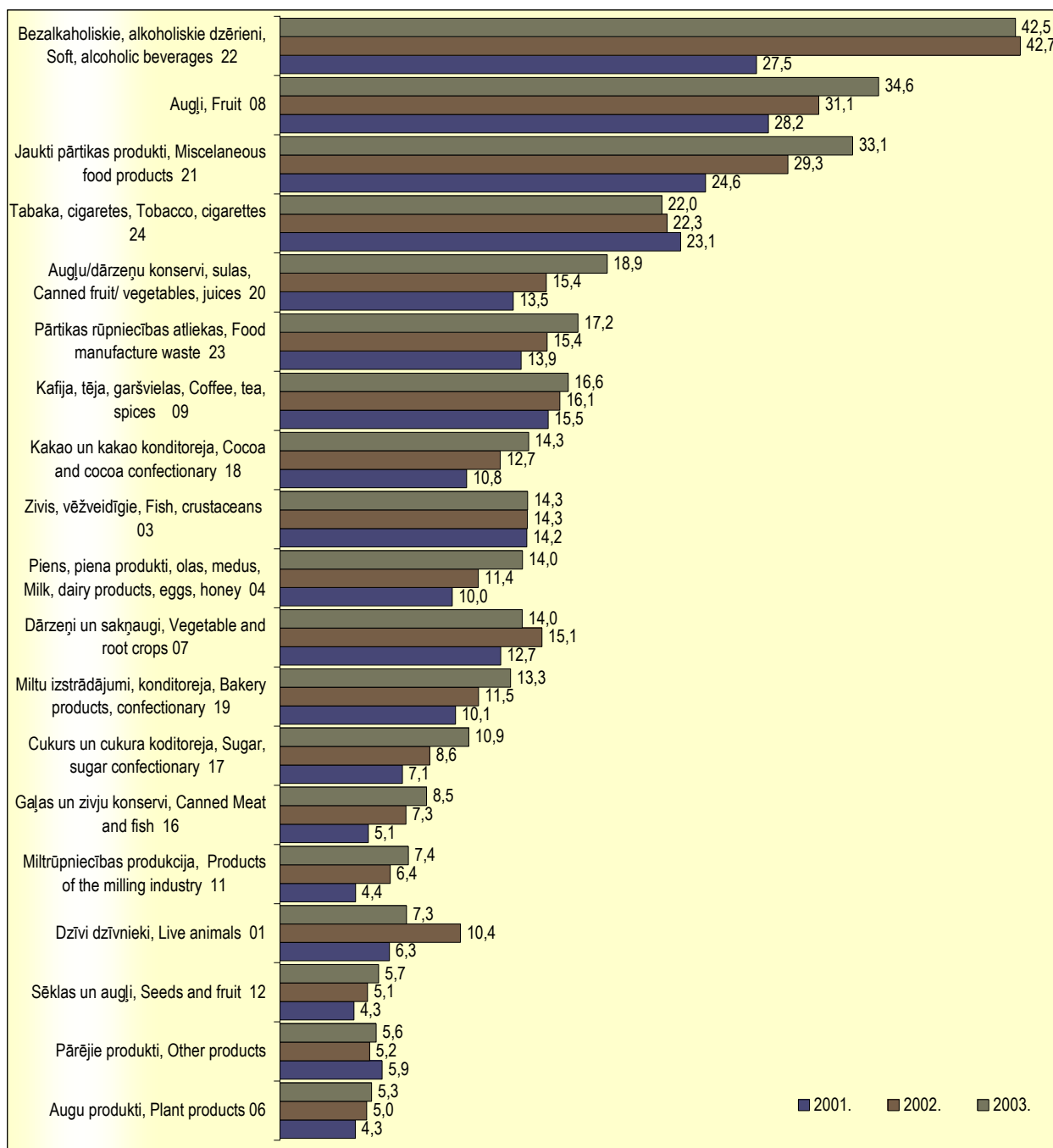
Figure 8.3. Export of Agricultural Products from Latvia in 2001 - 2003 (million LVL)

Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa struktūru (skatīt. 8.4.attēlu), vērojams, ka importā lielāko īpatsvaru veido produkti, kuri Latvijā netiek ražoti: svaigi un konservēti eksotiskie augļi, to sulas, vīns, kafija, tēja, tabaka, kā arī produkti, kuru ražošanas apjoms Latvijā nenodrošina patēriņa nepieciešamību.

Lauksaimniecības produktu importā 2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, visbūtiskāk palielinājies gaļas produktu imports par 19% jeb 5 milj. Ls, kā arī konservētu augļu un dārzeņu, sulus imports palielinājies par 23% jeb 3,5 milj. Ls, augļu par 11% jeb Ls 3,5 milj, piena un piena produktu par 22% jeb Ls 2,5 milj., cukura un cukura konditorejas par 26% jeb Ls 2,3 milj.

Looking at the structure of Latvian agricultural exports (see Figure 8.4.), it is evident that the highest proportion is provided by products not originally produced in this country: fresh and canned exotic fruit, juices thereof, wine, coffee, tea, tobacco as well as products the production level of which is below demand locally.

The highest increase in agricultural imports in 2003, in comparison with 2002, was provided by imports of meat (19% or 5 million LVL import growth) as well as canned fruit, vegetables and juices (23% or 3.5 million LVL growth), fresh fruit (11% or 3.5 LVL growth), milk and dairy products (22% or 2.5 million LVL growth), sugar and sugar confectionary (26% or 2.3 million LVL growth).

Avots: ZM pēc CSP
Source: MoA according to CSB

8.4.attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports 2001. - 2003.gadā (milj. Ls)

Figure 8.4. Import of Agricultural Products into Latvia 2001 - 2003 (million LVL)

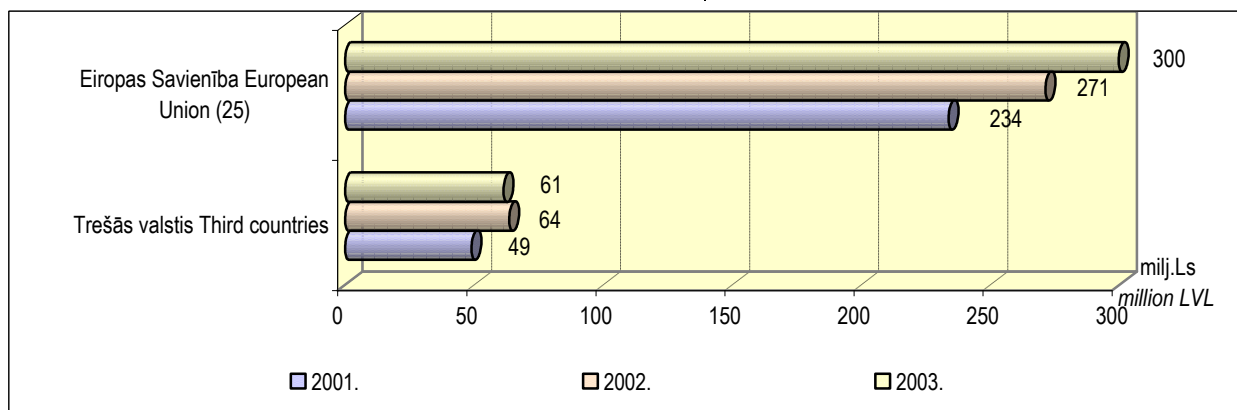
Izvērtējot Latvijas lauksaimniecības produktu importa plūsmu, redzams, ka 81-83% no kopējā importa apjoma veido ievadums no šībrīža Eiropas Savienības dalībvalstīm (skatīt 8.5.attēlu), kas izskaidrojams ar attiecīgo valstu importam labvēlīgākiem tirdzniecības nosacījumiem attiecībā pret pārējo valstu produkciju. Importa kopapjomā tikai 0,3% veido imports no valstīm, kuras nav Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstis un kuru importam tika piemērotas muitas nodokļa pamatlīkmes, pārējo valstu īpatsvars Latvijas importā veido – 5% no Bulgārijas, Turcijas un Rumānijas, 12% no PTO dalībvalstīm un NVS

Looking at the import flow of agricultural products into Latvia, it is evident that 81-83% of the total imported volume is made up of imports from other Member States of the EU (see Figure 8.5.), explained by the favourable import conditions for these countries in comparison with imports from third countries. In total imports, only 0.3% are covered by imports from countries other than members of the World Trade Organization, who are liable to payment of basic customs tariff rates; the rest of imports are divided as follows – 5% from Bulgaria, Turkey and Romania, 12% from WTO member countries and CIS countries.

valstīm.

Latvijas eksporta plūsmā vērojams, ka ik gadu pieaug eksporta apjomi uz valstīm, kuras šobrīd veido Eiropas Savienību (skatīt 8.6.attēlu). Tā 2003.gadā un 2002.gadā, salīdzināmos iepriekšējos periodos eksports palielinājies attiecīgi par 18% un 25%. Eksporta struktūrā 2003.gadā Eiropas Savienības valstu (25) īpatsvars sastādīja 59%. Savukārt 40% īpatsvaru kopējā produktu plūsmā veido eksports uz NVS valstīm un PTO dalībvalstīm.

Looking at the export flow from Latvia, it is evident that exports to countries which presently are EU Member States are growing with every year (see Figure 8.6). Thus, in the year 2003 and 2002 in comparable periods, export increased accordingly by 18% and 25%. The proportion of EU (25) countries in 2003, was 59%. 40% of the total product flow is covered by exports to CIC countries and WTO member countries.

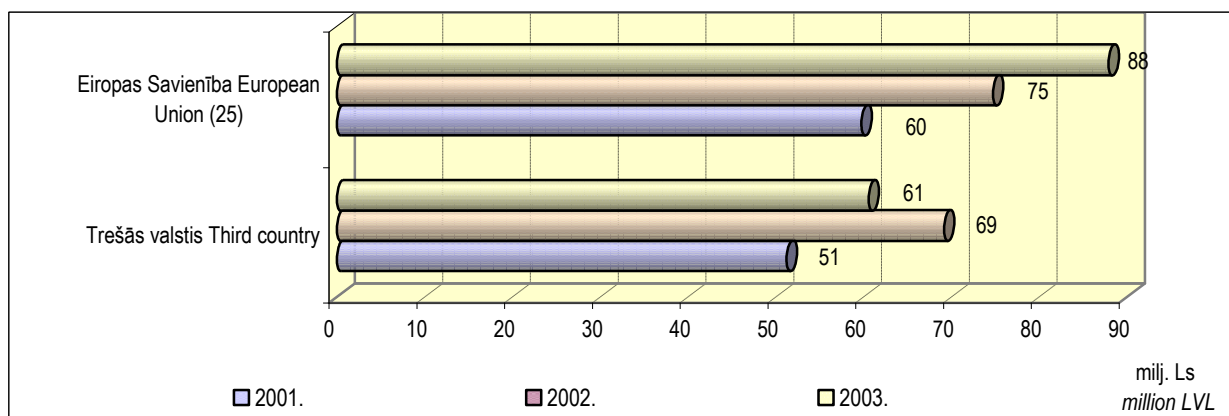

Avots: ZM pēc CSP

Source: MoA according to CSB

8.5. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu imports pa valstu grupām 2001. - 2003.gadā (milj. Ls)

Figure 8.5. Import of Agricultural products into Latvia by groups of countries in 2001 - 2003 (million LVL)

Avots: ZM pēc CSP

Source: MoA according to CSB

8.6. attēls. Latvijas lauksaimniecības produktu eksports pa valstu grupām 2001. - 2003.gadā (milj. Ls)

Figure 8.6. Export of Agricultural Products from Latvia by Groups of Countries in 2001. - 2003 (million LVL)

9. Lauku attīstība Rural Development

Laika periods no 2000. - 2003.gadam lauku attīstībā bija notikumiem piesātināts, jo tika uzsākta Eiropas Savienības (ES) Speciālās pirmsiestāšanās programmas lauksaimniecības un lauku attīstībai SAPARD programmas līdzekļu apgūšana. Paralēli tam notika intensīvs un saspringts darbs pie Vienotā programmdokumenta projekta un Latvijas Lauku attīstības programmas 2004 – 2006.gadam izstrādes, jo šie dokumenti kalpos par pamatu ES Eiropas Lauksaimniecības vadības un garantiju fonda līdzekļu apgūšanai.

Latvijā pirmie projektu pieteikumi SAPARD programmai tika iesniegti 2001.gada 28.decembrī. Uz 2004.gada 1.janvāri kopumā bija apstiprināti 1616 projekti SAPARD līdzekļu saņemšanai par attaisnoto izdevumu summu Ls 122 milj. apmērā, kas veido 83,2 % no kopējās plānotās attaisnoto izdevumu summas. 2003.gadā SAPARD programmas realizācijai kopumā tika piešķirti Ls 18,2 milj., kur ES līdzfinansējums veidoja Ls 13,8 milj. Projekti tika īstenoti šādās sešās apakšprogrammās:

1.1. "Lauksaimniecības tehnikas, iekārtu un būvju modernizācija",

1.2. "Lauksaimniecības zemju apmežošana"

2.1. "Lauksaimniecības un zivsaimniecības produkcijas pārstrādes un marketinga pilnveidošana",

3.1. "Lauku ekonomikas dažādošana, veicinot alternatīvos ienākumu avotus",

4.1. "Vispārējās lauku infrastruktūras uzlabošana".

In the field of rural development, the period of 2000 – 2003 was eventful, for it marked the start of uptake of funding under the SAPARD programme - the EU Special Pre-accession programme for agriculture and rural development. Alongside with that, there were intense on-going activities in the field of drafting the Joint Programming Document and the Latvian Rural Development Plan for the year 2004 – 2006, as these documents will form the basis for the uptake of funding under EU Agriculture Guidance and Guarantee Fund.

The first applications for SAPARD projects in Latvia were submitted on 28 December, 2001. As on 1 January 2004, there were 1616 projects approved for granting of the SAPARD funding against eligible costs in the amount of 122 million, which makes up 83.2 % of the total planned amount of eligible costs. In 2003, 18.2 million LVL were allocated for implementation of the SAPARD programme, including the EU co-financing 13.8 million LVL. Projects were implemented under six Sub-priorities:

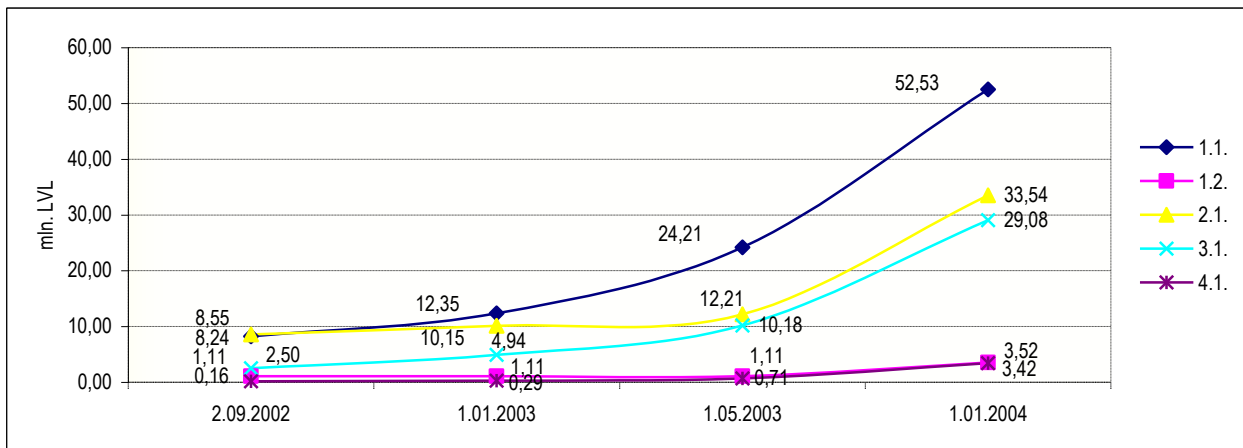
1.1. "Modernisation of agricultural machinery, equipment and construction of building",

1.2. "Afforestation of Agricultural Land"

2.1. "Improvement of agricultural and fisheries product processing and marketing",

3.1. "Development and diversification of economic activities providing alternative income",

4.1. "Improvement of General rural infrastructure".

Avots: LAD
Source: RSS

9.1. attēls. Attaisnoto izdevumu pieaugums pa apakšprogrammām

Figure 9.1. Increase of Eligible Costs by Sub-priorities

2003.gadā pilnībā tika realizēti 858 projekti ar kopējo attaisnoto izdevumu summu Ls 53 milj. apmērā. No šiem finanšu līdzekļiem 54,1% bija pašu atbalsta saņēmēju ieguldītie līdzekļi. Sabiedriskais finansējums veidoja Ls 24 milj., no kuriem 75% bija ES līdzfinansējums. Reģionu griezumā visvairāk projektu tika realizēti Zemgales reģionā – 203 projekti. Būtiski, ka 2003. gada beigās iesniegtie pieteikumi SAPARD programmai visos pasākumos kopā pārsniedza pieejamo finansējumu. SAPARD līdzekļu veiksmīgu apgūšanu sekmēja vairākkārtīgi veiktās izmaiņas

In 2003, 858 projects were fully implemented with the total amount of eligible costs 53 million LVL. Out of the above amount, 54.1% was own-investment of the beneficiaries. The public financing made up 24 million LVL, including 75% of the EU co-financing. In regional cross-section, the majority of projects were implemented in Zemgale region – 203 projects. It is notable, that at the end of 2003, the applications submitted under SAPARD by all measures, totally exceeded the available funding. The successful uptake of SAPARD funding was promoted by

SAPARD finansējuma sadalījumā pa apakšprogrammām. Finansējums no apakšprogrammām, kuru ieviešana nebija uzsākta un kurām bija lēnāka finanšu līdzekļu apguve, tika pārnesti uz apakšprogrammām, kurām bija lielāks iesniegto projektu pieteikumu skaits un kuru plānotais finansējums tika pilnībā apgūts. 2003.gadā tika veikti nepieciešamie priekšdarbi pavadāmo pasākumu 1 „Apmācības” un pavadāmo pasākumu 2 „Tehniskā palīdzība” akreditēšanai. Projekti šo pasākumu ietvaros tika īstenoti 2004. gada 1. pusgadā. Ļoti nozīmīgs 2003.gadā bija SAPARD programmas vidēja termiņa novērtējums, kuru veica Lielbritānijas konsultāciju kompānija „Halcrow”. Novērtējumā minētie ieteikumi ir izmantoti, sagatavojoties strukturālo fondu apgūšanai. Ar ziņojuma tekstu var iepazīties ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv.

Par vienu no būtiskākajiem dokumentiem ES struktūrfondu līdzekļu apgūšanai ir uzskatāms Vienotā programmdokumenta projekts, kas 2003.gadā 18.martā tika apstiprināts Ministru kabinetā kā pamats sarunām ar Eiropas Komisiju. Zemkopības ministrijas pārziņā ir 4.4. prioritāte „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana”, kurā ietilpst divas apakšprioritātes: 4.4.1. Lauksaimniecības un lauku attīstības veicināšana un 4.4.2. Ilgtspējīgas zivsaimniecības attīstības veicināšana. Zīmīgi, ka Latvija salīdzinājumā ar pārējām jaunajām ES dalībvalstīm ir paredzējusi visvairāk novirzīt struktūrfondu līdzekļus lauku un zivsaimniecības vajadzībām.

Prioritātes „Lauksaimniecības un lauku attīstības veicināšana” ietvaros atbalstu saņems sekojoši pasākumi: 1) Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos, 2) Atbalsts jaunajiem zemniekiem, 3) Lauksaimniecības produktu pārstrādes un attīstības veicināšana, 4) Mežsaimniecības attīstība, 5) Vietējo rīcību attīstība (LEADER + veida pasākums), 6) Apmācības. ES finansējums šai prioritātei no 2004. – 2006.gadam būs EUR 93,3 milj.

Prioritātes „Ilgtspējīgas zivsaimniecības attīstības veicināšana” ietvaros atbalstu saņems šādi pasākumi: 1) Zvejas intensitātes sabalansēšana, 2) Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana, 3) Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga uzlabošana, zvejas ostu aprīkojums un akvakultūra, 4) Piekrastes zvejas attīstība, sociāli ekonomiskie pasākumi, jaunu noieta tirgu apgūšanas veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām. Šai prioritātei ES finansējums laika posmā no 2004. – 2006.gadam būs EUR 24,3 milj.

Abu prioritāšu pasākumus administrēs Lauku atbalsta dienests. Galvenie projektu atbalsta kritēriji būs biznesa idejas skaidrība, projektu pieteikuma kvalitāte, pietiekams līdzfinansējums un spēja ieviest izstrādāto projektu.

Latvijas Lauku attīstības programmas 2004 – 2006.gadam mērķis ir paaugstināt Latvijas lauku saimniecību ienākumu līmeni un attīstīt ražošanas efektivitāti lauku saimniecībās. 2003.gadā pēc apstiprināšanas Ministru kabinetā Lauku attīstības plāns tika iesniegts Eiropas Komisijā.

Lauku attīstības plāns ietver divas prioritātes: 1. Efektīvas, elastīgas un resursus ilgtspējīgi izmantojošas lauku ekonomikas attīstība. 2. Bioloģiski daudzveidīgas lauku vides saglabāšana. Minēto prioritāšu īstenošanai ir noteikti šādi atbalsta pasākumi: 1) Agrovīde, 2) Atbalsts daļēji

several re-distributions of funding along Sub-priorities. Funding from Sub-priorities where no implementation had been started or where the uptake was slow, was withdrawn and transferred to Sub-priorities with larger numbers of applications and better uptake performance indicators. In 2003, the necessary preparations were made for the accreditation of the accompanying measure 1 „Training” and 2 „Technical Aid”. Projects under these Measures were implemented in the first 6 months of 2004. In 2003, the Mid-Term evaluation of SAPARD, carried out by the company from Great Britain „Halcrow”, was of great importance. The recommendations provided in the evaluation were used in the preparation process for uptake of the structural funds. The text of the report is accessible through the Ministry website www.zm.gov.lv.

The Draft Single Programming Document, approved on 18 March 2003, on the Cabinet level as official basis for negotiations with the European Commission, can be considered as one of the most essential documents for the uptake of the EU structural funds. Ministry of Agriculture governs the Priority 4.4. „Promotion of Rural and Fisheries’ Development”, comprising 2 sub-priorities: 4.4.1. Promotion of Agriculture and Rural Development 4.4.2. Promotion of Sustainable Fisheries’ Development. It is notable, that, in comparison with other new EU Member States, Latvia has envisaged to channelled the largest amount of structural funds to promotion of rural development and fisheries.

Within the Priority „Promotion of Agriculture and Rural Development” the support will be granted to the following Measures: 1) Investments into Agricultural Holdings, 2) Setting-up of Young Farmers, 3) Promotion of Processing and Marketing of Agricultural Products, 4) Forestry Development, 5) Development of Local Action (LEADER + type measure), 6) Training. The EU financing for this Priority in the period of 2004 – 2006 will amount to 93.3 million EUR

Within the Priority „Promotion of Sustainable Fisheries Development”, the following Measures will be supported: 1) Adjustment of Fishing Effort, 2) Fleet Renewal and Modernization of Fishing Vessels, 3) Development of Processing and Marketing of Fishery and Aquaculture Products, Fishing Port Facilities and Aquaculture, 4) Development of Coastal Fishery, Socio-economic Measures, Promotion of New Market Outlets and Support to Producer Organisations. The funding for this Priority in the period of 2004 – 2006 will amount to 24.3 million EUR.

The Measures in both Priorities will be administered by Rural Support Service. The main Project support criteria will be clarity of the business idea, quality of project application, sufficiency of co-financing and the implementation ability of the drafted project.

The objective of the Rural Development Plan for 2004 – 2006 is to increase the farm income level and to promote their production effectivity. In 2003, subsequent to approval on the Cabinet level, the Rural Development Plan was submitted to the European Commission.

The Rural Development Plan comprises 2 Priorities: 1. Development of effective and flexible rural economy, capable of sustainable use of resources. 2. Preservation of biologically diversified rural environment. For the implementation of the said Priorities, the following

naturālajām saimniecībām, 3) Atbalsts ražotāju grupām, 4) ES standartu sasniegšana, 5) Agrā pensionēšanās; 6) Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar vides ierobežojumiem. Lauku attīstības plānā noteikto prioritāšu īstenošanai no 2004. – 2006.gadam tiks piešķirti EUR 238 milj. Plānots, ka Lauku attīstības plāns Eiropas Komisijā tiks apstiprināts 2004.gada vasarā. Plānā paredzētos atbalsta maksājumus administrēs Lauku atbalsta dienests.

measures are prescribed: 1) Agro-environment, 2) Support to partial subsistence farms, 3) Support to producers' groups, 4) Achievement of the EU standards, 5) Early retirement; 6) Less favourable areas and areas with environmental restrictions. For the implementation of Priorities laid down in the Rural Development Plan, in the period 2004 – 2006 the allocated funding will amount to 238 million EUR. The Rural Development Plan is expected to be approved on the EC level in summer of 2004. Support payments under the Plan will be administered by Rural Support Service.

10. Latvijas lauksaimniecība un lauku attīstība saistībā ar iestāšanās procesu Eiropas Savienībā

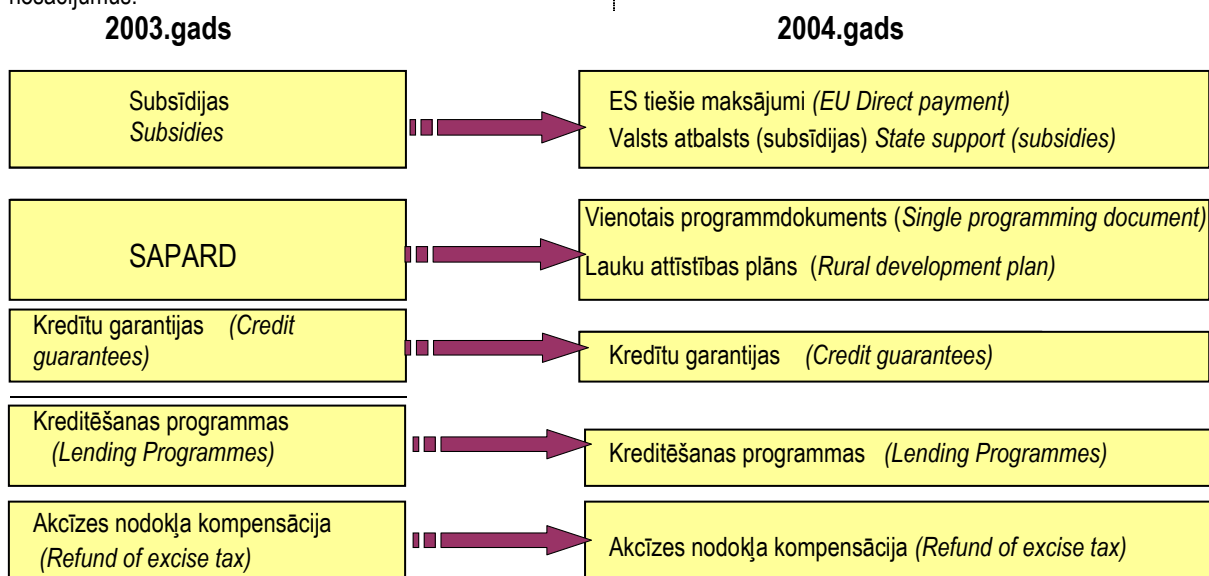
Agriculture and Rural Development in Latvia in Relation to the Accession Process

Gaidāmās izmaiņas Latvijas lauksaimniecībā un lauku attīstībā

Expected changes in the agriculture and rural development of Latvia

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā Latvijai būs jāpārņem Eiropas Savienības lauksaimniecības likumdošana, mērķi un pamatprincipi, ko galvenokārt nosaka regulas un direktīvas. Jaunā Eiropas Savienības politika paredz mainīt arī finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumus.

With accession to the EU, Latvia will have to take over the EU agricultural legislation, its objectives and fundamental principles, mainly laid down in Directives and Regulations. The recent EU policy envisages to change the funding allocation procedure and conditions.

Avots: ZM
Source: MoA

10.1. attēls. Politikas instrumentu izmaiņas

Figure 10.1. Adjustments of political Instruments

Latvijas lauksaimniecības politikas mērķis 2003.gadā bija sagatavot Latvijas lauksaimniecības sektoru darbībai ES vienotajā kopīgus telpā, maksimāli izmantojot Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP) un strukturālo fondu iespējas, papildinot tos ar nacionālo politikas atbalstu.

2003.gadā tika parakstīts Pievienošanās Eiropas Savienībai līgums, kas nosaka Latvijas pievienošanās nosacījumus, paredzot pasākumus finanšu, institucionālā un likumdošanas jomā. Pievienošanās līguma nosacījumi lauksaimniecības jomā nosaka:

Kopīgus noteikumus tieša atbalsta shēmā, saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku. Latvija bija trīs variantu

The objective of agriculture in Latvia in 2003, was to prepare the agricultural sector for the activities in the single EU market area, making maximum use of the Common Agricultural Policy and facilities of structural funds, supplementing them with the national support.

In 2003, the Accession Agreement to the EU was signed, prescribing definite accession conditions, providing for definite measures in the sector of finances, institutions and legislation. The provisions of the Accession Agreement in the field of agriculture prescribe:

Common rules in the direct support scheme, pursuant to the Common Agricultural Policy. Latvia was able

izvēles priekšā:

- ieviest Eiropas Savienības dalībvalstīs pastāvošo standartshēmu;
- ieviest kopējās lauksaimniecības politikas reformas vienoto saimniecības maksājumu;
- ieviest vienoto platības maksājuma shēmu.

Latvijas, tāpat kā daudzu citu kandidātvalstu, izvēle bija vienotais platības maksājums, jo nebija gatava maksājumu administrēšanas sistēma. 2003.gadā notika aktīva tiešo maksājumu nosacījumu izstrāde, kad tika panākta vienošanās par šādām atbalsta iespējām:

1. Eiropas Savienības tiešos maksājumus ievieš saskaņā ar turpmāk paredzēto pieaugumu tabulu, izsakot kā procentuālo daļu no šādu maksājumu apjoma, ko attiecīgajā laikā piemēro Kopienā, nosakot to uz 2004. gada 30. aprīli:

- 2004. gadā - 25% ; 2005. gadā -30%;
- 2006. gadā - 35%; 2007. gadā - 40%;
- 2008. gadā - 50%; 2009. gadā - 60%; 2010. gadā - 70%;
- 2011. gadā - 80%; 2012. gadā - 90%;
- no 2013. gada. - 100%

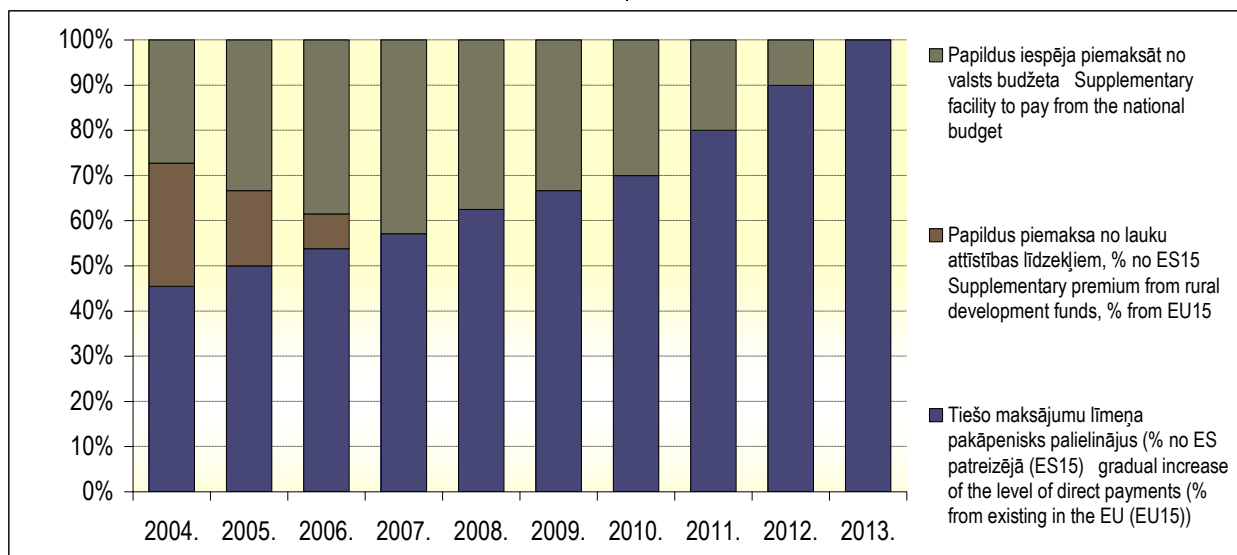
to make choice among three options:

- Implementation of the Standard scheme in place in the EU Member States;
- Implementation of the Common Agricultural Policy reform single farm payment;
- Implementation of the single area payment scheme

Latvia, in the same way as that of many other candidate countries, its payment administration system still being underway, chose the single area payment scheme.. In 2003, the drafting of direct payment conditions took place when the agreement was reached on the following support facilities:

1. The EU direct payments shall be implemented pursuant to the below increment table, expressed as a percentage from the volume of relevant payments applied in the Community in the given time period, determined it as on 30 April, 2004 at the following levels:

- In 2004 - 25% ; in 2005 -30%; in 2006 - 35%; in 2007 - 40%;
- In 2008 - 50%; In 2009 - 60%; In 2010 - 70%; in 2011 - 80%; in 2012 - 90%; as from 2013 - 100%

Avots:ZM

Source: MoA

10.2. attēls. Latvijas tiešo maksājumu grafiks

Figure 10.2. Direct Payment Schedule for Latvia

2. Latvijai ir tiesības piemaksāt papildus valsts tiešos maksājumus (PVTM) no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Pastāv divas PVTM izvēles iespējas:

- piemaksāt 2004. gadā - līdz 55 % no tiešo maksājumu līmeņa Kopienā, kāds tas noteikts uz 2004. gada 30. aprīli, 2005. gadā - līdz 60 %, 2006. gadā - līdz 65 % un no 2007. gada - līdz 30 procentiem papildus piemērojamajam līmenim;

jeb

- maksāt par KLP-līdzīgām shēmām - jebkāda valsts tiešo maksājumu shēma, kuru piemēro pirms jauno dalībvalstu iestāšanās dienas un atbilstīgi kurai piešķir atbalstu lauksaimniekiem par ražošanu, uz ko attiecas kāda no ES tiešo maksājumu shēmām. Šī shēma vienotā platības maksājuma ietvaros dos lielāku iespēju vairāk piemaksāt

2. Latvia is eligible to pay supplementary direct payments (SSDP) from the government budget. There are two SSDP payment options:

either

- Premium payment in 2004 – up to 55 % from the level of direct payments in the Community as determined on 30 April 2004, in 2005 – up to 60%, in 2006 – up to 65%, and in 2007 – up to 30% in addition to the applicable levels of payments;

or

-to pay for schemes comparable to those of CAP – any national direct payment scheme, applied before the day of accession of the new Member State and envisaging support to agricultural producers for production which is also covered by any of the EU direct payment schemes. Within

konkrētiem lauksaimniecības nozares sektoriem. KLP-līdzīgās shēmas tiks maksātas kā 2003.gada subsīdiju līmenis plus par 10 % palielinātu tāda tiešā atbalsta kopējo apjomu, ko jaunajā dalībvalstī lauksaimniekam attiecībā uz konkrētiem produktiem būtu bijušas tiesības saņemt 2003. kalendārā gadā atbilstīgi KLP-līdzīgai shēmai.

Latvija panāca, ka 2004.gadā papildinošie maksājumi no ES 100% līmeņa 2004.gadā atbilstoši KLP-līdzīgai shēmai būs:

kaušanas prēmijām - 100%; zīdītājgovīm - 69%; pienam - 77%; aitu mātēm - 62%; sēklām - vidēji 87% atkarībā no sēklu sugas.

Lai pieteiktos vienotā platības maksājuma atbalsta saņemšanai, ar 2003.gada 1.oktobri Lauku atbalsta dienests uzsāka maksājumu pretendentu priekšreģistrāciju. Uz 2003.gada 31.decembri bija pierēģistrējušies jau 80 412 pretendenti.

Priekšreģistrācijas mērķi:

- noteikt lauksaimnieciskajā ražošanā izmantojamās zemes īpašniekus, tiesiskos valdītājus;
- veikt Lauku reģistra teksta un grafiskās daļas precizēšanu;
- precizēt lauku bloku robežas un platības lauku reģistra teksta un grafiskajā daļā.

Līgumā tika paredzēti arī nosacījumi, pēc kuriem piešķir pagaidu rakstura papildu atbalstu pārejas pasākumu īstenošanai lauku attīstības jomā, kas paredzēts jauno dalībvalstu īpašajām vajadzībām plānošanas laikposmā no 2004.gada līdz 2006.gadam, atbalsta līdzfinansējuma saņemšanai un strukturālo fondu apguvei programmēšanas periodam no 2004.gada līdz 2006.gadam. 2003.gadā tika uzsākts darbs pie Latvijas "Lauku attīstības plāna" un "Vienotā programmdokumenta" projektu izstrādes.

Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reforma

- 2003. gadā 21. janvārī EK papildināja KLP reformas priekšlikumus un akceptēja "Ilgttermiņa politikas perspektīvu lauksaimniecības ilgstošai attīstībai" (*A Long-term Policy Perspective For Sustainable Agriculture*);

- 2003.gada 26.jūnijā Luksemburgā ES dalībvalstu un kandidātvalstu ministri panāca jaunu politisku vienošanos "KLP reforma. Prezidentūras un Komisijas gala vienošanās" (*"CAP reform. Final Presidency Compromise in agreement with the Commission"*) par KLP reformas priekšlikumiem, kas nosaka esošo ES valstu lauksaimniecības attīstību;

- 2003.gada 29.septembrī EK apstiprina galējo reformu paketi, kas attiecas uz esošajām ES dalībvalstīm. Paketē bija iekļautas vairākas EK regulas, kuru nosacījumi ar 2004.gada 1.maiju būs tieši saistoši arī Latvijai. Galvenā ir EK regula NR.1782/2003, kas izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem;

- 2003.gada 27.oktobrī Eiropas Komisija nāca klajā ar reformu paketi attiecībā uz jaunajām dalībvalstīm:

1) priekšlikumi padomes regulai, piemērojot EK regulas Nr.1782/2003, EK Nr.1786/2003, EK Nr.1257/1999 un balstoties uz pievienošanās ES aktu,

2) priekšlikums Padomes lēmumam piemērot pievienošanās ES aktu un sekojot KLP reformai.

KLP reforma pilnībā maina līdzšinējo atbalsta sistēmu lauku sektorā. Tā paredz pāreju no ražošanas atbalsta uz ražotāju atbalstu, pilnīgi atdalot maksājumus no

the framework of the single area payment, this scheme would allow to pay larger support to definite sub-sectors of agriculture. CAP-comparable schemes will be paid on the level of subsidies of 2003, plus a 10% increased amount of total direct payments, which the agricultural producers of the new Member State would have been eligible to receive for definite products in the calendar year of 2003 according to a CAP-comparable scheme.

Latvia achieved the supplementary levels for 2004, from the 100% EU level according to CAP-comparable scheme in the following amounts:

Slaughter premiums - 100%; suckler cow premiums - 69%; milk - 77%; ewes - 62%; seeds - 87% on the average, depending upon species.

In order to apply for the single area payment, starting with 1 October 2003, Rural Support Service started the preliminary registration of support applicants. As on 31 December 2003, 80 412 applicants were registered.

Objectives of pre-registration:

- survey of the owners and legal possessors of agricultural land;
- update of Field register: text and graphical part;
- update of boundaries of the field blocks and areas in the textual and graphical part.

There were certain conditions foreseen in the Agreement allowing to allocate temporary supplementary support for implementation of the transition measures in the field of rural development, envisaged specially for the new Member States in the programming period of 2004 – 2006, reception of support co-financing and uptake of structural funds for the programming period of 2004 – 2006. In 2003, the drafting of "Rural Development Plan" and "Single Programming Document" was started.

The Common Agricultural Policy (CAP) reform

- On 21 January 2003, EC supplemented the CAP proposals and adopted the "Long-term policy perspective for sustainable agriculture". On 26 June 2003, in Luxembourg, the ministers of the EU countries and candidate countries arrived at a new political agreement "*CAP reform. Final Presidency Compromise in agreement with the Commission*" on CAP reform proposals, prescribing the agricultural development of the existing EU Member States;

- On 29 September 2003, EC approved of the final reform package, pertaining to the existing EU Member States. The package contained several EC regulations that will be directly binding to Latvia starting with May 1, 2004. The main Regulation is 1782/2003 EC, forming common rules for direct support pursuant to the Common Agricultural Policy and establishing several agriculture support schemes

- on 27 October 2003, EC came forth with the reform package pertaining to the new Member States:

1) proposals for Council Regulation applying EC Regulations No.1782/2003, No. 1786/2003, No.1257/1999 and acting in accordance with Accession Agreement,

2) proposal for Council Regulation on application of the Accession Agreement and acting upon CAP reform.

The CAP reform fundamentally changes the existing rural sector support scheme. It foresees the transition from production support to support of the producers, completely separating payments from production, yet permitting the Member States to pay national premiums

ražošanas, taču dod arī iespēju dalībvalstīm atsevišķos sektoros piemaksāt par saražoto produkciju. Ar 2005.gadu, bet vēlākais ar 2007.gadu visām ES dalībvalstīm būs jāievieš vienotais platību maksājums.

Jaunā reforma lauksaimniekam radīs iespēju izvēlēties pašiem, ko ražot lielajam ES tirgum, taču būs jāievēro stingras vides, pārtikas drošības un dzīvnieku veselības un labturības prasības, kā arī labs lauksaimniecības un vides stāvoklis.

Vairāk līdzekļu tiek paredzēts vides, kvalitātes un dzīvnieku labturības programmām. Tos iegūs no tiešo maksājumu pakāpeniska samazinājuma lielajiem lauksaimniekiem. Lai pieturētos ES-25 piešķirtajiem budžeta līdzekļiem līdz 2013.gadam, nepieciešamības gadījumā tiks pielietota finanšu disciplīna (proporcionāla tiešo maksājumu samazināšana).

Jaunās reformas instrumenti:

- vienotais maksājums, kas nav atkarīgs no ražošanas apjoma, taču ar iespēju daļu maksājumu piesaistīt ražošanai, bet neveidojot tirgus kropļošanu;

- laba lauksaimniecības un apkārtējās vides stāvoklis; vides stāvokļa ievērošana, pārtikas drošības, dzīvnieku un augu veselības un dzīvnieku labturības standarti;

- ES atbalstīti lauku attīstības pasākumi;

- tiešo maksājumu pakāpeniska samazināšana (modulācija) lielajiem lauksaimniekiem, lai papildus finansētu lauku attīstības pasākumus;

- finanšu disciplīna, lai netiktu pārsniegti budžeta griesti līdz 2013.gadam;

- KLP tirgus politikas pārskatīšana – nesimetriskc cenu samazinājums piena sektorā; ikmēneša laukaugu sektora peļņas palielināšana; rīsu, cieto kviešu, riekstu, kartupeļu cietes un cietās lopbarības sektoru reforma.

for the manufactured product in separate sectors. As from 2005, but not later than from 2007, all Member States will have to introduce the single area payment.

The reform offers alternatives to agricultural producers to choose what product to produce for the EU market, yet strict requirements will be in place concerning environmental, food safety, animal health and animal welfare issues, as well as good agricultural and environmental status.

Higher funding is envisaged for environmental, quality and animal welfare programs. It will be sourced from the gradual reduction of direct payments to large-scale agricultural producers. Not to overspend the funding envisaged for the EU-25 by 2013, financial discipline (proportional reduction of direct payments) will be applied, if appropriate.

Instruments of the reform are:

- Single area payment, which is independent of the production volume, yet foresees a certain possibility to attach a part of payments to the production without distorting the market;

- Good agricultural and environmental status; observation of environmental requirements, plant and animal health and animal welfare standards;

- The EU supported rural development measures;

- Gradual reduction of direct payments (modulation) to the large farmers, to provide supplementary funding for rural development measures;

- Financial discipline, to avoid exceeding of the budgetary ceiling set for the period till 2013;

CAP market policy review – unsymmetrical reduction of prices in the dairy sector; monthly increase of profits in the field crop sector; reform of rice, hard wheat, nuts, potato starch and concentrated feed sectors.

11. Zivsaimniecības nozare *Fisheries Sector*

Zivsaimniecības nozare aptver trīs galvenās darbības jomas – zvejniecību, zivju apstrādi un akvakultūru. Latvijas ekonomiskajā zonā 2003. gadā ietilpa vairāk nekā 10% no Baltijas jūras ūdeņu kopējās platības. Upes, ezeri, ūdenskrātuves un jūras teritoriālie ūdeņi kopā aizņem 1 550 km² jeb 2,4% no valsts teritorijas. Piekrastes rajonos zivsaimniecība ir nozīmīgs nodarbošanās veids, bet iekšzemes lauku reģionos kā alternatīvs nodarbošanās veids turpina attīstīties akvakultūra.

Pēdējos gados zivsaimniecības īpatsvars iekšzemes kopproduktā pakāpeniski samazinājies no 3,4 % 1996. gadā līdz 1,15% 2003.gadā. Eksporta struktūrā zivsaimniecības īpatsvars kritās no 9 % 1996.gadā līdz 3,2% 2003.gadā. Zivsaimniecības produkcijas ārējās tirdzniecības bilanci laikā no 2001. – 2003. raksturo stabili, pozitīvi rādītāji ar nelielu pieaugumu 2003. gadā. Ārējās tirdzniecības bilance 2003.gadā bija 35,15 milj. latu.

The Fisheries Sector comprises three main fields of activity – fishing, fish processing and aquaculture. In 2003, the economic area of Latvia governed more than 10% of the total area of the Baltic Sea waters. Rivers, lakes, water-bodies and territorial sea waters totally account for 1 550 km² or 2.4% from the territory of this country. Fishery is an important activity in the coastal districts, while aquaculture as an alternative source of income continues to grow in inland territories.

In recent years the proportion of fisheries in the GDP has gradually reduced from 3.4 % in 1996 to 1.15% in 2003. The fisheries proportion in the export structure has reduced from 9 % in 1996 to 3,2% in 2003. The external trade balance of fisheries in the period from 2001 to 2003 is characterized by stable, positive indicators with a slight increase in 2003. The external trade balance in 2003 was 35.15 million LVL.

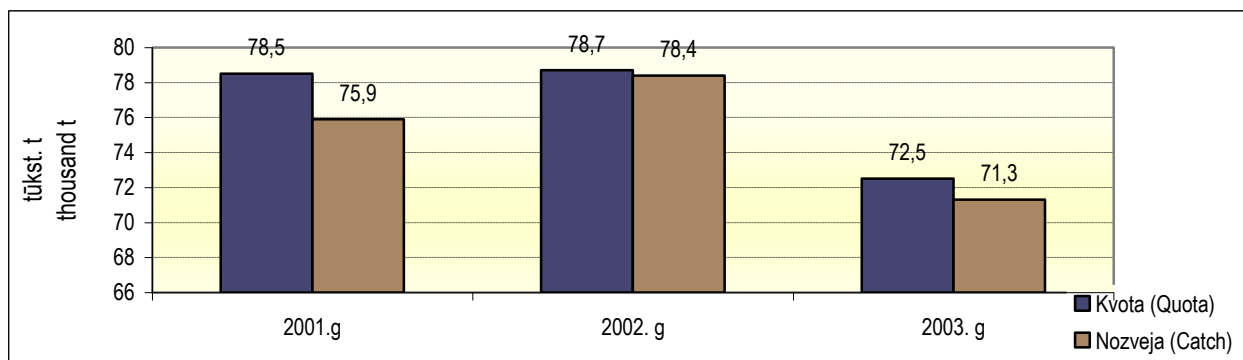
Galvenie ekonomiskie rādītāji zivsaimniecībā 2001.-2003.gads.
Main Economic Indicators in Fisheries in 2001 - 2003

Rādītāji Indicators	2001.	2002.	2003.
Īpatsvars iekšzemes kopproduktā (%) Proportion in Gross National Product (%)	1,8	1,5	1,1
Īpatsvars kopējā eksporta apjomā (%) Proportion in the total exported volume (%)	4,1	3,7	3,2
Ārējās tirdzniecības bilance, milj. Ls External trade balance, million LVL	34,5	34,6	35,15

Avots: CSP
Source: CSB11.1. Zvejniecība
Fishery

Nozares darbība galvenokārt balstās uz vietējiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča zivju izejvielu resursiem. No Latvijas ūdeņos reģistrētajām 63 zivju sugām rūpnieciska nozīme ir 34 sugām. Galvenā ekonomiskā vērtība ir brētliņām, reņģēm, mencām un lašiem, kuru nozveja veido gandrīz 99% no kopējā nozvejas apjoma. 2003. gadā kopējā nozveja bija 115,1 tūkst. tonnas. Salīdzinot ar deviņdesmito gadu otro pusi, kvotu izmantošana ir ievērojami pieaugusi. 2003. gadā zvejas limits Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī bija 72539,4 tonnas, no tām nozvejotas 71301,8 tonnas jeb 98,3%.

The fishing activities are chiefly based on the local fish resources of the Baltic sea and Riga Gulf. Of 63 fish species registered in waters of Latvia, 34 species are of industrial importance. The fish of chief economic value are: brisling (or sprats), herring, cod fish and salmon. The catch of said fish makes up 99% of the total catch volume. In 2003, the total catch was 115.1 thousand tons. In comparison with the second half of nineties, the uptake of quotas has been considerably improved. In 2003, the catch limit in the Baltic Sea and Riga Gulf was 72539.4 tons, the caught amount - 71301.8 tons.

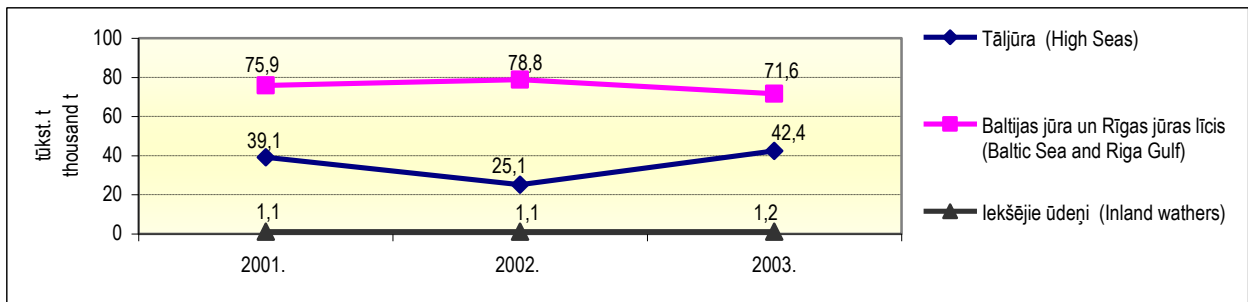
Avots: VZP
Source: SFD

11.1. attēls. Latvijas teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas zivju resursu izmantošana 2001.-2003.gadā (tūkst.t.)

Figure 11.1. Use of Fish Resources in the Territorial and Economic Area Waters of Latvia in 2001 - 2003 (thousand t)

2003. gadā Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas zvejoja 217 kuģi un zvejai piekrastes joslā reģistrēta 481 zvejas laiva. Nozveja Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī sastāda 62,2% no Latvijas kopējās nozvejas. Ar tāljūras zveju nodarbojas 10 kuģi, kas nozvejojuši 36,8% no kopējās nozvejas. Iekšējo ūdeņu zveja ir tikai 1% no kopējā nozvejas apjoma.

In 2003, there were 217 fishing vessels fishing in the Baltic Sea and Riga Gulf, as well as 481 fishing boats registered in the coastal zone. The catch in the Baltic Sea and Gulf of Riga makes up 62.2% of the total catch in Latvia. There are 10 vessels engaged in fishing on high seas, accounting for 36.8% of the total catch. The catch in inland waters accounts for only 1% of the total catch.

Avots: VZP
Source: SFD

11.2. attēls. Kopējā Latvijas nozveja 2001.-2003.gadā (tūkst.t)
Figure 11.2. Total Catch in 2001 -2003 (thousand t)

Latvijā darbojas 10 ostas, kuru infrastruktūra ir pielāgota zvejnieku vajadzībām, tomēr ir nepieciešama to atjaunošana un modernizēšana.

2003.gadā zvejniecības attīstībai tika piešķirtas valsts subsīdijas. Vislielākā daļa subsīdiju tika piešķirta zvejas kuģu, saldētākuģu (refrižeratoru) un to apstrādes kuģu modernizācijai un pilnveidošanai, kuri zvejo Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas, kuģu būvei vai iegādei un kuģu piestātņu renovācijai – Ls 495,3 tūkst. jeb 90,06% no zivsaimniecībai izlietotā valsts subsīdiju apjoma. Tāpat subsīdijas piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejas attīstībai tika piešķirtas Ls 14,8 tūkst. apjomā, kas sastādīja 2,6% no zivsaimniecībai izlietotā valsts subsīdiju apjoma. Stihisko dabas parādību un nelaimes gadījumu (vētras, plūdu) radīto zaudējumu kompensācijai piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniekiem izmantoti Ls 4,7 tūkst. jeb 0,8% no zivsaimniecībā izlietoto valsts subsīdiju apjoma.

There are 10 ports operating in Latvia with appropriate infrastructure for fisheries, yet they need to be renovated and modernized.

In 2003, there were government subsidies allocated to the development of fisheries. The largest proportion thereof was appropriated to the modernization and improvement of fishing vessels, freezer vessels and factory vessels fishing in the Baltic Sea and the Gulf of Riga behind the coastal band, building or purchase of vessels and renovation of landing stages –495.3 thousand. LVL or 90.06% of the total subsidies for fisheries. In the same way, subsidies were allocated to coastal and inland water fisheries – 14.8 thousand LVL or 2.6% from total subsidies to fisheries. 4.7 thousand LVL or 0.8% of the total subsidies for fisheries were utilised for compensation of losses to natural disasters (storms, floods).

11.2. Akvakultūra Aquaculture

Akvakultūras uzņēmumu skaits pēdējo gadu laikā ir palielinājies vairāk kā piecas reizes, un 2003.gada beigās Latvijā bija reģistrēti 51 akvakultūras uzņēmums, kas nodarbojas galvenokārt ar karpu, mazāk līņu, karūsu un foreļu audzēšanu. Pieaug arī vēžu mazuļu un tirgum paredzēto vēžu audzēšanas apjomi.

The number of aquaculture establishments has during the recent years increased more than 5 times; in 2003, 51 aquaculture establishments were registered in Latvia, engaged mainly in raising of carp and less of tench, crucian carp and trout. The raising volumes of young crayfish and marketable crayfish are also growing.

Akvakultūras attīstībai tika piešķirtas subsīdijas Ls 3084,57 apmērā jeb 0,56% no zivsaimniecībā izlietotā valsts subsīdiju apjoma.

The amount of subsidies allocated to aquaculture was 3084.57 LVL or 0.56% from the government subsidy volumes appropriated to fisheries.

Kaut arī lielās pašizmaksas dēļ pagaidām saražotās produkcijas apjomi nav lieli, 2003.gadā dīķsaimniecību produkcija bija 627 tonnas, kas salīdzinājumā ar 2002. gadu ir par 196 tonnām vairāk. Nākotnē zivju un vēžu audzēšana varētu kļūt par nozīmīgu alternatīvu nodarbošanās veidu lauku rajonos. Tāpat zivkopība veicina makšķerēšanas tūrisma attīstību un lauku vides sakārtošanu.

Although, due to the high product cost, the production volumes are not high, in 2003, the volume produced in ponds amounted to 627 tons – 196 tons increase in comparison with 2002. In future, crayfish and fish farming can become a significant alternative occupation in rural districts. In the same way, fishing promotes the development of angling tourism and adjustment of rural environment.

Valsts zivjudzētavas – Tome, Ķegums, Kārļi, Brasla, Dole, Pelči un Sērene - zivju resursu atražošanas programmas ietvaros 2003.gadā izaudzēja un valsts ūdenstīpēs ielaida 11,1 milj. lašu un taimiņu smoltu un mazuļu, vimbu, līdaku, zandartu un plaužu mazuļu, kā arī līdaku un nēģu kāpuru.

In 2003, within the framework of resources regeneration programme the public fish-farms – Tome, Ķegums, Kārļi, Brasla, Dole, Pelči un Sērene – raised and stocked in different waters about 11.1 million smolts and juveniles of salmon and sea trout, juveniles of vimba breams, pikes, pike-perches and freshwater breams, as well as pike and lamprey-eel larvae.

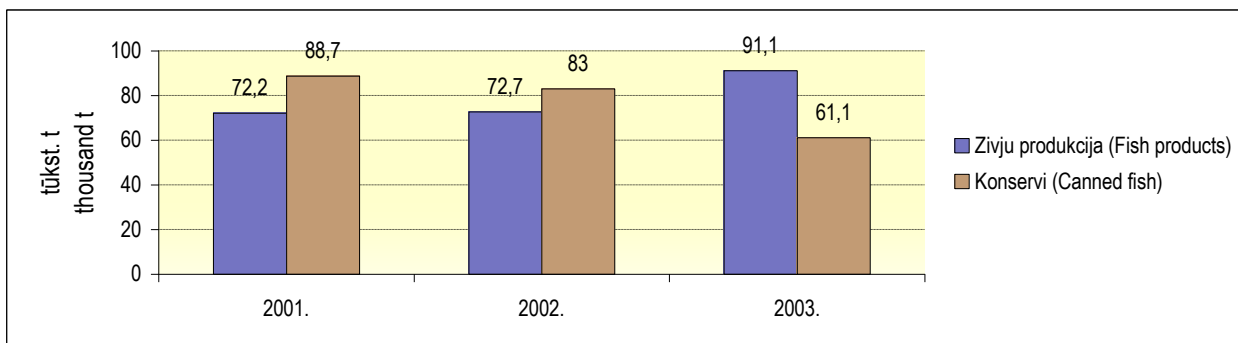
11.3. Zivju apstrāde Fish Processing

Zivju apstrādē galvenokārt izmanto vietējo zvejnieku nozvejotās brētliņas, reņģes, mencas un lašus, kā arī sortimenta dažādošanai importētās zivju izejvielas, galvenokārt siļķes, makreles un sardinellas. Nelielos daudzumos apstrādei izmanto arī saldūdens zivis. Latvijā ar zivju apstrādi 2003. gada beigās nodarbojās 119 uzņēmumi. No tiem tiesības eksportēt produkciju uz ES dalībvalstīm bija ieguvuši 14 uzņēmumi. 42 uzņēmumi bija ES atzīti, 27 piešķirts pārejas periods uzņēmuma ražotņu sakārtošanai atbilstoši ES higiēnas prasībām, un vēl 17 uzņēmumi gada beigās pieteicās šāda pārejas perioda piešķiršanai.

Latvijā tiek ražota ļoti dažāda zivju produkcija - saldētas, sālītas un kūpinātas zivis, nesterilizēti konservi (preservi) un kulinārijas izstrādājumi, kā arī sterilizēti konservi. Pēdējos gados samazinās sagatavotās un konservētās zivju produkcijas īpatsvars kopējā saražotās produkcijas apjomā. 2003. gadā tikai 40% no saražotās zivju produkcijas bija zivju konservi. Kopējais saražotās produkcijas apjoms 2003.gadā bija 152,6 tūkst tonnas.

The fish processing industry chiefly makes use of sprats, herring, cod fish and salmon caught by local fishermen, as well as imported raw materials for assortment diversification, mainly herring, mackerels and sardinellas. In smaller quantities, also freshwater fish are used for processing. At the end of 2003, there were 119 establishments involved in fish processing in Latvia, including 27 establishments licensed to export their product to the EU countries. 42 establishments were the EU approved, 27 establishments had been granted the transition period for upgrading of the facility in line with the EU hygiene requirements. 17 establishments applied for the same transition period at the end of the year.

The assortment provided by the fish processing industry is diversified – frozen and smoked fish, preserved fish and cooked products, as well as sterilized canned fish. In recent years, the amounts of prepared fish and canned fish in the total processed volume are reducing. In 2003, canned fish made up only 40% of the fish products produced. The total volume of production in 2003 was 152.6 tons.

Avots: VZP
Source: SFD

11.3. attēls. Zivju produkcijas un zivju konservu ražošanas apjomi 2001.-2003.gadā (tūkst.t)

Figure 11.3. Production volumes of fish products and canned fish in 2001 -2003 (thous.t)

2003.gadā tika piešķirtas valsts subsīdijas benzopirēna koncentrācijas noteikšanai zivīs, zivju produkcijā un ražošanā izmantojamos palīgmateriālos – Ls 30,0 tūkst. apmērā jeb 5,45% no zivsaimniecībā izmantoto valsts subsīdiju apjoma.

ES Speciālās pirmsiestāšanās programmas lauksaimniecības un lauku attīstībai (SAPARD) 2. atbalsta programmas „Lauksaimniecības un zivsaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga pilnveidošana” 2.1. apakšprogrammas „Lauksaimniecības un zivsaimniecības produkcijas pārstrādes un mārketinga pilnveidošana” ietvaros zivju apstrādes nozarē tika iesniegti 30 projekti, no kuriem 6 atbalstīti un 5 samaksāti, bet 12 tika noraidīti kā neatbilstoši. Kopējā atbalsta summa apstiprināto projektu attaisnotajiem izdevumiem sastādīja Ls 178,2 tūkst, no tiem ES finansējums – Ls 133,7 tūkst.

In 2003, government subsidies were allocated to detection of benzopyrene concentration in fish, fish products and auxiliary materials used in the manufacturing process – in the amount of 30 thousand LVL or 5.45% of the total volume of subsidies for fisheries.

In the framework of the EU Special Pre-accession Program for Agriculture and Rural Development (SAPARD) 2.support Priority „Improvement of processing and Marketing of Agriculture and Fisheries Products”, Measure 2.1. „Development of Processing and Marketing of Fishery and Aquaculture Products” 30 projects were submitted. Of the above, 6 were approved, 5 projects were paid and 12 projects were rejected as non-compliant. The total support amount for the approved projects made up 178.2 thousand LVL of eligible costs, including 133.7 thousand LVL paid by the EU.

11.4. Zivju produkcijas tirdzniecība Trade in Fishery Products

Saražotā zivju produkcija pārsvarā tiek eksportēta. Zivju produkcija un konservi 2003.gadā eksportēti uz 53

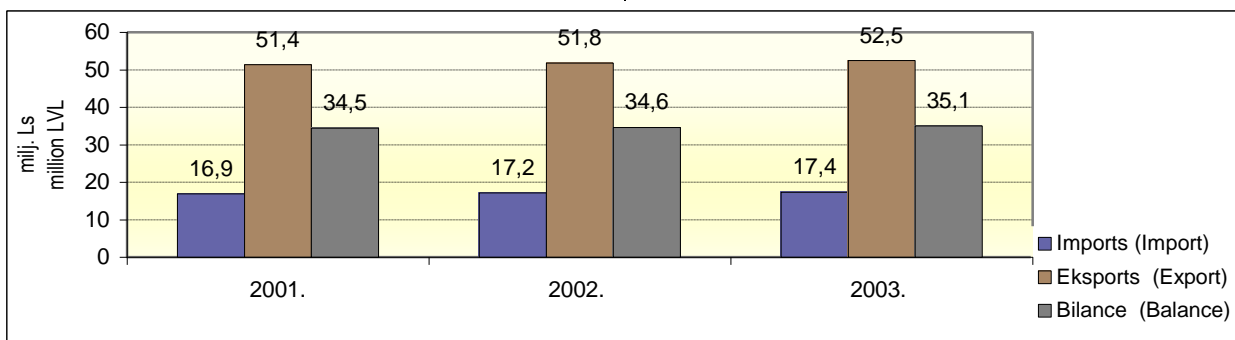
The manufactured fishery products are mainly exported. In 2003, fishery products and canned fish were

valstīm. 2003.gadā ir kļuvusi aktīvāka tirdzniecība ar ES dalībvalstīm un Ziemeļamerikas valstīm. Tas vērojams gan eksporta, gan importa apjomu palielinājumā. Pēc krituma 2002. gadā kopējais zivju produkcijas eksporta apjoms, neskaitot sagatavotās un konservētās zivis, ir palielinājies par 53,4%, kas galvenokārt saistīts ar tājūras zvejas apjomu pieaugumu. Uz ES dalībvalstīm 2003.gadā eksportēti 38,6% no visas eksportētās zivju produkcijas. Uz NVS valstīm tika eksportēti 34,0%. Kopumā zivju produkcijas eksporta īpatsvars uz NVS valstīm salīdzinājumā ar pagājušo gadu ir samazinājies par 6,5%. 2003.gadā eksports uz Krieviju samazinājies par 30,3%, Kazahstānu - par 14,7%, Lietuvu - par 16,7% un Baltkrieviju - par 25%. Vienlaicīgi eksports uz Moldovu ir pieaudzis 1,7 reizes, Ukrainu - par 42% un Igauniju - par 19%.

Sagatavoto un konservēto zivju eksportā tāpat pakāpeniski pieaug ES dalībvalstu īpatsvars, īpaši naudas vērtības izteiksmē. Tomēr arī 2003.gadā uz NVS valstīm tika eksportēti 85,1% no visas eksportētās sagatavoto un konservēto zivju produkcijas.

exported to 53 countries. In 2003, the trade with the EU member states and North America has become more active. This is evident from the increase of both exports and imports. After the decline in 2002, the total exported volume of fisheries products, other than prepared and canned fish, has increased by 53.4%, which is mainly due to raise in the volume of fishing in high seas. In 2003, 38.6% of the total volume of exported fish products, 38.6% were exported to the EU. 34% were exported to the CIS countries. Totally, the export proportion to CIS countries has decreased by 6.5% in comparison with the previous year. In 2003, export to Russia has decreased by 30.3%, to Kazakhstan - by 14.7%, to Lithuania - by 16.7%, to Byelorussia - by 25%. At the same time, the export to Moldova has increased 1.7 times, to the Ukraine - by 42% and to Estonia - by 19%

The export share to the EU is rapidly increasing also in the prepared and canned fish export, especially money wise. Yet, also in 2003, 85.1% of the prepared and canned fish products were exported to the CIS countries.

Avots: CSP

Source: CSB

11.4. attēls. Zivju produkcijas ārējās tirdzniecības dati 2001.-2003.gadā (milj. Ls)

Figure 11.4. External Trade Data of Fish Products in 2001-2003 (million LVL)

Lai apmierinātu pieprasījumu pēc okeāna zivju produkcijas, Latvija importē ražošanai nepieciešamās saldētās zivis (siļķes, makreles u.c). 2003. gadā tika ievestas 27,5 tūkst. tonnas zivju produkcijas (neskaitot sagatavoto un konservēto zivju produkciju), kas ir par 13,8% mazāk nekā gadu iepriekš. Lielāko piegādātājvalstu statusu nemainīgi saglabā Norvēģija, Zviedrija, Krievija un ASV. Jāpiebilst, ka, lai gan zivju produkcijas importa apjomi ir samazinājušies, produkcijas cenas ir kāpušas par 7,8%.

Vietējā tirgus pieprasījums tiek apmierināts galvenokārt ar Latvijas zivju apstrādes uzņēmumu saražoto produkciju, tomēr pēdējo trīs gadu laikā pieaudzis sagatavoto un konservēto zivju produkcijas imports. Šī produkcijas veida importa apjoms 2003. gadā palielinājies par 6,8%. Samazinās ES un NVS valstu īpatsvars kopējā sagatavoto un konservēto zivju importā, jo importa pieaugums vairāk saistīts ar tām valstīm, kurās ražo no Latvijas zivju apstrādātāju produkcijas atšķirīgus zivju izstrādājumus, piemēram, Tālo Austrumu un Ziemeļamerikas valstis.

Kopumā ārējās tirdzniecības balance zivju produkcijai un sagatavotām un konservētām zivīm ir saglabājusies pozitīva – Ls 35,14 milj.

To satisfy the demand for the products of the ocean fish, Latvia imports frozen fish for manufacturing (herrings, mackerels, etc.). In 2003, 27.5 thousand tons of fish products were imported (other than prepared and canned fish), that is by 13.8% less than the previous year. The major supplier countries are Norway, Sweden, Russia and the US. It should be noted that, although the amount of the imported fish has decreased, the prices have gone up by 7.8%.

The demand on the local market is saturated mainly by products manufactured at the local fish processing plants of Latvia, yet during the three recent years the imports of prepared and canned fish have been growing. The imported volumes of the said fish in 2003 have increased by 6.8%. The share of the EU and CIS imports in the total imports is being decreased, for more and more fish are imported from countries, where the processed fish assortment is diverse from that of Latvia, for instance, the Far East and North America.

On the whole, the balance of external trade in fish products, prepared and canned fish is positive –35.14 million LVL.